

॥ श्रीजगदीश्वरायनमः ॥

दयारामकृत

कविता.

कमळलीला.

पद १ सु.

नारदश्च नृपतिं करे विचार, प्रज्ज्वां ज्येष्ठपुत्रेण। अवतारः,
नन्दनन्दनं जगत्पतिं देवाय, नेनी गतिं मुनये न लेवाय। टंक. १
तृणावर्त्ताद्विद्धि इत न गया, केशी आदिक यमपुरी वद्या;
ज्येष्ठ ज्येष्ठेशी गति मुनिदेव, यद्यगर्ध जोकुलमध्ये सेव। नारद० २
काण्डकारथी यद्यु नहि काण, ज्येष्ठ सुखी मुनि मुने आवे लाण;
मुनि ज्येष्ठ भाटे करो सुविचार, ज्येष्ठ दयाभीतम वर थाय उदार.” उ

पद २ सु.

नारदमुनि नृपशुं ज्येष्ठ लाजे;
ज्येष्ठ तो काण तमारा प्रगट्या, शुं करवा ज्येष्ठता ज्येष्ठ राजे। टंक. १
कालि उरग रहेतो यमुनामां, त्यांथडी कमल मंगावे;
इत मोकली दे प्रज्ज्वां ज्येष्ठ, नन्दनन्दन ज्येष्ठ तज्ज्वावे। नारद० २
ज्येष्ठ सुखीने प्रज्ज्वां लय पावे, कमलनी, कुडी वात;

નંદ યશોદા મા'ભય પામે, સત્ય થાય ઉપધાત. ના૨૬૦ :
 વાત સુણી કસ બહુ સુખ પામ્યો, સત્ય કહ્યું સુરદેવ;
 દયાના પ્રીતમને પૂર્ણ પિછાને, જેણે સાધી આહોનિશ સેવ. ના૨૬૦ ૪

પદ ૩ બું.

કંસે એક દૂત બોલાવી દીધો;
 કાલિદ્રહના કમળ કારણ, પત્ર લખી પરિજનને દીધો. ટેક. ૧
 એમ કહે જઈ જનરાય ન દને, કંસરાજે આ કારણ કા'વ્યું;
 તરત મોકલી દેજો ન દશ, જો કરો ભૂપ મન ભાવ્યું. કંસે ૨
 અતરયામી સર્વેસ જાણે, દૂત આવ્યાની પેર;
 દયાના પ્રીતમ પ્રજાજન સુખદાયક, ગયા મોહન વન કરી મે'ર કંસે ૩

પદ ૪ થું.

ગયા રમવા નંદકુમાર;
 દૂત આવ્યો જાણી જનમાં, વે'લાં વન જવા કયો વિચાર. ટેક. ૧
 નંદ યતુનાસ્થાન કરી આવ્યા, દૂત બોલો દોઢો દાર;
 નરપતિકેરો દૂત નિહાળ્યો, જે રૂપે પૂરો આહકાર. ગયા ૨
 મે'લ આવતાં છોકર થાયે, રજે રામકૃષ્ણ દુઃખી સકુમાર;
 દૂત પત્ર આપીને બોલો, જણાવિયા નૃપવિચાર. " ૩
 કાલિદ્રહનાં કમળ મગાવ્યાં, તે આવતાં કીજે ન વાર;
 દયાના પ્રીતમ દામોદર વિણ ત્યાં, નંદ કરી ન સત્યા નિરધાર. " ૪

પદ ૫ મું.

પત્ર વાચી નંદ ભય પામ્યા;
 કાલિદ્રહના કમળ મગાવે, વાંચી આનંદ વપુષી વામ્યા. ટેક. ૧

નું મુગ્ધને નહિ ફૂલ મોકલો, તો વન ઉગડ કરી નાખું;
 નંદ ઉપનંદ સર્વેને અખિયું, કોઈને જીવતો નવ રાખું. પત્ર ૨
 પુષ્પો આપો તો સર્વે ઉગરો, નહિ તો નાશ આવ્યો નિરધાર;
 દયાનો પ્રીતમ બળ સાથે બાંધું, લખે કંસ કરે ન વિચાર. પત્ર ૩

પદ ૬ મું.

નંદ મુણી વાંચી પામ્યા મહાક્રુષ્ણ;
 વળી દત્તે મુખથી કહ્યું ઘણેરું, હરી લીધુ વનજન મુખ. ટેક. ૧
 વન મોહન બે ખટકે મનમાં, બળીઆને છે સે'લી વાત;
 કાલિદ્રુનાં કમળ લાવતાં, હરે તુજ કવર શું મળ્યાત. નંદ ૨
 મન વાળી અન્ય ગોપ બોલાવ્યા, કહી માંડી તેને સહુ વાત;
 દયાના પ્રીતમ પર કંસ નૃપ લાવ્યો, હે વનજન આચિતી ઘાત. ૩

પદ ૭ મું.

રે આવી ચઢ્યો વનજન ઉપર કાળ;
 ક્યાં વસિયે હવે શું કરોએ સહુ, કરે કોપ કંસ બૂપાળ. ટેક. ૧
 મુગ્ધને જીવતણી હર કાંઈ નહીં, દય મુત જીવન હર લાગે;
 ગાયો લેઈ હવે નીકળી લડે, પાશુ એમ કરતાં ભય નવ લાગે. રેઆ ૨
 વિચાર કરતાં મન નવ કરતું, કે' કોઈ શરણે રાખે;
 દયાનો પ્રીતમ સાત્રવો કંઈ વિધ, નંદ ક્રુષ્ણ એવું ઘણું દાખે. ૩

પદ ૮ મું.

નંદધરતણી વનનારી વિચારતી;
 વનમાં વસતાં સહુ વનમ ગુમાવ્યો પાશુ,
 કંસની મુણી નહિ આવી આરતી. ટેક. ૧

કાલિદ્રહનાં કમળ મગાવે, તે કોણ આણી આપે;
 કા'ન રાય ને હોય વડો તો, કષ્ટ-કૂડાં સહુ કાપે. નંદધરતાણી ૦
 એમ કે'તાં દય નયન ઠળિયાં, નંદ ઘરમાં દુઃખ જામ્યું;
 દયાના પ્રીતમે વાત એહ જાણી, શું મુજ માતાનું સુખ સામ્યું । ૦ ૩
 પદ ૯ મું.

વિહલે જાણી વનમાં વાત;
 પ્રાણ કરતાં હું અધિક માનું સુત, તે પર નૃપ વૈર વિખ્યાત. ટેક ૧
 માત પિતા દુઃખ પામે જાણી, આવ્યા શ્યામ રામ બે સાથ;
 દુઃખ દૂર કરવા મનમાં વસિયું, પ્રથમ જોડ્યા ત્રિભુવનનાથ. વિહલ ૦ ૨
 મુજને વાત સમજાવો પિતાશ્રી, કરો શું મનમાં તમે વિચાર;
 શું કહું પ્રાણપ્યારા તમને હું, ઇચ્છે અશુભ નૃપ નિરધાર. ૦ ૩
 જ્યારથી જન્મ થયો હરિ તારો, ત્યારથી દુઃખ દે રાય;
 દયાના પ્રીતમ કુળદેવતા કરતી, જ્યાંહી ત્યાંહીથી તુજને સા'ય. ૦ ૪
 પદ ૧૦ મું.

ને તમે કો'છો કરે દેવ સા'ય;
 તો તે દેવ સા'ય કરે આપણી, જનજન દુઃખી નવ થાય. ટેક. ૧
 જાદો દેવ ગિરિ જોવદ્દન, જે પૂરે આપણી આરા;
 એ દેવતા મનાવીએ હુમાણાં, કરે કમળ દેહ આનંદ પ્રકાશ. ને તમે ૦ ૨
 પિતા તમે જૂરો શું કરવા, એમ વદી માયા આવરાણુ નાખ્યું;
 દયાના પ્રીતમે માત પિતાને, મા'સુખ તર્તજ દાખ્યું. ને તમે ૦ ૩
 પદ ૧૧ મું.

રમવા ચાલ્યા કુંવર કા'ન,
 સખાજનને સાથે તેડ્યા, યમુનાતટ જવા કીધી સાન. ટેક. ૧

ગેડી દડામા મન અતિ લાગ્યું, મોહનવરે કયું સહુને જાણ;
 ઘેર ગયો સખે શ્રીદામા, ગેડી દડા લાવ્યો તે નિરવાણ. રમવા૦ ૨
 કરના ગેડી દડો લેઈ રીઝ્યા, રમવા લાગ્યા દેવ મોરાર;
 દયાના પ્રીતમે રમત ચલાવી, જાણે હરિજન જેહુ વિચાર. રમવા૦ ૩
 પદ ૧૨ મું.

રમે ગુમાપતિનિવને સંગ,
 એક મારે એક અટકાવે ઊભો, એ વિધિ રમતા નાના રંગ. ટેક. ૧
 મારા મારી પરસ્પર કરતાં, અતિ આનંદ પામ્યા મન;
 ખેલતાં ખેલ કાલિદ્રહ નિકટ, લેઈ ગયા મહામોહન. રમે૦ ૨
 મિત્ર છતે તવ માધવ મરડે, માધવ છતે તવ મિત્રોનો દાવ;
 દયાનો પ્રીતમ એ વિધિ રમતો, હરિ કરે જાળચેષ્ટા તો સા'વ. રમે૦ ૩

પદ ૧૩ મું.

એમ ગયા યમુના નિકટ ભગવાન;
 મન માંહે છે કામ કમળનું, સખાને સમજાવી ખેલની સાન. ટેક. ૧
 રમતાં રમતાં આવી લાગ્યા, ભીરૂ શુ યમુના તીર;
 એકની પાછળ એક જતા, ધરતા નહિ અધીર. એમ૦ ૨
 સરત કરી શ્યામજીએ સાચી, દડો યમુનામાં નાખે તે લાવે;
 દયાનો પ્રીતમ દાવમાં ખેલે, હરિજનને મન હરિ ભાવે. એમ૦ ૩

પદ ૧૪ મું.

શ્યામે સખા સંગ દડો ચલાવ્યો;
 હરિએ શ્રીદામાની પાસથી લેઈ, દડા પર માર મચાવ્યો. ટેક. ૧
 નેર કરી જહુવરે મારિયો, દડો જમુના જઈ પડિયો;
 ગોપજાળ હસવા બહુ લાગ્યા, નાચે કદ ને કાઢે હડિયો. શ્યામે૦ ૨

શ્રીદામો કે' દડો આપીએ, જાણી બૂજી જળમા નાખ્યો,
બીજનો બચાવ્યો વિકલ, ખાર ખાતે મુજ પર રાખ્યો સ્થામે ૦ ૩
દડો નારો આણી આપો, એમ કહી સેવા લાગ્યો,
દાસ દયાનો પ્રીતમ પાધરો, દડો લેવાને અનુરાગ્યો સ્થામે ૦ ૪

પદ ૧૫ મુ.

ફટ છોડી દે મારી શ્રીદામા,
ચામાટે તુ રાઠ વધારે, છે તુરજ વાત કે' સ્થામા ટેક ૧
મારી ગેદ હુ આપુ બદલે, મૂકો કરવી ગાઈ,
નાના મોટી કરતા જશે, અતુર કહુ અતુરાઈ ફટ ૦ ૨
અમે શેના તમારી બરાબર, તમે ન દમણિના પૂત,
દયાના પ્રીતમ ગેદ લેવાય ન, અમો ગરીબદેશ સુત ફટ ૦ ૩

પદ ૧૬ મુ.

હો ધૂત ધરણીપતિ આપ,
બદને દડો લેઉ તમારો, મગટે તેમાં ઘણો સતાપ. ટેક ૧
કૃષ્ણ કે' શુ ધૂતીઈ કરી મે, તે તો તુ દખાડ,
મુખ સબાળી બોલજે બાળક, નહિ તો યાગે મોટી લકનાડ હો ધૂત ૦ ૨
શ્રીદામો કે' લડો અમધી, જોડો કસની આગળ નાથ,
દયાના પ્રીતમ લવાડિયા માનુ, માગા કમળ આપો ત્રિજુવનનાથ ॥ ૩

પદ ૧૭ મુ.

શુ મેડું મારું અચા તે મુજને,
કમ ॥ કમળ પડે ॥ ગેદ ॥ પડે ॥ જોડો ॥ તુ મુજને ટેક ૧
તલ ॥ કહુ ॥ અચા કમળની ॥ ગે, ॥ ના નો કુ અ ॥ માર,
બાપજો કેસ મુજને શુ હતો, કસે મન માગી કાલ વિચાર શુ ૦ ૨

અથ બક કેશી શકટાસુર, તૃણાવર્ત શિલા પર પાડ્યા;
બકી કપટ કરી મારવા આવી, તેને મેં હાથ દેખાડ્યા.   " ૩
કાલિદ્રહના જળને કોઈ ન અડકે, તે કાલિને ધરી હું લાવું;
દયાનો પ્રીતમ સખો ગોપનો, ત્યારે હું નિશ્ચે કા'વું.   " ૪

પદ ૧૮ મું.

પછે શીસ કરી ગ્રહી ફેંટ છોડાવી;
કદંબ પર હરિ ફેડવા ચઢિયા, તે વૃત્તિ કોઇને નવ ભાવી.   ટેક. ૧
કોઈ તાળી લઈ લઈ હસવા લાગ્યા, શ્યામને શ્રીદામાની બીક લાગી;
શ્રીદામો રડવા લાગ્યો ઘણુ, દડો લેડે જશોદા પાસે માગી.   પછે ૦ ૨
માર ખવડાવું તુજને વિઠ્ઠલ, સંતાચો કદંબપર મુજને મારી;
એવે પીતાંબરની કાછ કછી હરિ, મતિ પડવાતણી વિચારી.   પછે ૦ ૩
શ્રીદામો મુખ ગાળે દતો, રડતો અતિશે ઊભો;
દયાના પ્રીતમે જુશડો માર્યો, સખા સાથને અતિશે દુલ્હો.   પછે ૦ ૪

પદ ૧૯ મું.

હાય હાય કરી સખા રડ્યા સહુ ત્યાય;
દડા કાળે શ્રીદામાએ, નંદન દન માર્યો આંધ.   ટેક. ૧
મેર યશોદા રસોઈ કરવા ચાલી, એવે કોઈક ગોપી છોકી;
ઊભી રહી જતાં ત્યાં માતા, રે વાત નહિ કંઈ નીકી.   હાય ૦ ૨
બીજું કાર્ય કરી વળી ચાલી, છોકનો દાપ મટાડી;
આગળ જતાં આવી એવે, માંઝારી એક આડી.   હાય ૦ ૩
વ્યાકુળ થઈ નીકળી ઘર બાહેર, કેંતી ગયો ક્યાં મારો કા'ન;
બાહેર કાગ દશિણે બોલે, વ્યાકુળ પરસ્પર જુલવે ભાન.   હાય ૦ ૪

સાણુ ભીતર સાણુ બાહેર આવે, બય આંગણમાં એહુ ભાતિ;
દયાના પ્રીતમને જોતી જનની, તનમનકેરી તણુ શાંતિ. હાથ૦ ૫

પદ ૨૦ મું.

એવે બાહેરથી આવે નંદ ઘેર;

પોળમાં પેસતાં છોકે થઇ ઘણી, ફૂર દક્ષિણુ સ્વર સુણાવે કેર. ટેક. ૧

ફૂરકે આંખ સ્થાન લહે ઘણાં, ઉત્તરમાં ખર પોકારે;

માયા પર જઇ કાગ કરે એછા, જોઇ નંદ બય વિચારે. એવે૦ ૨

નંદરાય જ્યમ ત્યમ ઘેર આવ્યા, જોઇ વ્યાકુળ યસોદા નાર;

દયાના પ્રીતમે નારી દોડી, નિસ્તેજ નયન અપાર. એવે૦ ૩

પદ ૨૧ મું.

નંદ ઘરણીને પૂછે વાત;

વદન વિખરાઇ ગયું ક્યમ તારું, ક્યાં ગયા બળ મોહન તાત. ટેક. ૧

નારી કે' રસોઈ કરવા આવી, મળુ છોકે થઈતેણી વાર;

વળી આડી મંજારી ઉતરી, થયા અપશુકન અવિધાર. નંદ ઘરણી૦ ૨

એમ કુશુકન મુજને થયા, તેથી મન મારું અકળાય;

દયાનો પ્રીતમ ક્યાં ગયો એમ, વાર વાર પૂછે નંદરાય. નંદ ઘરણી૦ ૩

પદ ૨૨ મું.

મહા મહા દુઃખ પામ્યા નંદરાય;

સાણુ ભીતર સાણુ આંગણુ આવે, સાણુ જેસે સાણુ ઊભા થાય. ટેક. ૧

એવે સર્વે સખા રડતા આવ્યા, ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય કરે પોકાર;

આતુર થયા નંદ અતિશે મનમાં, આજ કાંઇ વિદ્ય થયું નિરધાર. મહા૦ ૨

ચકિત થઇ જે પૂછવા લાગ્યાં, કહો વાત અમને દુઃખદાય;

દયાનો પ્રીતમ રમતું કદંબ ચઢી, કાલિદ્રુહમાં ફેલી પરચો રાય. મહા૦ ૩

॥ श्रीजगदीश्वरायनमः ॥

दयारामकृत

भागवतानुक्रमणिका.

दोहा.

- श्रीगुरु श्रीमल्लभ मनु, श्रीविक्रम सह द्वित;
युग पदपकण्ठन करों, अलिवादन अगनित. १
- कमलचरण कमलक पवन, पंहुं कमलाकांत;
भंगल मोह निधान सभ, कलुष कलेश कृतांत. २
- राधावर वल्लभ सदा, अष्ट सभा कवि रूप;
नमन चरन तिनके कर, मेरे एवनरूप. ३
- श्रुति स्मृति संदोह सभ, अपर रूप लगवंत;
दादशांग श्रीभागवत, प्रिय सतम सभ संत. ४
- नित्य श्रमन यह ग्रंथको, सकल अवश्यके आंहि;
आति व्यवसायी एव जो, नाहि जनत छे ताहि. ५
- अंक पेर पुरन श्रवन, कीनो पायो दाव;

१ द्वित-द्वितरूप. युग-जो. करो-कर. अलिवादन-प्रश्रुत. अग
नित-अगणित. २ कमलक-कमलने आपनार मेय (जेवा वर्णवाणा).
कलुष-पाप. कृतांत-नाश करनार-यम.

४ संदोह-समुदाय. अपर-भीशु. दादशांग-आर रक्षक रूप अंगवाणु.
सतम-उपम.

સ્મૃતિ નીતિ સખ ચરિત રહિ, તો ભલ્લ યહ મન દાવ. ૬
 તિન હિન હેતુ બરનિ ઠે, અથન ગુરુ વિસ્તાર, *
 પડત સુનનહી કહૈ દયો, મૂચન હોઇ સખ સાર. ૭
 રકધ જ્યુ મકરનમેં કહી, જ્યો અધ્યાય જ્યુ વાત,
 સો સખ જાની જાવગી, અનાયામ ભલ્લભાતઃ ૮
 ઉપ કહૌં શ્રીકૃષ્ણગો, શ્રીભાગવત અભેદ,
 શ્રીમદ્ભાગવતુ નિબંધમે, સો વિધિ કરહુ હરખેદ. ૯

છ ૬ મેલા.

પ્રથમ ૩ દ્વિતીય ત્કધ, ગ્યાન લીલા હે ભાખી,
 શ્રીપુરુષોત્તમ પાપ ઉભય, ચિતન કર દિય ગાખી ૧
 દ્વિતીય પક્ષ અધિકાર, પ્રથમ લીલા હે ગાઈ,
 દ્વિતીયમુ લીલા ગ્યાન, ધ્યાન એસેહુ બતાઈ. ૨
 તૃતીયમુ લીલા સર્ગ, એક બાહુ બનવારો;
 ચતુરથ લીલા નિસરગ, બાહુ દ્વિતીય ગિરિધારી ૩

૬ મન દાવ—મનમા દમાઈને ૮ હરખેદ—મેદ હગ્નાગ

૧ ૩—બને આ વચને મૂતિમાન હરિશે વાંકે શ્રી ઈન્—પેહેને બને બીને રકધ એ શ્રીપુરુષોત્તમના પાપ છે તેને દિય (ઉદય)મા રાખી ચિતન કર

૨ દ્વિતીય ઇન્—દ્વિતીયા (બીજા—ધ્યાનના) અધિકારીને માટે પ્રથમ રકધમા દ્વિતી લીલાનુ ગાન કરું છે દ્વિતીય ત્કધમા એ લીલાનું ગાન કરું છે અને એમજ ધ્યાન પશુ થું છે

૩ ભાગવતના આનંદમા ભાગવતના નું વર્ણુ છે તે વિશે કહે છે કે “અત્રમણાત્રમર્ગઅધ્યાનપાણમૂલય । મત્તવરજ્ઞાનુસ્થાનિગંધામુત્તિરાશ્રય । દશમ-સ્વ । મુનુર્ગંધવાનામહવિસ્તાર ” આ અર્થમા મન (ઉત્પત્તિ), ચિત્તન (પ્રત્યક્ષ અથવા સ્પષ્ટિતો વિસ્તાર), ગ્યાન (ઉપજેલી શ્રુતિને રહેવાનુ ગ્યાન), (તેમ-નુ) પોષણ, તેમની ગતિ (વાસના) એ મન્વર (ચંદિના આનંદમા

પ્રથમ લીલા સ્થાનસુ, કટિપશ્ચાદ્ ભાગ હરિ,	
પોતન પષ્ટ સ્કંધ, ઉદર અવિનાશી ધ્યાન કરિ	૪
ત્રીતી લીલા સત્તમ, હરિ ઇકિ હસ્ત બામહે,	
મનવતર અષ્ટમ એક, સ્તન ઘનશ્યામ હે	૫
નવમ સ્કંધ ઇશાન, સ્તન દુર્ગે ગિરિધરકો,	
દશમ સ્કંધ નિરોધ, હૃદય શ્રીરાધાવરકો	૬
એકાદશ મુક્તિ લીલા, મસ્તક મન મોહન,	
આશ્રય લીલા દ્વાદશ, દામોદર કર દહન	૭

દોહા.

યહ બિધિ ચિતન કીજિયે, શ્રીભાગવત જગદીશ,	
અમ પ્રકરનકે નામ કહુ, સખ મિતિ દેચાળીસ.	૮

ચોપાઈ.

પ્રથમ સ્કંધ ઉજિસ અધ્યાય, તાકે પ્રકરન ત્રીન કહાય,

ધરેના મનુષ્યોની રાજ્ય-વ્યવસ્થા, ઈશાનુ કથા (રાજાઓની અને લોખાણોની વાર્તાઓ), નિરોધ (સંહિતો ૫૧૫) મુક્તિ અને આશ્રય (એ મધ્યમી સદિ ઉત્તરનાનુ આધ્યાય—આત્મા-પરમેશ્વર), એ દસ વાના વર્ણવે છે એમથી દશમા આશ્રયનુ ગુરુ જ્ઞાન થયા માટે પાઠના નવ રાતાનો વિસ્તાર કર્યો છે (કેમકે એ દસમાનુ જ્ઞાન વલ્લભીજ સસારભાગ્યારથી મૂળાય છે) ' એ પ્રોક્તના ક્રમથી દ્વાદશમ ભાગવતરૂપ હરિની મૂર્તિ કર્તૃત્વે ધ્યાનાર્થે તેના અપારરો નકધો વધુ છે. તૃતીય ઈ—સગરૂપ લીલાવાગો રીજે સ્કંધ એ હરિનો એક માત્ર છે અને વિમર્ગ લીલારૂપ ચોથો સ્કંધ એ બીજો માત્ર છે એ ૮ રીને બીજા અગ દિશે પણ પ્રોક્તને અનુસારે અથ મરો અથવા, બીજી રીને કહાએ તો પ્રથમ સ્કંધમા અધિમગ લીલા માર્ગ છે અને બીજા સ્કંધમા જ્ઞાન અને દ્વાદશ લીલા મદો છે

- હીન રૂ મધ્યમ ઉત્તમ ફેર, ત્રીન ત્રીન અધ્યાય પુનિ તેર. ૧
- દશ અધ્યાકો દ્વિતીય સ્કંધ, તામે પ્રકરન ત્રીન સંબંધ;
- દે અધ્યાકો તત્ત્વ ધ્યાન, હૃદય પ્રસાદહુ દેકો માન. ૨
- તૃતીય મનન પદ અધ્યા લહે, તામે દે પ્રકરન ફિર કહે;
- ઉત્પત્તિઅરૂ ઉપપત્તિ નામ, સજ મિલિ પંચમ એ અભિરામ. ૩
- તેતિસ અધ્યા તૃતીય સ્કંધ, પ્રકરન તામે પંચનું સંધ;
- ચતુરધ્યા પ્રકરન અધિકારી, ગુનાતીત અરૂ ચ્યાર ણિચારી. ૪
- તૃતીય સગુનકે ત્રિન અધ્યાય, ચતુરથ કાલ ધ્યા નો ગાય;
- પંચમ તત્ત્વ હી પ્રકરન કહ્યો, સો તેરે અધ્યાકો લહ્યો. ૫
- ઈકતિસ અધ્યા ચતુરથ માનો, તાકે ચ્યો પ્રકરન પરમાનો;
- પ્રથમ ધરમ પ્રકરન સત જાંચ, દુસરો અરથ સુ અધ્યા પાંચ. ૬
- ચ્યાર હિકો તિસરો જો કામ, ચ્યાર આકો મોક્ષ જનુ નામ;
- પ્રજ્ઞ તત્ત્વ પદ વીરાયોં પૂજ્ય, પુનિ ઈકતિસ લગ હરિ સાપુજ્ય. ૭
- પદ્મીન અધ્યા પંચમ કીન, તાકે પ્રકરન સમુજો ત્રીન;
- ત્રીન અધ્યાકો પ્રકરન દશ, ઈકધંસ પ્રકરન કાઠ અરોધ. ૮
- તિસરો રવમ મુઅધ્યા રાય, ચોળીમ લહેં હાત્મા સીય;
- પરમાત્મા ફિર ગગ હજીમ, અરૂ પદ્મ અધ્યા ઉજીમ. ૯

- મકરન તાકે ત્રીન શુભ ધામ, ત્રીન અધ્યાકો મકરન નામ;
મકરન ધ્યાન ચૈદકો ઓર, હેકો અરચન મકરન ઓર. ૧૦
- સમમસે પંચે અધ્યાય, મકરન ત્રીનમુ સુનિ લે સય;
અસદાસના અધ્યા પાંચ, સદાસના પાંચ દ્વિર સાંચ. ૧૧
- તૃતીય સદાસદાસન આહી, સોહુ પાંચ ત્યુનાધિક નાહિ;
અષ્ટમ અધ્યા ચોઇસ સાર, તાકે મકરન ભાજે ચાર. ૧૨
- તામસ ચો અધ્યા પરિમાન, સાત્વિક મકરન નોકો આન;
તિસરો રાજસ દ્વિર નો ભુક્તિ, ઈક અધ્યાકો મકરન સુક્તિ. ૧૩
- નવમમુ અધ્યા ચોઇસ જોય, તાકે મકરન પૂરે દાય;
સૂર્યબંશ મર્ધાદા મકરન, ચદ્રબંશ પુષ્ટિ મકરન અન. ૧૪
- બાર બાર ફુલુકે અધ્યાય, દરશમ મકરન પંચ કહાય;
સત્યાસી અધ્યા હે ભાજે, ત્રીન મતાંતરકે કહે રાજે. ૧૫
- સો મિલિ નિજે અધ્યા ગિનો, મકરન જન્મ ચાર ધર બન્યો;
તામસ મકરન આઠવિસ લયે, ક્ષેપક ત્રિન સહુ ઇકાતિસ ભયે. ૧૬
- તિસરો રાજસ મકરન બાંચો, સહુ આઠસ અધ્યાકો સાંચો;
ઇકઇસકો અતુરય સાત્વિક, ગુન મકરન પંચમ ષટ્ નીક. ૧૭
- એકાદસકે ઇકતિસ ગાયે, તાકે મકરન દાન બનાયે;
મકરન જીવનસુક્તિ ધર સાર, ઉનતિસ અધ્યા લહો વિસ્તાર. ૧૮

૧૧ અસદાસના—વિપચેચ્છા. સદાસના—ભક્તિચાનાદિકની વાસના.

૧૨ સદાસદાસના—વિપચ અને જ્ઞાન બન્નેની વાસના. ૧૩ ચો—ચાર. નોકો—નવનું. આન—અન્ય. ઈક ઇમ—(એ અધ્યાય જોઇએ; કેમકે નહિ તે ચોવીસ અધ્યાય પૂરા થાય નહિ). સુક્તિ—સારી કથા.

૧૪ અન—અન્ય. ૧૫ નિજે—નેવું. ધર—પેહેલું (ચાર અધ્યાયનું). ક્ષેપક—પાછળથી ઉમેરેલા.

૧૭ ગુન ઇમ—પાંચમું ગુણનું મકરણ ૭ અધ્યાયનું નીક (સાર) છે.

- તામે દાય બેદ હે સાચ, પ્રજાભાવ ઇક અધ્યા પાચ;
 ફિર ચોઇમ અધ્યા સાચુજ્ય, પ્રજામુક્તિ દે અધ્યા પૂજ્ય. ૧૯
- તામે બેદ હોય ફિર લાગ, મમતા એક અહતા ત્યાગ;
 દ્વાદશ ત્રિદશ અધ્યા ગાયે, તાંડે મકરન પાચ બનાયે. ૨૦
- લોકાશ્રય મકરન ઇક ખોરો, બેદાશ્રય મકરન ફિર ખોરો,
 દે હું દે દે અધ્યાવ કે, ભગવદ આશ્રય ત્રય કહી સડે ૨૧
- રામદાશ્રય ફિર તિન અધ્યાય, અર્થાશ્રય હું ત્રય મુખદાય,
 દેવાલિસ મકરન અદ્યુત, તામે દસ લધુ અતરબૂત ૨૨
- ત્રિશત બનીસ સગ અધ્યાય, ઔર મતાતર તીન કહાય,
 શ્લોક સખે દસ આઠ હજાર, સ્કંધ બાર તામે નિન્તાર. ૨૩
- છહુતર સહસ્ર અર લખ પચ, બરન સંકય મિત્રિ બીચ ન રચ,
 શ્રીભાગવત સખ બનુ અનુપ, દયાનાય શ્રીકૃષ્ણ સ્વરૂપ ૨૪
- હોહો.

- કહે ઇકિદે નામ સગ, અબ ઇતકો રૂઝાવ,
 જહા જહીકો ઠોર હે, વડા વાહીકો ભાવ. ૨૫

મથમસ્કંધ.

છહ રોડા.

- અબ કહુ મથમ સ્કંધ, અનુક્રમ મુનુ રસ સ્વાદો,
 હે ઉન્નિસ અધ્યાય, હીન મકરન હે આદિ. ૧
- મથમ મથમ અધ્યાય, મથમ રોનક ત્રયિ કીના,
 મથમ અપરમે યદી પુરાનિ, મુખ ઉતર દીના. ૨
- ભક્તિયોગ ઉત્કર્ષ, કહો સમ તે હરિ રાજ,
 મથમ તૃતીય ઔતાર, કહે ચોઇસ જો શ્રીજ. ૩

ભયે ત્રીનકો હીન, ત્રીનકો મધ્યમ આની;

• પ્રથમ ચતુર અધ્યાય, વ્યાસ ચિંતાતુર જાની. ૪

મેરે પરમાનંદ, વહાં નારદ મુનિ આયે;

પ્રથમ પંચ મુનિ વ્યાસ, વિમલ ઉપદેસ બતાયે. ૫

શ્રીભામવત કરો તુમ, પ્રગટ તાપ જુગી જાઈ;

વ્યાસે હોન પ્રતીતિ, અપની ગાથાગાઈ. ૬

પ્રથમ ષષ્ઠમે નારદ, નિજ વૃત્તાંત મુનાયો;

પૂર્વ ત્યાગી તનુ અપર, જન્મ હો હરિપદ પાચો. ૭

અબ ઉત્તમાધિકાર, તેર અધ્યાયો પ્રકરન;

પ્રથમ સપ્તમે અશ્વત્થામા પીડે હરિજન. ૮

કૃપાસિંધુ શ્રીગિરિવરધર, નિજ જન ગન રાખ્યો;

પ્રથમ અષ્ટમે ગર્ભ, ઉત્તરા રચ્છન ભાખ્યો. ૯

કુંતાજૂ શુભ -તવન, રિઝાયે સૌલધરનક;

પ્રથમ મુ નવમે રાય, યુધિષ્ઠિર ખેદ હરણક. ૧૦

ભીષ્મપિતામહ મુખ દારા, ઉપદેશ કરાયે,

ધર્મ અનેક પ્રકાર, કૃષ્ણ જનતાપ નમાયે. ૧૧

પ્રથમમુ દશમે રાય, યુધિષ્ઠિર રાજ બહારે;

આપ દારિકાધીરા, દારિકાપુરી પધારે. ૧૨

પ્રથમ બ્યારમે સજે મુહુદ, મિલિકે સુખ દીને;

જયા જોગ્ય જગનાથ, સખન મન રંજન કીને. ૧૩

પ્રથમ બ્યારમે ભગવતભક્ત, પરીચીત જૂયા;

જન્મમુ પરનન કીયે, પવિત્ર ચરિત્ર અનુપા. ૧૪

પ્રથમ તેરમે સકલ તીરથ કરી, વિદુર પધારે;

આયે હસ્તિનાપુર મિલિ, સખ જન તાપ નિવારે. ૧૫

ધૃતરાષ્ટ્ર ગાંધારી, લીચેં ગયે ઉત્તરપથ સદ;	
કીચે ચોગ અભ્યાસા, દંપતી પાયે મોક્ષપદ.	૧૬
પ્રથમ ચૈદમેં રામ શુધિશિર, પાય ખેદ અતિ;	
ભયે બહુત ઉત્પાત, દખિનેં ભ્રમિત ભયી મતિ.	૧૭
એક સમે અર્જુન, દ્વારિકા પુરિતેં આયે; •	
દૃષ્ટો મુખ દુખ હયો, કહયું બોલન નહિ પાયે.	૧૮
પૂછે બહુતકે મન, કરી કિતનિક આરાકા;	
પ્રથમ પચદરા પારથ, બચન કહે દુ.ખ અકા.	૧૯
ભયો સકલ યાદવકુલકો કાય, મુનિ વૃત્તાંત યહ;	
પરીચ્છતકો રાજ્યાસનપે, બેઠાવ તજ્યો શૂક.	૨૦
ગયે ઉત્તરા પથ મિલિ, પાકવ પાચહુ મન;	
પ્રથમ રોલમેં કથા ભઈ, કા સો બરનું અખ.	૨૧
ભૂપ પરીસિત્ કરન, દિગિવન્ધ નિકયે જાબહી;	
ધર્મરાય મુગ કલિ, વ્રજ્યે તીના તહાં ત હી.	૨૨

દોહા.

• પુરન ભઈ અનુક્રમણિકા, પ્રથમ સ્કંધ પ્રકાશ;
દયાં દયા પર દયાનિધિ, કીની હૃદિ નિજ દાસ.

૨૭

દ્વિતીયસ્કંધ.

દોહા.

મુનો દ્વિતીય સ્કંધ હે, દગ અધ્યા વિગ્ધાર;
કહિયત હીલા યાન યહ, મકરન તીન પ્રકાર.

૧

છંદ શૈલી.

મકરન તત્ત્વયાન, પ્રથમ અધ્યા હે કહિયે,
હે પુનિ હૃદય પ્રસાદ, મનન પદ ક્યોહે કહિયે.
દ્વિતીય પ્રથમ મે સાખ્ય, યોગ યાનમુ હે ગાયો;
રથૂગરૂપ ભગવત, નિશ્ચય ધ્યાન બતાયો.

૨

૩

દ્વિતીયમેં મૂલમ ધ્યાન, કહેા ભગવંતા;
મકરન હૃદય પ્રસાદ, રાયકો મુનુ અળ સતા.

૪

દ્વિતીય તૃતીયમેં ઉત્પત્ત, સગ દેવનકી ભાખી;
સકલ સક્રમિક આહિ, વાત સગમુ હુ કે' દાખી.

૫

કુનિ યહ નિશ્ચે કહેા, ઘોડી સગ કૃષ્ણ ઉપાસે;
સકળ ક્રામતા પૂર્ણ, ટોય સગ સકટ નાસે.

૬

દ્વિતીય ચ્યારમે કીચો, મ ગલાચરન અનૂપા,
શ્રીકૃષ્ણમુનિ ક્રિય રતવન સુ, શ્રીપુરૂષોત્તમ રૂપા.

૭

પટકો તિસરો મનન, વિભાગ રાય હે તામે;
ઉત્પત્તિ ઉપપત્તિ, વરનન બનિહે જામે.

૮

દ્વિતીય પંચમમેં નારદ, વિધિ સોં પ્રશ્ન કીને;
સો સગકે પ્રતિઉત્તર, વિધિને વિધિવત દીને.

૯

અધ્યાત્મ પચીકરન, ઝ્યાન સ્થૂલ સૂક્ષ્મકો;	
પ્રહ્લદેવ સખ કહ્યો, ન અમ રહે સુનિ પ્રમકો.	૧૦
દ્વિતીય પદમે અષ્ટ, રૂપ બૈરાગ્ય બતાવે;	
સખ ઉત્પત્તિ શ્રીચરે, ભઈ સો સખ ગાયે.	૧૧
દ્વિતીય સપ્તમે ચતુર્વિંશ, અવતાર સહેતુ;	
સકર્મ બરનન કિયે, કૃષ્ણકે ભવ દધિ સેતુ.	૧૨
દ્વિતીય આઠમે અખ, ઉપપત્તિ પ્રકરન કહાયો,	
સુરમુનિ જો જો પ્રશ્ન, કિયે સખ બેધા ગાયો.	૧૩
દ્વિતીયમુ નવમે શ્રીપ્રભુ, નાભિનચિત્તે ધાતા,	
અપની ઉત્પત્તિ કહી, ઓર કથા સુખદાતા.	૧૪
ચતુર શ્લોકી શ્રીભાગવત કીન ઉપદેશ;	
હિરનગર્ભ વહુ નારદ, સુવ્રતો કહ્યો અરોચ.	૧૫
નારદ વ્યાસે કહ્યો, વ્યાસતે શુકજી જાન્યો,	
શ્રીશુકને સો વિષ્ણુચત વહિ પાત્ર વખાન્યો.	૧૬
દ્વિતીયમુ દસમે આધિભૌતિક ગુરૂપ બતાવો,	
અધ્યાત્મક આધિદેહિક, આછે સમુદાયો.	૧૭

લીલા સરગ મકરન પદ, ધુર અધિકાર સુભાષ.

૧

છંદ રોડા.

તૃતીય પૂરવમે નિદુર, તિરથ યાત્રા કરિ આયે;

શ્રીયમુતાતટ મિલત ભયે, ઉદ્ધવ શુચ પાયે.

૨

તૃતીય દ્વિતીયમે ઉદ્ધવ, વિદુરજીવોં સુખ દીને;

શ્રીકૃષ્ણજીવે બાણચરિત્ર સુવરનન કીને.

૩

તૃતીયમે શ્રીકૃષ્ણ રામલીલા કહે દીની;

તૃતીય ચતુર મજુ મભાસ લીલા બરનન કીની.

૪

પાછે ઉદ્ધવજી ઉતરાપથ ધાયો ધારે,

ગુનાતીત અબ અપર, દાય અધ્યા સુતુ પ્યારે.

૫

તૃતીય પચમે વિદુરજી, ગમાદાર સંધારે;

મા'તુભાવ મૈત્રેય, મુનિનસો મિલવો પાયે

૬

મથ બિદુર કિય કહો, કૃષ્ણ માયાકો રૂપા;

તૃતીય પઠ મુનિ સો, મતિકેતર કથ્યા અનૂપદ.

૭

તિસરો મકરન સગુન, તીન અધ્યાય બતાયો;

તૃતીય સપ્તમે વિદુર, મથ ફિર ઓર બોલયો.

૮

હરિ ઓતાર ચરિત્ર કથા, પૂછી મુદ્ધ ધરી મન;

તૃતીય અઠ મૂળ પ્રગટો, ઉતપત્તિ વિધિ કહિ મુનિજન.

૯

તૃતીય નામે બ્રહ્માને, શ્રીજીકો સ્તુતિ કીની;

ઠરસ દિયે પરમેજી, 'સૃષ્ટિકર્ત' આય સુદીની.

૧૦

૨૪૫. અધ્યાત્મક-આત્મા સબધી આધિદેવિક-દેવસબધી આઠ-સારી રીતે.

૧ મરમ-સર્મ. ધુર-અધિકાર-પ્રથમ અધિકાર. ૫ ધાયો ધારે-જવાનં ધારે છે. ૯ અઠ-આઠમા અધ્યાયમાં. ૧૦ નોમે-નામમાં. પરમેજી-બ્રહ્મા.

૩૩-૩૨. આપ-આપા.

ચોથો પ્રકરન કાલ દાયજો તૃતી દસમે લહો;	
કાલાત્માકી બહુ પ્રકારકી પરુ સૃષ્ટિ કહી.	૧૧
તૃતીય આરમે કાલ પ્રમાણકી ગતિ ભાખી;	
પચમ પ્રકરન છવ અબ નોકો સુનિ અભિગ્રાખી.	૧૨
તૃતીય આરમે જીવન અગ સૃષ્ટિ સુખખાની;	
સનકાદિક મહાદેવ મરિચ્યાદિક દસ જાની.	૧૩
સરસ્વતી કન્યા સ્વાયભૂ મનુ રાતરૂપા,	
તૃતીય તેર બારાહજીકો પ્રકટય અનૂપા.	૧૪
તૃતીય અતુર્દશ ભવિષ સુરતિરસ દીતી લીની;	
નિન્યપતિયે વિન સમયહુ રતિ મારથના કીની.	૧૫
તૃતીય પ અદશ ઝેકુકમે અતુસ્સન આયે,	
હરિ ઇચ્છા નય વિન્ય શાપ વિનહીતે પાયે.	૧૬
તૃતીય પોહગ સનકાદિક પાયે હરિ હરમન,	
તૃતીય સપ્તદશ હિરણ્યકશ વાર હનુ યુધ ધન.	૧૭
તૃતીય અષ્ટાદશમે અગિત વેદી હે ગાય,	
તૃતિ ઉનિસ હરિ હિ પુષ્પાશ દતિ સિતિ એ આયે.	૧૮

- દેવહૂતી કન્યાય, સુરૂપ કળા મનુ તપની. ૨૧
- દેવેન્દ્રૌ ઋષિ કર્દમકી, પ્રારથના કીની;
- તૃતીય બાઘસિમેં દ્વિરે, મળપતિ દુહિતા દીની. ૨૨
- તૃતીય તેઘસ કર્દમ અપને યોગાલ્યાસ બલ;
- મકટ કિંચો બૈભવ વિમાન સ્થિત અતિ સુખ નિરમલ. ૨૩
- દેવહૂતી દરસાય મળ દ્વિર ઉપશ્ચ ધન્યા;
- પ્રચુર મળકો મૂલ પ્રથમ મકટી નાં કન્યા. ૨૪
- તૃતીય ચાઘસિ શ્રીકપિલદેવ જુ જન્મ સુગાયો;
- નાં કન્યા ઉદબાહુ યથા બિધ સોહુ સુનાયો. ૨૫
- તા પાછેં મુનિ કર્દમ સગ તજિ બનમેં આયે;
- દ્વિર સાધન કિય શુદ્ધ ચિતમુ પરમગતિ પાયે. ૨૬
- તૃતીય પંચઘસ શ્રીકપિલદેવ જનની સુખ દીનો;
- સાંખ્યયોગ અધ્યાત્મ ઝ્યાન ઉપદેશસુ કીનો. ૨૭
- તૃતીય પદ્મસ સતાઘસ લગ, તત્વ સાખ્ય બરનન;
- કપિલ મુનિને કિંચો સુ અપની અબાકે સન. ૨૮
- તૃતીય આઘસ મુનિ યોગ ધ્યાન જો સ્વરૂપ કહ્યો હે;
- સો સ્વરૂપ કહે દિયો, નાય માતાસુ લહ્યો હે. ૨૯
- તૃતીય ઉત્તતિસમે ભકિત, યોગ ભલ બરનન કીનો;
- તૃતીય ત્રિંશમેં કર્મવિપાકહુ વરની લીનો. ૩૦
- તૃતીય એકતિસમેં શુભ અવસ્થા ત્રભમે આયો;
- તખતેં સખ બરતાંત જુ જન્મ મરન હોં આયો. ૩૧

૨૧ સુરૂપ ઈ—મનુના તપની સુદર રૂપની કળા હુણ તેવી હતી.

૨૪ પ્રચુર—મહુ. નાં—નવ. ૨૮ પદ્મસ—છતીસ. અબા—મા. સન—

સ-મુખ. ૩૦ કર્મવિપાક—કર્મનાં ફળ.

તૃતીય બ્રહ્મસમે ઝાન ભજિત ભક્ત પદ્ધત ગાઇ,	
તૃતીય તેતિસ તાસો દેવદૂતો સિદ્ધપદ પાઠ.	૩૨
કપિલદેવતા પાછે ઉત્તરપથ પંચારે,	
પૂગન તત્ત્વ પ્રકરન ત્રિદમજો વરન્ધો ખ્યારે	૩૩
યામે હે દે બેદ ચ્યાર અધ્યા જી આદિ,	
પુરુષનુક્રિતકો હે પ્રકાર સુનિ લે રસ સ્વાદી	૩૪
તદુપરાત અધ્યાય જી નોસો વિધિ સ્ત્રી મુકિત,	
કહી ગાથા સક્ષેપ કૃષ્ણ જન સમુદયો મુકિત	૩૫

દોહડા.

અતિ સુદગ્ધ અનુક્રમનિકા, પૂરન તૃતીયમ્કથ,	
પદ્મ સુનત જન કહે કથો, ગહે ન આદિ અથ ગધ.	૩૬

અતુર્ય રકથ

દોહડા.

સુનો અતુર્ય રકથકો, ઇકતિસ હે અધ્યાય,	
બિસરગ લીલા બાનિયે, પ્રકરન ચ્યાર કહાય.	૧

છંદ રોવા.

ધર્મ અર્થ અરૂ કામ મોક્ષ પ્રકરન ચો નામા,	
પહિરો પ્રકરન ધર્મ સખતકો અતિ અભિરામા	૨
દક્ષમજપતિ બાની, પેહુ ચાકે અધિકારી,	
અતુર મથન મનુ કન્યા, વન કહ્યો રિસ્તાગી.	૩
તામે સોમ રૂ દત્તાને, દુરવાસા નારદ;	
નાચપણ ઈત્યાદિક જન્મ કહે મુખચાગદ.	૪
અતુર અપરમે રિષ્ટજ્યા કો યજ્ઞ તનો ન્યાં,	

દક્ષપ્રજાપતિ યની ડાહી, ગર્વભરે આચે ત્યાં.	૫
સકલ સભા સ્થિતને, વહાં ઊડી આદર કીના;	
ઊઠે નહિ શ્રીમહાદેવ લખી રીસ રસ ભીના.	૬
તાતે ભયો પરસ્પર વિરૂદ્ધ શાપ જીવીને;	
અતુર્ય તૃતીયમે દક્ષ યજ્ઞ જાતે સખ ચીને.	૭
દેખી જનકકે જઈએ ભઈ સતીજીવી મરજી;	
નાથ નિવેદન કરી વાત શંકર તથા બરજી.	૮
અતુર આદેશ ઉદ્ધંધી જી પિતુ કે દોરી;	
પાઈએ દ તાતે જાત હી, સતીને દ' ઊરી.	૯
અતુર્ય પંચમે નારદ યુનિ, જી લુ ઢિગ આચે;	
સમાચાર સખ સતી સંબંધી સમ્યક કરી ગાયે.	૧૦
સુનત કોપી શિવ ગનમજૂલ પડવાઈ દિયોહો;	
દૂત દારહી દક્ષગજા વિધ્વંસ કિયો હે.	૧૧
અતુર્ય પદ્મમે' બ્રહ્માદિક સખ સુર મિલિ આચે;	
સ્તવન નમન કિય સમાધાન, મહાદેવ મનાયે.	૧૨
અતુર્ય સતમે દમ્બ યજ્ઞ પૂરન કરવાયો;	
પાછે' સખ મિલિ સ્તવન કૃષ્ણકો ગુનગન ગાયો.	૧૩
અખ દુસરો પ્રકરણ અર્થ અધ્યાય પાંચકો;	
ધ્રુવચરિત્ર જામે' સુની અંસન રહે આંચકો.	૧૪

૫ વિશ્વમુખ્યાકો—દેવોનો. ૮ જનક (સતીનો)—દક્ષ. બરજી—તથા ન જગો એમ કહ્યું. ૯ આદેશ—આચાર (સિવની). પિતુકે—પિતા દક્ષને ઘેર. દોરી—દોડી ગઇ.

૧૦ ઢિગ—પાસે. ૧૧ વિધ્વંસ—નાશ. ૧૩ દમ્બ—દક્ષ. ૧૭ નિ-રેશ (નિર્દેશ)—આચાર.

અતુરથ આઠ ઉત્તાનપાદકો, વંશ જ્યુ ગાયો;	
અપરમાત કુર્વચન સુત ધ્રુવજ્ય કુ.ખ પાયો.	૧૫
શ્રીયસુનાતટ જય, અરન્ય મહાતપ કીનો;	
અતુરથ નાં શ્રીકૃષ્ણ કૃપા કરી દરશન દીનો.	૧૬
ધૃષ્ટિ તેં બર અધિક દિયો ધ્રુવ ધ્રુવપદ પાયે;	
નાથનિદેસ ચઢાય શીસ ધ્રુવજ્ય ઘર આવે.	૧૭
અતુરથ દસમે ધ્રુવજ્ય ધ્રુ ઇકિ ઉત્તમ નામા;	
બન મૃગયાકો ગયો, હન્યો કોઈ યજ્ઞ જ્યુ બામા.	૧૮
બ્રાતબૈર નિમિત્ત અ ૧, ધ્રુવજ્ય અભિરામા;	
અધિપતિ યજ્ઞ કુબેર, કીયો તાસુ સગ્રામા.	૧૯
ચાર બારમે આપ, મનુનૃપ ધ્રુવપે આવે;	
કીયો યુદ્ધ તેં સમાધાન, સુત સદન પડાયે.	૨૦
અતુર બારમે ધ્રુવ, પરિપૂરન રાજહુ કીનો;	
સો સગ સુતકો સોપી, આપ અચ્છિત પદ કીનો.	૨૧
તથા જ્યુ ધ્રુવકી જનની, સોહુ પરમપદ પાઈ;	
તૃતીય કામ મકરન, અગ બ્યારેકો સુનિ ભાઈ.	૨૨
મથુરાજ તામે, અનિકારી ચરિત સુહાવન;	
અતુરથ ત્રિદશ ધ્રુવકો, બંસ મુરખન્યો પાવન.	૨૩
અતુર્યતુર્દશ મહાકુબ્ધ, નૃપ બેનમુ ગાયો;	
સો દ્વિર કુન્તર જાન આપતે, નાસહુ પાયો.	૨૪
અતુરથ પદ્મ પૃથ્વી, જનમ ચરિત ઉજ્જાને;	
ભગવદ્ભક્ત મહાહુરિઅમ, મળે કોકિ જાને.	૨૫
અતુર સોગતે ઇન્દ્રિયિ વગ, ગુન ઔર ન આવે;	
પૃથુરાજકે પરન પતિ, ચરિત્રકી ગાયે.	૨૬

ચતુરથ ધર્મિશરમે, સદન સનકાદિક આયે;	
સનકમારસુ આત્મયોગ પૃથુરાજ પાયે.	૨૭
ચતુર્થ તેઈસ યોગાભ્યાસ રાજાં જી કીના;	
દહ ત્યાગ તાસોં કરે, પૃથુ જી પરમપદ લીના.	૨૮
અજ યોયો પ્રકરજ, મોક્ષ અધ્યાય આડ કો;	
યામે હે દે બેદ, પુણ્ય હે પર્મ પાડ કો.	૨૯
એક પ્રભતત્વ દશા, તિન અધ્યાય સાચ હે;	
ઐર કૃષ્ણ સાયુજ્ય કે, સુ અધ્યાય પાંચ હે.	૩૦
ચતુર ચતુરણિંશમે, જંશ પૃથુકો બિસ્તાર્યો;	
મિત્રે પ્રયેતાકો શિવ રૂદ્ર ગીત ઉચાર્યો.	૩૧
ચતુર પચીસ નૃપ પ્રાચીન, બહિષકો મિલિ નારદ;	
કથન કિયો આખ્યાન, પુરંજનકો ભવપારદ.	૩૨
અષ્ટવિંશતે એહી કથા, બરની નૃપ યાંહી;	
મુનિ નિઃસંસે ભયો, ચતુર ઉત્તરસકે માહી.	૩૩
સુરજાપિકો ઉપદેશ સાર અતરમે લાયે,	
કપિલાશ્રમમે ગયે શૂપ વાં સિક્કિ પાયે.	૩૪
ચતુર ત્રીસ બરદિયો પ્રસન્ન પ્રયેતા શ્રીજી;	
કર્યો રાજ અયુતાજ્ઞ ઐર શાસન દિન શીજી.	૩૫
ચતુર્થ ઇત્રિસ નાય પ્રયેતા નાં મિલાયે,	
ભગવત વાત સુનાઈ દસોં અમૃતપદ પાયે.	૩૬
ઇતની કથા મુનિ મૈત્રીતે બિહુર શ્રવન કરી;	
આયે હસ્તિનાપુરમે ભગવત રસ હૃદયા ભરી.	૩૭

૩૨ બ-પારદ—મંમારમાયી પાર ઉતારનાર. ૩૪ સુરજાપિ—નારદ

૩૫ અયુતાજ્ઞ—દશ હજાર ને શાસન—શિક્ષા-આચાર

૩૭ મૈત્રી—મૈત્રેય.

૩૫

દોહા.

ચતુરથ ચ્છ ધરી ભય, અતુઝ્મનિકા પરિપૂર્ન;
પડન સુનવહી કે' દયો, પાપ તાપ સભ ચૂર્ન.' ૩૮

પ્રથમ સ્કંધ.

દોહા.

પંચમ સ્કંધ મુનિયે અણે, જો હે લીલાસ્થાન;
હે પદ્મીસ અધ્યાયકો, મકરન તીન બખાન. ૧

છંદ રૈવા.

દશ કાલ અરૂ મનામ ત્રય મકરન લહિયે,
પૂર્વ દસ મકરન અધ્યાય તીન સો કહિયે. ૨
પચમ પ્રથમ બેસ પ્રિયવ્રતકો શુક મુનિ ભાણે,
સતિ સમુદ્ર ૩ સપ્ત દ્વીપ નિરને કહી ઘણે. ૩

પચ અપર આગ્નિધ્રુવ નો ભવે અનૂપા;
વિષ્ણુસાત મુનિ નો ખંડકે ભયે હે ભૂપા. ૪

પચ તીન નૃપ નાભિ પર પ્રભુ પ્રમત્ત ભયે હે,
પચમ કૃપા કરી પુત્રહીકો વરદાન દિયો હે. ૫

અમ કુસરો મકરન છંદસ અધ્યાય કાવડો;
જામે જન્મ કાલ ભુજઅગદ શ્રીમૂપાવડો. ૬

પચ ચતુર્થ શ્રીકૃષ્ણ દેવ માકટચ કહે હે;
સોપી નૃપાસન ધનિક નાભિ નૃપ મોક્ષ લહે હે. ૭

અમભદેવ શતપુત્ર ભયે તીનડે કહું કાલ;
એકાસી પ્રાક્ષણ, ચોગેવર નો, દમ રાજ ૮

- પંચમ પંચ ૩ પદ દે નૃપભચરિત્ર કહે હે;
 પંચ સપ્ત નૃપ ભર્તે પુત્ર ભાષે જુ ભયે હે. ૯
 પંચમે અષ્ટમે ભરતભૂપ શુભ ચરિત સુ ગાયે;
 મૃગકે સંગ ભયે મૃગ જન્મ સોહુ લય પાયે. ૧૦
 પંચમ નેં જડભરત ચરિત્ર સુ બરનન ભાઈ;
 પંચમ દસ રહુગન વિગાર જડભર્તે ચઢાઈ. ૧૧
 પંચ ચાર જડભરતે ભૂપત પૂછ્યો યાના;
 બાર તેર કહુ ભવાટવાદિકે બરન બિધાના. ૧૨
 પંચ ચૌદ નૃપ આતમવિદ્યા મુનિતે પાયે;
 રહુગન જડભરતકે પ્રતાપ પદ મોક્ષ સંધાયે. ૧૩
 પંચ પંચદસ સુમતિકો બરન્યા શુભ જ સા;
 તાકે બંશ બિધે નૃપ ગય ભયે પુત્ર મસરા. ૧૪
 પંચ સોલમે ભૂગોલ બરનન ભવ્ય ભયો હે;
 જંબુદ્વીપ નવખડ સુમેરૂ પ્રભાવ કહ્યો હે. ૧૫
 પંચ સપ્તદશ સેવ્ય ૩ સેવક કહે ખંડ સખ;
 અષ્ટાદશ ઉન્નિસ લગ બરનન એહી ચરિત અખ. ૧૬
 પંચમ બિસમે સપ્ત સમુદ્ર પ્રમાનસુ ભાખ્યો;
 પંચમ છકિસ જ્યોતિષચક્રે સુ બરની દાખ્યો. ૧૭
 બાઈસ અરૂ તેઇસ લગ એહી ચરિત હે ગાયો;
 પચમ ચૌઇસ રાહેકો પરમાન બતાયો. ૧૮
 અખ તીસરો મકરન સ્વખ દે અધ્યાયસુ મુનિ;
 તામે હે દે બેદ જીવાત્મા પરમાત્મા મુનિ. ૧૯
 પંચ પંચવિસમે સપ્ત પાતાલ કિય કયન;

પ ચ છઇસમે અઠાઇસ નરકકો બરનન.

૨૦

દોહા.

પ ચમકી અનુક્રમનિકા, પૂર્ન લઈ સુખનૂપ;

દયા પઠન રૂચિ શ્રવનતે, પ્રસન્ન હોય ભવનૂપ.

૨૧

પછ સ્કંધ.

દોહા.

અખ મુનિ યજ્ઞ સ્કંધકે, કહે ઉત્તિસ અધ્યાય,

પોપન લીલા જાનિયે, મકરન તીન કહાય.

૧

છંદ રેલા.

નામ ધ્યાન અરચન યજ્ઞ, ત્રિ મકરન ત્રિ નામા,

મહિજો મકરન નામ તીનકો અતિ અભિરામા.

૨

૫૬ પૂરવમે અન્નમેઘ, આખ્યાન બખ્યાન્યો,

૫૬ દૂનેમે જમદૂત જોર હરિગનમે બાન્યો.

૩

ભગવત નામ પ્રતાપ લખ્યો સહજઈ મુખ આયો,

મહાકુષ્ઠ આચરન ક્રિયો તહુ પ્રબુપદ પાયો.

૪

૫૮ તીસરે બડ નામ માહાત્મ્ય કૃત તાગ ન લાગે;

ધર્મરાય બરનન કીનો નિજ દ્વંત આગે.

૫

જ્યો બેધજીવ હરિ નામ શ્રવન કીર્તનાદિ હોઈ,

બરનતહુ આનતે વડા મત જઈયો કોઈ

૬

અખ દુસરો મકરન ચૌદ અધ્યાય ધ્યાનજો,

૫૨ ચોથેમે' બર-ચો બંસ જુ મચેતાનકો.	૭
કહ્યો દક્ષકો જન્મ કહ્યો મહતપ જો કીના;	,
શ્રીહરિ ભયે મસન્ન રૂ સંતતિકો બર દીના.	૮
૫૨ પચમે' દક્ષજુકે જિતનેક પુત્ર ભયે;	
નારદકો ઉપદેસ પાય સખ મોક્ષ પાય ગયે.	૯
તપ કોપી દક્ષને સાપ નારદકો દીના;	
૫૨ ૫૨ કન્યા સાઠ મૃછ સુત પ્રકટ ન કીના.	૧૦
ફિરજ્યો જાકો દધિનામ તિનહુકે ભાજે;	
જ્યો જ્યાકે સતાન ભયે સોહુ કહી દાજે.	૧૧
૫૨ સતમે ઈંદ્રને આપ ગુરૂ બૃહસ્પતિ તથ;	
વિશ્વરૂપ ગુરૂ માને શિષ્ય ભયો અગ્નિ ભથ.	૧૨
૫૨ અઠ પિનતો મધવા વર્મ નરાયન પાયો;	
૫૨ નોં સુરપતિ વિશ્વરૂપકો માર્યો ગાયો.	૧૩
પ્રજ્ઞાસુરકો જન્મ ભયો ત્વષ્ટાતે બાજે;	
૫૨ સુ દસ સુર અસ્થિ દધિવિ નવિકે જાજે.	૧૪
દહ તથ ગુનિ દીએ, બજૂ તાકો બનવાયો;	
સો સુરેંદ્ર લે બૃજાસુરતેં યુદ્ધકં આયો.	૧૫
૫૨ એકાદશમે' જુ પરસ્પર, સમયહી યુદ્ધ કે;	
બચન મયંસા ભયે બૃજ, અરૂ નાયક બુધકે.	૧૬
૫૨ દ્વાદશમે' રાવિપતિ, બૃજાસુરકો માર્યો;	
બિજ્ય દિયો બૃજરાજ, દાસ લહિ ત્રાસ નિવાયો.	૧૭
૫૨ ત્રિદશમે' હત્યા પ્રજા, ઈંદ્રકો લાગી;	
સો ફિર મખ કરી, મહાપુરૂષ પૂજે જળ ભાગી.	૧૮

૧૩ પિનતે—તેનાથી (વિશ્વરૂપ પાસેથી). વર્મ નરાયણ—નારાયણ
કવચ. ૧૬ નાયક બુધકે—દેવના નાયક—ઈંદ્ર. ૧૮ મખ—મર.

- ૫૬ ચૌદ ધૃત્વાસુર, પૂર્વજનમ સો ભાષે;
 ચિત્રકેતુ હરિદામ હતો, સોહુ કહે દાષે. ૧૯
 ૫૭ ૫ ધ્રે સુતમરનશોક, બો સો કહી દીનો;
 નારદ આયે સમાધાન, નરપતિકો કીનો. ૨૦
 ૫૮ પોહશ સુત બચન સુની બૈરાગ્ય ભયો હે;
 સાધન કીનો શુદ્ધ ચિત્ત હરિ દરસ દિયો હે. ૨૧
 ૫૯ સત્તર ચિત્રકેતુ બેડી બિમાન સધાયે,
 જા પહોચે કેલાસ શાપ ઉભયાતે પાયે. ૨૨
 તિસરો અરચન પ્રકરન દે અધ્યાય કહ્યો હે;
 ૫૯ અષ્ટાદશ પુત્ર અદિતિ વશ કહ્યો હે. ૨૩
 અર્ધ દિતિ સુતકોહુ બશ ફિર ભયે મરતગન;
 ઉત પચાસકુ દિયે ઇંદ્રકો ભયો સુખરનન. ૨૪
 ૫૯ ઉન્નિસમે' કધ્યો પુસ્યુતકો બિંદાન સખ,
 હરિ મસન્ન તખ સહજ લાભ અતિકા તખકા અખ. ૨૫

દોહા.

- ૫૬ ૫૭મ અનુક્રમનિકા, ભઈ પૂરન ગુરુ ઐવળ;
 પડત દયાકો પ્રિય ભયે, બૃજપતિચરન સરોવ. ૨૬

સપ્તમ સ્કંધ.

દોહા.

- સપ્તમ ત્રીજા દુતિ ૫૬, દસ ૩ ૫મ અધ્યાય;
 પ્રકરન પૂરે ત્રીન હે, દેતકુ નામ બતાય.

છંદ રોવા.

અમદાસના એક, દુતિય સદાસન આંહી, •

તુમ કા'તોં પાચે કહુ શ્રીકૃષ્ણમૃત સ્વાદ.	૧૩
તળ બોલે મહાદ સુનો હુમ એસે પાચે;	
મેં માતાકે જઠર હતો જળ નારદ આચે.	૧૪
વિન મો અંબાકો ઉપદેસત તત્વ જખાન્યો;	
હો સમીપ અતિ ગર્ભ બિખે તાતેમેં જાન્યો.	૧૫
સમ આઠમેં પરમ ભકત મહાદ દેખી;	
દુષ્ટ જનક અતિ ક્રોધ કિયો ભય દિયો બિસેખી.	૧૬
શ્રીનૃસિંહજી મગદે ખંભહિતે તત્તખેવા;	
કનકકંથપુ નખતોં બિદારી લે સ્તુતિ સજ દેવા.	૧૭
સખતમ નવ મહાદ કરિ સ્તુતિ પ્રેમશુ ભીજ;	
લિયો ભકત ઉત્સંગ પ્રસન્ન ભયે અતિ શ્રીજ.	૧૮
સખતમ હસ ખરદાન ભક્તિ ઇક સ્તોત્ર દિયો બર;	
રાજ્યાસન બેઠાયો આપ પ્રસાદ કૃપા કર.	૧૯
અરૂ મયનામા અમુર ત્રિપુર લાયો સુરરાયે;	
તૃતીય સદસદાસના પંચ અધ્યાયસુ આચે.	૨૦
સખત આરમેં આરો વરન કહે જો કરમા;	
સખત બારમેં વ્રજઆરી બાનમસ્ય ધરમા.	૨૧
સખત તેરમેં પતિ ધરમ ભલભાવિ બતાયો;	
અરૂ અજગર મહાદ ભયો સવાદ સુગાયો.	૨૨
સખત ચતુર્દશ મૃદુસ્થાત્રમકો ધર્મ જખાન્યો;	
સો પાચે કલ્યાન જાહિને રૂઢ કરિ માન્યો.	૨૩
સખત પંચદશ ઉત્તમ મધ્યમ ઓર કનિષ્ઠા;	

૧૩ લરિકન-ઢોકરાં. ૧૫ વિન-તે (નારદ). મો (મારી). ના-મા.

૧૭ કનકકંથપુ-દિવ્યકંથપુ.

૨૧ કરમા-કર્મ. આરે વર્ણનાં કર્મ કયાં છે.

સળ મકારકે ધરમ કહે માનત નહિ બ્રહ્મા.

૨૪

દોહા.

સપ્તમકી સંપૂર્ણ લઈ અનુક્રમણિકા અનુપ;

દયાસમ કે'જો સુને સો ન પરે ભવકૂપ.

૨૫

અષ્ટમ સ્કંધ.

દોહા.

અષ્ટમ સ્કંધ સુનો, ચોઇસ અધ્યાય સાર;

મનબંતર લીલા લહો, પ્રકરન જામેં ચાર.

૧

છંદ રોડા.

તામસ રાજસ સાત્વિક, ભક્તિ હે યહ ચારો;

પહિલો પ્રકરન તામસ ચોં અધ્યાય બિચારો.

૨

અઠ પૂરવમે સ્વાપંભુવ સ્વારોચિષ કહિયે;

ઉત્તમ તામસ યહ સળ નામ મનુકે લહિયે.

૩

અષ્ટ અપરમેં ગર્જેન્દ્રકો ગ્રાહનેં ગ્રહોહે;

અઠ તીજેં હરિસ્તુતિ કરી જળ દીન લયોહે.

૪

સો સુનકે મભુ દીનબંધુ દારેહી આયે;

તુરત ગ્રાહકો મારી કૃપાલ ગર્જેન્દ્ર છુડાયે.

૫

અઠ ચોં ગ્રાહ ગર્જેન્દ્ર પૂરવકે જન્મ કહેહે;

શ્રીહરિ પરસ પ્રતાપ દાહુ જન મોક્ષ લહેહે.

૬

અળ દસરો સાત્વિક પ્રકરન અધ્યાય દસ લહે;

અઠ પચમમેં રૈવત મનુ ચાક્ષુષમનુ કહે.

૭

જામે અમૃત મથન નિમિત્ત અમર સળહી જુરિ;

શિરસાગર તટ જાય સ્તુતિ કીની હે શ્રીહરિ.

૮

અહ પટ શ્રીમળુ પ્રસન્ન ભયે ધરદાન દિયો હે,	
મિલે સુરાસુર મદ્રાચલ ઊઠ્યો ન ગયો હે	૯ .
દુષ્ણિ લષ્ણિ આર્તનાણુ તુરત ગરડાડે આયે,	
મદર પરન સુપરન ધરી સાગરતટ લાયે	૧૦
અહ સતમે કૂર્મીવતાર ધરી મથન કરાયો;	
પ્રથમ મહાવિન નિકર્યો સો શિવજી પાચો	૧૧
આછ આછમે રત્ન ચૌદ નિકસે ન હોયે હે,	
સુ'નાપાનકે સમયે સુરાસુર લરન લગે હે	૧૨
તળ મળુ માયા અધિપ, મોહની રૂપહી લીના,	
અસુર બૃહ સળ આપ, અતિરાય મોહિત કીના	૧૩
આઠ નો અમૃત અમર, અખિલ કરાયો પાના,	
દૈત્ય પરાસન સમય ભયે, હરિ અ તરધાના.	૧૪
અષ્ટમ દશમે દેવાસુર સત્રામ કહ્યો હે,	
અછ ઝ્યારમે મા'દાઉન ફિરં બુધ લયો હે.	૧૫
અછ બાર મોહની સ્વરૂપ લષ્ણિ શિવ મોહિત ભયે,	
અઘ તેર અધ્યાય વિષે વૈવસ્વત મતુ કહે.	૧૬
જિનકે રાજ્યમે શ્રીમામનજી મગદે ભાષે,	
ભવિષ્ય મનભતર આગે હોને કહે દાષે	૧૭
કૌન કૌનસે વાકે નામ કહતોયે બરની,	
સાબરની અરૂ દક્ષસાબરની બ્રહ્મસાબરની.	૧૮
ધર્મસાબરની રૂદ્રસાબરની હે અભિરાના,	

૮ સુરાસુર દેવ અને અસુર ૧૦ આતનાણુ-દુષ્ણિ તુ રક્ષણ કરનારા
પરન-પાષો સુપરન-મરૂડ ગરડે મંદરાચળી પાષો ઝીની તેને સાગરકાંઠે
આણ્યો (પૂર્વે પર્વતોને પાષો હતી એમ પુરાણોમા વર્ણ્ય છે)

૧૪ પરાસન-પ્રાસન (૧) (અમૃતનુ)

દેવસાળરની ઇંદ્રસાળરની સાતો નામા.	૧૯
અષ્ટ ચતુર્દશ મનવાદિક મનુષ્ય જી આંહીં;	
ભાષે ભગવદ્ અંશ સખે કહ્યું સંશય નાહીં.	૨૦
અબ તીસરો રાજસ પ્રકરન અધ્યાય સુતવક્રો;	
બકો સુતતહિ માત્ર હોત નિસ્તાર ભવનકો.	૨૧
અષ્ટ પંચદશ કહ્યો રાજ્ય બલિનૃપને કીનો;	
અર્ અશ્વમેધ યજ્ઞ કિયો સોહુ કે' દીનો.	૨૨
અષ્ટમ સોલ્ અદિતિ પુત્ર કામના કારન;	
વિજ્ઞાપિ નિબનાય કરી કુર તાપ નિવારન.	૨૩
કરો પયોવ્રત પુત્ર હોયગો પતિ યો ભાખી;	
જો કહ્યું તાકી બિધિ યથારથ સહુ કે' દાખી.	૨૪
અષ્ટ સપ્તદશ કિયો મુષ્ત હરિ પ્રમત્ત ભયે હે;	
આયે આપ ગ્રભ નિપે સ્તવન પ્રભાદિ કહે હે.	૨૫
અઃ અઃદશ શ્રીબામનજી માગઠય સુ ગાયે;	
બલિનૃપ યજ્ઞ પધારે વા સનમાન જી પાયે.	૨૬
અઃ ઉત્તિસ ત્રિપેદ પૃથવિ મંકેષ્ય કિયો હે;	
એક ચરન બૂ દ્વિતીય સ્વર્ગ સબ માપ લિયો હે.	૨૭
અષ્ટબિસમે તૃતીય પાદકો ઠોર ન પાયે;	
તાતે બચન બિબાદ પરપર ભયે સુ ગાયે.	૨૮
અઃ ઇકર્ધસ સ્વર્ગમે' શ્રીમત્રુ પદાંગુષ્ઠ લખી;	
બ્રહ્મદેવ અભિયેક કિયો મન બહુત ભયે મુખી.	૨૯
સો મગહ પૃથવી આચો ગગાજી ભયે હે;	
પાછે બલિનૃપ બરૂનમાય બાધ્યો સુ કહે હે.	૩૦

અહ બાઈસ બલિરાય બચનહુ વ્યર્થ ન ભાખ્યો;	
આત્મનિવેદન કરી હરિ આગે મસ્તક રાખ્યો.	૩૧
તબ પ્રસન્ન મંત્રુ ભયે સુતવકો રાજ્ય દિયો હે;	
ભયે ભક્ત આધીન બલિ નિજ દાસ કિયો હે.	૩૨
અહ તેઈસ બલિ છતી રાજધાની સુર દીની;	
તબ દેવનકેદેવ દેવકી સ્તુતિ અતિ કીની.	૩૩
અબ ચોથો પ્રકરન ભક્તિ અધ્યાય સકૃતકો;	
અષ્ટ ચતુરવિંશમેં સદૃઢ ભાયગ સત વ્રતકો.	૩૪
વૈવસ્વત મનુસાજ વિષે બો ચરિત સુ બન્યો;	
શ્રીહરિકો અવતાર મત્સ્ય આકૃતિ બખાન્યો.	૩૫

દોહા.

અષ્ટમકી અનુક્રમનિકા, પૂરન દયા હરિ કીન;	
પડત સુનત સહજ હિ બને, હરિ જસ રસ મન મીન.	૩૬

નવમસ્કંધ.

દોહા.

નવમ સ્કંધકી સુનો, અનુક્રમનિ સબ કોય;	
હશાન લીલા એહી હે, પ્રકરન બમેં દાય.	૧

છંદ રૌસા.

સૂર્યબંશ પ્રકરન મર્યાદાકો ધુર લહિયે;	
ચંદ્રબંશ પુષ્ટિ પ્રકરન સૌ દુસરો કહિયે.	૨
બાર બાર અધ્યાય દોહકે બની લીને;	
પ્રથમ બારકો ભાનુ, બંસ અબ સુનો ભતીને.	૩

નવ પૂરવ વૈવસ્વતમનુ દશ પુત્ર સુધન્યા;	
દક્ષિણકુ આદિક અરૂં એક ભઈ હે કન્યા.	૪
નવમ અવર કહેં ચાર પુત્ર ભયે નહિ સંતાના;	
ત્રીન પુત્રક બંસ ભયો જરતાંત બખાના.	૫
નૃગ નાભાગ રૂ નરિધ્યંત વિનાકે નામા;	
અબ આજે નૃપ સુનો કહત શ્રીશુક શુભધામા.	૬
નવ તિસરે સર્પાતિ બંસ કહ્યો બિસ્તારા;	
શ્રીરેવતી જ્યા બંસ મગટ શ્રીહૃલ્લધર દારા.	૭
નવમ તુર્યમે નૃગ નૃપ બસ સુખરની ગયે હે;	
જનકે બંસમેં અબરીધ હરિભક્ત ભયે હે.	૮
અરચન ભઠિ કરી દારિકાધિસ રિજાયે;	
જ્યાહે શાપ દે કુરવાસામુનિસે કુ બ પાયે.	૯
નવ પચમ દુર્બાસા શરન સખનકે ધાયે;	
મણુ પર્યંત ન રખે, હારી અબરીધકે આયે.	૧૦
તાપ સુદરશન તબહી સમ્યો ભલ પાયે શિક્ષા;	
ધન્ય કહે હરિભક્ત દીન વે' લીની ભિક્ષા.	૧૧
નવ ખટ બરનન બરા, રાય અબરીધ ભયો હે;	
તા પાછે દક્ષિણકુ રાય, સુગંરા કહ્યો હે.	૧૨
જાકે બસ બિસે માધાતા બૂપ ભયે હે;	
તાકે ભયેં મુચુક દ જાહે મણુ દરશ દયે હે.	૧૩
નવ સતમે માધાતાચુત પુરુષોત્તમ કહે હે;	
બરન્યો તાકો બસ જ્યામેં હરિશ્ચંદ્ર ભયે હે.	૧૪
નો અઠ હરિશ્ચંદ્રજો બરા મરાસ બખાન્યે;	
જાહી બસમે રાજા સગર ભયે સખ જાન્યે.	૧૫

નવ નવમેં ઘરન્યો નૃપ સગરે બંશ બડ મમરય;	
બકે બસમે હોત ભયે શુચિ ભૂપ ભગીરથ.	૧૬
બને શ્રીગંગાજીકો ભૂતલ પધરાયે;	
તિનકે બંશ ઘરનમેં નૃપ ખડવાંગ જ્યુ ગાયે.	૧૭
નોં દસમે ખડવાંગ બસ ઘરન્યો બડ ઉત્તમ;	
જ્યાકે બંસમે મગટે શ્રીરઘુવર પુરૂષોત્તમ.	૧૮
તિનકે પરમ પવિત્ર ચરિત્ર કહે અથધતિ;	
નોં એકાદશ રામસજ ઘરન્યો શુભ નીતિ.	૧૯
નોં દ્વાદશ શ્રીરામ પુત્ર કુશબંશ સુ ગાયે;	
અબ પુષ્ટિ મકરન બાર અધ્યાય સુ આયે.	૨૦
નોં ત્રિદશ ઇક્ષ્વાકુ પુત્ર નો નિમિ કહે કે;	
તિનકો બંશ ઘરન્યો બમે નૃપ જનક ભયે હે.	૨૧
નોં ચૌદમે ચદ્રમાકે ચદ્રસુત બુધ ભયે હે;	
તિનતે અલ પુરૂષા પુત્ર ભયે સુ કહે હે.	૨૨
નોં પંદ્રમે બસ પુરૂષા કથ શુભ ધામા;	
બકે બસ બિશે મગટે શ્રીપરશુરામા.	૨૩
નો પોડપ શ્રીપરશુરામકો ચરિત મુનાયો;	
અરૂ બિશ્વામિત્રકો જન્મ સહુ યામેં કા'યો.	૨૪
નોં સત્તર પુરૂષા જ્યેષ્ઠ સુત નહુ'ય બસા;	
રાય જ્યાતિકે કેહુ બસકી કંઠી મથ ના	૨૫
નો ઉન્નિસમે રાય યયાતિ પરમગતિ પાયે;	
નો બિસમે ઔગહુ બમ પુરૂષા ગાયે.	૨૬
બકે બસ વિષે રાજા દુધ્યત ભયે'દે;	

તાકે ભરત ભયે તાકો દ્વિર બંસ કહે હે.	૨૭
ભકે બંસમે રંતિદેવ રાજા બડ ભાળે;	
પ્રેનિ ગરગાચારજકો બંસ સો હુ કહી દાળે.	૨૮
નૃપ પાંચાલ કૃપાચારજ, કહે દ્રોનાચારજ;	
યુદ્ધકલા પૂરન જામે, બિધા સખ આરજ.	૨૯
નાં બાઈસમેં રાજા, દુપદ કહે સુ જાને;	
તા પાછે અજમીઠ, બૂપકો બંસ બખાને.	૩૦
જાકે બંસમેં જરાસંધ બૂપાલ બચે હે;	
તા પાછે રાજા રાંતગુકો બંસ કહ્યો હે.	૩૧
પાંડવ અરુ કૌરવકો બંસ સુ આછો ગાયો;	
જરાસંધકો બંસ બિધિબ્રત બાંચ સુનાયો.	૩૨
નાં તેઈસે યથાતિપુત્ર રહે જો ચ્યારા;	
તાકો બસ કહ્યો જામે યદુબસ પુકારા.	૩૩
જામેતે મેધાતિથિ કપિ ભયે બરનન કીના;	
નહિ બરન્યો બિસ્તાર મૂઝ માગતહી કે' દીના.	૩૪
નાં ચોઇસમેં જામદગિનકો બસ કહ્યો હે;	
તા પાછે અકૂર બસ બરનન રહ્યો હે.	૩૫
ઉચ્ચસેન દેવકકો બસ બખાન્યો પાછે;	
કંસ વાન્મ મુરસેન બંસ દ્વિર બરન્યો આછે.	૩૬
જાકે પુત્ર ભયે બમુદેવજી અતિ અભિરામા;	
જાનકે મગઠ ભયે શ્રીકૃષ્ણચંદ સુખધામા.	૩૭

દોહા.

અનુક્રમણિકા અતિ ભડી, પૂરાણ નવમસ્કંધ;
પાપ તાપ મચ્છે દયા, રંચક હોત સજધ.

૩૮

દશમસ્કંધ.

દોહા.

સુની અળ દશમસ્કંધકે, સત્યાસી અધ્યાય;	
તિન મતાતરકે મિલી, નિળે પૂગણ કહાય.	૧
નિરોધ લીલા નિરૂપન, પ્રકરન જામે પાચ,	
જન્મ ૩ તામસ રાજસ ૩, સાત્વિક ગુનાખ્ય બાચ.	૨

છંદ રોલા.

પ્રથમસુ પ્રકરન જન્મ અળે અધ્યાય ચારકો,	
અનાયાસ ઉપચાર સુનો સ સાર પારકો	૩
દશમ પ્રથમે પૂછો મથ પરીક્ષિત જૂપા,	
આદરસો શ્રીશુક મુનિ, ઉત્તર દિયો અનુપા.	૪
દેવક કુહિતા દેવકી, બસુદેવજીકો દીની,	
બહુત દામળ સહિત, કસ સારથી કૃતિ કીની	૫
દલ દુની દેવકી ધદ્ સુત, મીચ કસતે પામે,	
સકર્ષન દેવકી તે, રોહિની ઉદર પધરાયે.	૬
તદનતર શ્રીકૃષ્ણ દેવકી ગર્ભ પધારે;	
બ્રહ્માદિક સુસ્તુતિ કીની તન તાપ નિવારે	૭
દશાવિમે શ્રીકૃષ્ણ જનન મધુપુરી ભયો દે,	
કીની સ્તુતિ વસુદેવ દેવકી તાપ ગયો દે.	૮
શ્રીગોકુળમે યશોદા ગોદ પુત્ર પધરાયે,	
વ્હે તે માયા પુત્રી લે અપને ઘર આયે.	૯
દશમ ચારમે માયા ઉડીકે ગર્જનાકાયા;	
કિયો કંચ પન્નાતાપ ખત ગ્યાન પ્રકાશ.	૧૦

સમાધાન માણકા કીન દિર દૈત્ય બુઝામે;	
દે આદસ સજ્જન પીડો, સળ ગુર્ત પઠાયે.	૧૧
અઠાઈસ અધ્યાય દુતિય તામસ પ્રકરન હે;	
તામે હે ફિર બેદ ચાર મહાપ્રભુ બચન હે.	૧૨
પ્રથમ પ્રમાન પ્રમેય રૂ સાધનાદ્વય ચો વામા;	
પૂર્વ સપ્ત અધ્યાય કહે સો અતિ અભિરામા.	૧૩
દશમ પંચમમે શ્રીજી વ્રજ પ્રકા સો ભાળે;	
નંદ મહોત્સવ સળખનનન સુખ ભલ કહી દાળે.	૧૪
નંદ ગયે મથુરા કસકર દેન સુગાયે;	
મીલે મીલ વનુદેવ બહાર દુન ગો, ત આયે.	૧૫
દશમ ખટ પૂતના પ્રભુન પયપાન કરાયો;	
દઈ માતકી ગતિ દયાનિધિ ચરિત સુગાયો.	૧૬
દશમ સપ્તમે ચક્ર લજ તૃયાશ્રત માર્યો;	
બિશ્વરૂપ દરશાય માય મુહ ફિરી મુહ ડાળો.	૧૭
દશમ અષ્ટમે ગર્ગમુનિ નામ કરન કીનો;	
પાછે ચાર ચરિત કરી ગોપીજન સુખ દીનો.	૧૮
તદનતર મૃતિકા ભજન મિષ બદન દિખાયા;	
વિશ્વરૂપકો દરશન અળે ફિરી કરવાયો.	૧૯
દશ નોમે દધિભાજન ભાંજ્યો નિરોધકારન;	
ઉદ્ધખલ બંધે ગયે કૃષ્ણજન તાપનિવારન.	૨૦
દશદશમે યમલાઞ્જન દુમ ઉઠાર કિયો હે;	

૧૧ માણ-દેવકી. આદસ—આદેસ (આગા). ૧૫ મહાર-ફરીને.

દુત-જલદી ૧૭ તૃનાશ્રત-તૃણાશ્રત. માય ઈં—માને મોંમા વિશ્વરૂપ દેખાડયું અને ફરીને મોહ નાખ્યો. ૨૦ દધિભાજન-દહીનું વાસણ.

કિતે સ્તવન સુની મન ભઝિજો દાન દિયે કે
 દસ ગ્યારે મહાબન દિખી નિધન મને જુ રિખે
 ગ્રીભુંદાબન નંદ ગાન બમવેગે ધાર્યો.
 વહાં પધારે મલુ પ્રથમ બલસામુર માર્યો,
 પિછે ચ ચ પકડી હરિ બકે કુપકો બિડાર્યો
 અબ પક્ષાતર કલ્પબેદ અધ્યાય તીન હે,
 કોપકે બાક્ય વિરૂદ્ધ મહામલુ આચે (હે) કીન હે
 દસ દ્વાદશ મહાઅઘી અઘામુર છિનમે નાર્યો,
 બચ્છ ગોપબન જઠરકાલ ગત નાથ નિકાર્યો
 દશમ ત્રયોદશમે શુભ બોબન શિલા બિગતે,
 ગ્વાલ મ ડલા રચી મધ્ય મન મોહન બ્રાતે,
 છાક અરોગત હે ભક્તનસહ કૃપા કરે હે;
 તાહિ સમય બિધિ બચ્છ ગ્વાલ સબ હરન કરે હે
 દશમ શોદ કિય સ્તવન બિધાતા તાત તાતકો,
 અબ દુસરો મકરન પ્રમેય અધ્યાય સાતકો.
 દગમ પ ચ દસ ગાય અગવન હરિ બન આચે,
 બનકીડા સહ સખ્ય હલ્યો ઘેનુકે સો ગાયે.
 મિત્રજલ પાન કિયો ગો ગોપન મૃત્યહિ પાયે,
 કરી કરૂના અમિદગિટ બૃષ્ટિ હરિ સકલ છવાયે
 દસ પટ દસમે કાલિદમન કરી રૂર કિયો બિખ,
 નાગપત્નીજો સ્તનન કૃપણુ પુનિ પજગ દે સિખ.
 દશમ સપ્તદસ કાલિ આગમન હેતુ કલ્પો ભલ,
 નિશિ દાવાનલ પાન કિયો ચરનાગત વત્સલ.
 દસ અધ્યાદસ બાલ ચરિત ચરાવત ગૈયા,
 ગ્રીભરિતુ બરનન મલ બ માર્યો બલ ભૈયા.

- દશહત્રિસમે દાવાડિત ફિરપાન કિયો હરિ;
બનતો ઘર આય ગોપાલ સો બિધિ બરનન કરી. ૩૪
- દશમ ગિસમે વરપારિતુ સર્દરિતુ બરનન;
દશમ એકબીમ બેનુગીત બરનન મન મોહન. ૩૫
- અબ તિસરો સાધન પ્રકરન અધ્યાય સાતકો;
જો રસ પિવે મન દ, સ્તન સુત પીવે માતકો. ૩૬
- દશ બાઈસમે હિમંતરિતુકો બરનન કીતો;
પ્રત કાત્યાયની પ્રજ ભક્તન પ્રજપતિ બર દીતો. ૩૭
- દશ તેઈશ મલુ નાથિપત્નીકે બોજન કીત;
કિયો દિવનકો કૃષ્ણ જ્યુ કિયા ગર્વ સો હીત. ૩૮
- દશ ચૌબીસમે ઈંદ્રબો મલુ સકલ મિટાયો;
સો સબ શ્રીગોવર્દનભુકો બોગ ધરાયો. ૩૯
- પ્રજબાસીકો અન્યાશ્રય ટાપો ન સહાયો;
અનન્યધર્મ રચત હુમકો હરિ સબ સમુદાયો. ૪૦
- દશ પચીસ સુરપતિ રૂડી મેઘ બૃહિ બલ દાખ્યો;
શ્રીગિરિધર ગિરિધરી નિજજન ગન નિશ્ચ રાખ્યો. ૪૧
- દશ પટખીશ સબ અચરજ કૃષ્ણ અતુલ બલ દાખ્યો;
નંદરાય તબ સબકો ગર્ગમુનિ બચ ભાખ્યો. ૪૨
- દશ સપ્તખીશ મઘવા જુરો કર પાય પયો હે;
સ્તુતિ કરી કરી ગોબિંદ નામ અલિપેક કયો હે. ૪૩
- દશ અઠસ મલુનદ બરૂનપાસતો છુરાયે;
મગન પ્રહ્લાદદ પ્રજજનકીય નિજધામ દીખાયે. ૪૪

અબ ચોથો ફલ પ્રકરન સુની અધ્યાય સાતકો;	
જામે રાસરમનચરિત આનંદ ગાત કો.	૪૫
દશ ઉત્તિસ ખેનુ બળાય ખજલકત ખુલાયે;	
રાસારંભ કિયો હરિ અંતરધાન હુ પાયે.	૪૬
દશમ ત્રીસ ખજલકત કરત લીલા સમરનકો;	
ખિલ બૃચ્છસો ખુબત ફિરે નાય ખોજનકો.	૪૭
દશ ઇકતિસ ખજલકત ગોપિકા ગીત સુગાયો;	
દશ બત્તીસ ફિર રોય દિયો મળુ દરસ દિખાયે.	૪૮
દશ તેતીસમે રાસમડલ રચી બહુ સુખ દિને;	
બલ થલ કીડા કૃષ્ણ ભક્તમન રંજન કિને.	૪૯
દશ ચોતીસમે નંદ જ્યુ નિકલે સર્પ છુડાયે;	
બહોર રાસ બલરામ સહિત હરિ ચરિત સુગાયે.	૫૦
રાંખચૂડ ઇકિ દુષ્ટ ભડત દુખ દેનહિ આશે;	
મનિ રીસતે કાઢિ લિયો ફિરી ચારી સુવાયે.	૫૧
દશ પેંતીસ ખજલકત વિયોગ દિવસ વ્યાપત મન;	
પરમ પ્રેમમય કિનો જીમલ ગીતકો બરનન.	૫૨
અબ ત્રીસરો રાજસ પ્રકરન અદ્વાયસ ગાઇએ;	
યામે હુ ફિર ચાર બેદહે નામ સુનાઇએ.	૫૩
ઇકિ પ્રમાન અરૂ પ્રમેય, સાધન ફલ ચૌ નામા;	
ધુર પ્રમાન અધ્યાય સાતકો કહુ અભિરામા.	૫૪
દશ છતિસમે બૃષભાસુરકો બધ પ્રભુ કિનો;	
નાર્દ કસ ઉપદેશ કિયો સો સખ કહી દિનો.	૫૫
દશમ સત્તત્રિંશમે કેશિ કેશવને માર્યો;	

નાઈ નંદધર આય ભવિષ્ય પ્રભુ સો કહી કાપ્યો.	૫૬
તા પિછે જ્યોમામુરકો બધ ગિરિધર કીનો;	
મહાકૃષ્ણ તે કાકી જોખગનકો સુખ દીના.	૫૭
અષ્ટતીસમે અકૂર કંસને પડવાયે;	
કુશલ પ્રશ્ન પૂછે પ્રભુ નિરખી મહાસુખ પાચે.	૫૮
દશ ઉનચાલીસ અકૂર સંગ કૃપણ બલરામા;	
રથ બેડો કો પધાર્યો મયરાપુરી સુખધામા.	૫૯
મધ્યમ પંચ જલમે અકૂરકો દરશન દીને;	
શોપશાયીકો રૂપ દિખાય બેઠ લય કીને.	૬૦
દશ ચાલિસમે સદૃશકસુત સ્તુતિ બહુ બિધિ કીની;	
પરિપૂરન પરમેશ્વર લડી મતિ અતિ રતિ ભીની.	૬૧
દશ છુતાલીસ શ્રીપ્રભુ મધુપુરી પ્રવેશ કીનો;	
બલરાઉ અરૂ જોપ સખાગન હુ સગ લીનો.	૬૨
પેડત માયો રજકે મુક્તિ ફિર તાક દીની;	
માલી સિદામાકુ ભકિત દે કરૂના કીની.	૬૩
દસ દુહુચાલીસ કુબળ રૂપ મનોહર કીનો;	
શ્રીહરિહરકો દંડ તોરિ દે દૂક કર દીનો.	૬૪
કંસે ભયે દુઃસ્વપ્ન રંગમડપ પ્રભુ આયે;	
અબ અધ્યાય સાતકો પ્રમેય પ્રકરન ગાયે.	૬૫
દશ ત્રિચાલીસ કુવલયાપીડકો બધ કીનો;	
ભવ તુલ્ય હરિ દરશ બિચિત્ર સખનકો દીનો.	૬૬

૬૦ મધ્યમ પંચ—અરધે રસ્તે. ૬૧ સદૃશકસુત (અદૃશકસુત)—

અકૂર. ૬૩ રજક—ધોળી. ૬૪ હરકોદંડ—સિવનું ધનુષ્ય. ૬૫ કંસે—કસને

૬૬ કુવલયાપીડ—એ નામનો હાથી.

ખિના કંસ કૃષ્ણસમ જુગ સખકે ભાચે;	
બડ ભાગી જો જન પરસ્પર માહાત્મ્ય સરાહે.	૬૭
દરા ચોચાલીસ મત્ત ચુક હલી કંસહુ માર્યો;	
જનની જનકે બંધન છુડાય હરિ તાપ નિવાર્યો.	૬૮
દરા પેતાલીસ સમાધાન પિતુ માત કિયેહે;	
ઉત્તરેનકુ રાજ્યાસન જિઘાઈ દિયે હે.	૬૯
નંદદિકકો બજ પડાય દીને ખજ રાધ;	
જન્મ સમય ગો સકલપી વસુદેવ દિયાધ.	૭૦
ખલ્લચર્યજત ધારી અવતી ગુરુ ઘર આચે;	
ખિધા પડી સદિપન ગુરુ કરી ટહલ રીઝાય.	૭૧
કાલાદિકકો છતી પુત્ર ગુરુ લાધ દિયે હે;	
ખિદા ભાગી મધુપુરી પાચો ધાયે સ્વજન નિચે હે.	૭૨
દરા હેચાલીસ ઉદવકો ખીજ મલુ પડાયે;	
સાંઝી સમય રથ બેડી, નંદજ્યુ કે ઘર આચે.	૭૩
ભગવત બાપ કરત ખિતી નિશિ દે છતુ લેખે;	
માતસમે ઉદ્ધવકુ ખજભડાનને દેખે.	૭૪
દરા રાતચાલીસ ઉદવ જાનુપદેશન આચે;	
મેનાસકતવચન ગોપીનકે મુનત લખાયે.	૭૫
શુક સત્વ ઉપજ્યો હિયમે મઠ બાન ગમાયો;	
અત્રિદશત ઉપાલભન સખ કહી સુનાયો.	૭૬

૬૭ સરાહે—વખાલે. ૬૮ ચુકમા—મજલને હલ (દહીને).

૭૧ અવતી—જન્મ. ટહલ—ચાકરી—નેસા. ૭૨ ખિદા—વિદાય
ગિરી ૭૪ દે છતુ—બે દાણ. ૭૫ જાનુપદેશન—જાનોપદેશ ૭૬ અત્રિદશત—
ભમરાનુ દશન આપીને.

દશ અઠતાલીસ કુળજકે ઘર કૃષ્ણ સંધાયે;	
સકલ મનોરથ સિદ્ધ ક્રિયે અકૂરકે આયે.	૭૭
ભક્ત પ્રિયે ભગવંત પ્રસાંસા ભક્ત સુનાયે;	
અકૂર કે ફિર પાંડવકી શુદ્ધિ લેન પડાયે.	૭૮
દશમ ઉનપંચાસ અકૂર હસ્તિનપુર આયે;	
પાંડવસો હિલમિત્રે કુરાલ જયન સુને સુનાયે.	૭૯
ધૃતરાષ્ટ્રકે દહ શિક્ષા કુંતા કુવ દુઃખ ભીજ;	
મધુપુરી આપ કહી સખ પીર પૃથાકી શ્રીજ.	૮૦
ધૃતિ પૂરવાર્દ સમાપત અખ ઉતરાઈ કહીએ;	
તૃતીય પ્રકરન સાધન અધ્યાય સાતકો લહિયે.	૮૧
દશ પંચાસ ભયો ચુક માગધ સત્તર ખેરી;	
જુરી સેના આયો અડારહિ ખેરહુ ફેરી.	૮૨
તાહી સમય ફિર કાલયવન હુ આગ્યો ધાઈ;	
તખ સમુદ્રમે મલુ દારિકાપુરી રથવાઈ.	૮૩
નિશિ અપની ઇશ્વરતા સખ કોઠિ વહાં પડાયો;	
નિકસી આય ફિરી ભગે ચવન પીછે ઊઠી ધાયો.	૮૪
સોવત હો મુચુકુંદ દરીમે વહાં હરિ આય;	
વાંહી ઊઠાય પીતાંબર આપ અદશતા પાયે.	૮૫
દશ એકાવન ચવન ભૂપ દગ ભસ્મ કરાયો;	
દિયે દરશ મુચુકુંદ દિયો ખર સ્તુતિ ગન ગાયો.	૮૬
દશ બાવન મુચુકુંદ બદરિકાશ્રમ ઊઠી ધાયો;	
રમ વરે રેવતી રૂમિની સદેશા આયો.	૮૭

૭૯ ઉપાલંબન—૪૫કો. ૮૦ કુવ—હિચુલ (?) ૮૨ જુરી—જોડીને
—એકડી ફરીને. ૮૫ દરી—ગુફા. અદશતા—અતર્ધાનપથ.

૮૬ દગ—નેન (મુચુકુળાં નેનથી).

- દશ ત્રેપન રૂઝિનીછકો પ્રભુ હરન કિયો હે;
 દશ ચોપન બલભદ્ર જૂપગન છત કિયો હે. ૮૮
- મુંડન અર્ધ કરી રૂઝેયાકુ તછ દીના;
 ફિર દાસવતી પ્રભુ ગિધિપૂર્વક ગિવાહ દીના. ૮૯
- દશ પંચવન ભયે (પુત્ર) પ્રદ્યુમ્ન હરિ ગયો શંખર;
 વા હે મારી સહનારી કૃષ્ણમુત આયે નિન્દર. ૯૦
- દશ છપન મનિ મસંગ જાંબુવતી પ્રભુ બ્યાહે;
 સત્રાછત ભીત ધરી સત્યભામ કર ગાહે. ૯૧
- અબ ચોથો ફૂલ પ્રકરન સુની અધ્યાય સાતકો;
 જામુ જાય જરી ત્રિગિધિ તાપ અઘ ચાર જાતકો. ૯૨
- દશ સતવન શ્રીછ પાંડવ શુદિ લેત પધારે;
 ઇતનેમે સત્રાછતકુ શતધનવા મારે. ૯૩
- મનિ લે ગયો બહુત કુખ સતભામા પાયે;
 પટરાની આગ્રે'તે પ્રભુ દાસવતી આયે. ૯૪
- શતધનવા તબ ભગ્યો શ્રાત સહ પિછે ધાયે;
 શ્રીહરિને ફિર હુયો મનિ વાંતે નહિ પાયે. ૯૫
- આનો પ્રભુ અપવાદ રામ હુ કહી તવ લાગ્યો;
 મનિ અકૂરછ લાયે મન સંદે' ભાગ્યો. ૯૬
- દશ અડવનમે શ્રીછ ફિર હંદ્રમસ્થ આયે;
 કાલિંદીછ બ્યાહે ખાંડવ બન હુ જગ્યે. ૯૭

૮૧ બ્યાહે—પરણ્યા. ૮૨ ચાર જાતકો અર્થ (પાપ)—કાવિક, વાચિક, માનસિક, અને સાંસર્ગિક.

૯૩ સતવન—સત્તાવન. ૯૪ આગ્રે'તે—આગ્રહથી. ૯૫ ભગ્યો—ભાગ્યો—નાહો.

બરે મિત્રબિંદાકો પુનિ ભદ્રાકુ બ્યાહે;	
બ્યાહી લક્ષ્મના શ્રીહરિચરન સખ આનંદ પામે.	૯૮
દશમ ઉનસાઠ્યમે કુષ્ઠ ભોમાસુર મારી;	
બ્યાહે સોલ હબર, કન્યકા કૃપણ મોરારી.	૯૯
દશમ સાઠ્ય રૂક્મિનીસે હાસ્યયુક્ત બચ જોલે;	
પટરાણી પ્રતિઉત્તર દે સખ હારદ જોલે.	૧૦૦
દશ ઇકસાઠ સખ સ્ત્રીકો દશ દશ પુત્ર ભયે હે;	
ત્રીનમે મુખ્ય અષ્ટ સ્ત્રી સુતકે નામ કહે હે.	૧૦૧
મધુમ્નકે અનિરૂદ્ધ નામ ભયે હે;	
સો માતુલકન્યા લાયે વહાં ચુદ્ધ કહે હે.	૧૦૨
દશ બાસઠ અનિરૂદ્ધ જ્યુ બાનાસુરકી કન્યા;	
ઉપા જાકો નામ હરન કિની હે ધન્યા.	૧૦૩
ચતુર પરાક્રમ કિયો અસુર સખ મારી ભભયે;	
નાગપાશ બંધનમે જાની જુગીડે આયે.	૧૦૪
દશ ત્રીસાઠ બાનાસુર યાદવ ચુદ્ધ મુ ગાયે;	
અનિરૂદ્ધ ઉપા બ્યાહી કૃષ્ણસુત ઘરકો લાગે.	૧૦૫
અથ ચોથો મકરન સાત્વિક એકઈસ લખે હે;	
તાપે પહિલો પ્રમેય સત અધ્યાય લખે હે.	૧૦૬
દશ ચોસઠ કૃપમે પર્વો કૃતલાસ ઉધાર્યો;	
પૂર્વજન્મવૃત્તાંત સખ નૃગ નૃપ કહી ડાર્યો.	૧૦૭
તનકદાપ બોકોપહેતુ, બડ ભક્તિ સુહીન હે;	
ઝોર અખિલ શિક્ષણે સો બ્રહ્મસ્વ કહિન હે.	૧૦૮

દશ પે સડ શ્રીબલદેવ જ્યું ખજ જોર પધારે;	
મીલે સખત કિય રમન જમુન કરપે હલ ધારે.	૧૦૯
દશ હાસડ પૌડડ હત્યો અર કાસીરાબ;	
કાસી ભસ્મ કરી હરિ સહ સખ દુષ્ટ સમાબ.	૧૧૦
દશ સતસડ દુર્યોધનકી લક્ષ્મના જ્યું કન્યા;	
શ્રીભંજવતી પુત્ર હરી હતીકે બહુ સન્યા.	૧૧૧
ગૃહે ગયે સુની સબે બરજ હલધર વહાં આયે;	
કૌરવ કહ્યો ન માન્યો, બચન કડુક સુનાયે.	૧૧૨
કોપે પુર ઓઘો મારત, ફિર નયે બચાયે;	
બર બધૂ સપારિબર્હન રામ દારિકા આયે.	૧૧૩
દશ ઇકોનસપ્તતિ નારદ દારિકા પધારે;	
શ્રીજીકો ગ્રહી હસ્ત શ્રમ દખત દખત હારે.	૧૧૪
નથી નથી લીલા દખી કિત ભયે સદન સદન પ્રતિ;	
પુનિ પ્રભુકે પગ પરે બધ હો નાય અકલગતિ.	૧૧૫
દશ સીતર અહનિક કૃષ્ણ કરતે સો ગાયે;	
બધ પરેજો ભૂપ પઠાયો દૂત સુ આયો.	૧૧૬
નારદ આય કહે પાડવકો રાયસૂકો મન;	
અબ અધ્યાય સાતકો વિસરો સાધન પ્રકરન.	૧૧૭
દશમ એક સપ્તતિમે ઉદવજ સુ સંમત કરી;	
દુત ઓર નારદ દોહુકો બિદા કિયે હરિ.	૧૧૮

૧૦૯ જમુન ઇ—દગની ધારા (અળી)થી જમુનાને કરપે—મેંચી.

૧૧૩ ઓઘો—ઝૂં. નયે—વિનયથી. સપારીબર્હન—જોડ સામ-

ગ્રી વગેરે પ્રકિત. દશ ઇકોનસપ્તતિ ઇ—બાઝનકમા અધ્યાયનો અનુક્રમ રદી નપો લખાય છે)

૧૧૪ ઇકોનસપ્તતિ—અનનોતર (તમનિ—લીલર)

પિછે શ્રીપ્રભુ આપ હૈંદ્રમચ્ચમે પધારે;	
પાંડવાદિ સખકો હિંદીમિત્રી કે મોદ બધારે.	૧૧૯
દશ દુહુતર રાયનૃનિમિત્ત દિશા સખ છતી;	
જરાસંધ હતી રાજ બિડાયો તદ્દમુત નીતિ.	૧૨૦
દિયે છૂડાય ભૂપ સખ શ્રીહરિ અતિ સુખ પાયે;	
દશ ગુહુતર શોભા સહ સખકો સદન પડાયે.	૧૨૧
અભયદાન દે આપ હૈંદ્રમચ્ચમે સધારે;	
કૃપાસિંહ શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર નિજજનન અતિ પ્યારે.	૧૨૨
દશમ બુઝોતર રાયચંપલ બુધિધિર કીનો;	
આદિ પૂજ્ય પ્રભુ પ્રાન દંડ સિશુપાલે દીનો.	૧૨૩
દશ પચોતર જલથલ્લ જમકારન સો ગાયો;	
દુષ્ટ ગાંધિય દુર્યોધન માનભંગ ભલ પાયો.	૧૨૪
દશમ બેહુતર રાક્ષ દારાવતી ચઢી આયો;	
તાસુ દારન બુલ્લ મરુત્ત કિયો સુ ગાયો.	૧૨૫
દશ મીતોતર ગદા ધાવ કરી હરિ તહિ માર્યો;	
ચોથો ફલ મકરજ અધ્યાય સાત ઉચ્ચાર્યો.	૧૨૬
દશમ અકુતર હંતવક્રો બધન કરી ડાર્યો;	
તયાં ગિરુચકો હુ કૃષ્ણચંદ્રને માર્યો.	૧૨૭
પ્રતિ મહાભારત બુદ્ધ પધારે સુદરશ્યામ જ્યું;	
તીર્થયાત્રા કરન પધારે શ્રીભાડરામ જ્યું.	૧૨૮
દશ અગનાશી સકલ તીરથ કરી આયે હલધર;	
ઈત ભારતકો બુદ્ધ પૂરન કરવાયો નટવર.	૧૨૯
દશમ એ સી દિય મેયે વિમ સુદામા સાધુ;	

દારાવતી આયો મળુ મિલી દિય માન અગાધુ.	૧૩૦
દશમ ઇકાસી મસન્ન હોય જનજીવન કૃપા કર;	
ઝેભવ અતુલ પડાય દિયો બિન કહે વિમ ઘરં.	૧૩૧
દશ બ્યાસીમે સૂર્યગ્રહન મિય બહુ હિતુ ધારે;	
કરેસેત સકુટુબ દારિકાધીરા પધારે.	૧૩૨
પહા આયે જગભક્ત મીને સમકો સુખ દીને;	
ઝોપીનડે ઝોપીરા મનોરથ પૂરન કીને.	૧૩૩
દશ ત્યાસીમે પાડવકો મળુ દરરાન દીને;	
કુશલ વારતા કરી પરસ્પર આનંદ લીને.	૧૩૪
શ્રીજીકી પટરાની દ્રોપદી મિલત લયે હે;	
પાચાળી પૂછે જૃતાત સૌ સકલ કહે હે.	૧૩૫
દશ ચૌરાસીમે મળુ ઋષિમુનિ પૂજા કીની;	
નારદ મુખ બસુદેવ જ્ઞાન સ પતિ દીની.	૧૩૬
પુનિ યજ્ઞ હુ કરવાયો સમકો બિદા કરાયે;	
સભ પરિકર સહ કૃષ્ણ દારિકાપુરીમે આયે	૧૩૭
ગુન મકરન અબ પટ અધ્યાય મુનો બડભાગી;	
મુનત માત્ર શુચિ હોય ચિત્ત હરિપદ અનુસંગી.	૧૩૮
દશ પચાસી દેવકી પુત્ર કે સ પટ મારે,	
સૌ લેવેક હરિ બલિકે પાતાલ પધારે.	૧૩૯
લાય દિયે દેવકી માન સ્નાન પાન કરાયો,	
દ્વિ સજ સ્વર્ગ ગયે પ્રસાદ પય પ્રભુકો પાયો.	૧૪૦
દગ છાસી ગાત અર્જુન હર્ણુ મુભદ્રાકો કરો,	
પુનિ પધારે શ્રુતદેવ જનક નપકે ઘર શ્રીહરિ.	૧૪૧

- દરા સત્યાસી યુનિ પરખે વિપ્રયુત્રિદેવબર;
 બેદ સ્તુતિ શ્રીનારાયન બર્ના સુ તતઃપર. ૧૪૨
- દેશ નવ્યાસી લગ ભજન શ્રેષ્ઠ કૌનકો ત્રિદેવા;
 નિશ્ચે કિયો મસંગ બૃકાસુર બર મહાદેવા. ૧૪૩
- તા પિછે લોકાલોક ચલ પાર બાયકે;
 મરે પુત્ર બાહનકે શ્રીમભુ દિયે લાયકે. ૧૪૪
- દરા નહમે રાજનીતિ મૃહસ્યાશ્રમ ગાયે;
 યાદવકુલ વિસ્તાર અમિતજો પાર ન પાગે. ૧૪૫

દોહા.

- પૂરન ભઈઅનુક્રમણિકા, નિરોધ દરામસ્કંધ;
 મુને મુનાવે ક' દ્યો, છૂટે માયા બધ. ૧૪૬

એકાદશ સ્કંધ.

દોહા.

- અખ એકાદશ સ્કંધકે, હે ઇકતીસ અધ્યાય;
 મુક્તિ લીલા જાનિયે, મકરન દાન કહાય. ૧

છંદ રોસા.

- અવમુક્તિ અરૂં પ્રજામુક્તિ કે નામ કહે હે;
 મથમ અવમુક્તિ ઉન્નિસ અધ્યાય રહે હે. ૨
- દાય બેદ તા ખીચ પ્રજા સાયુજ્ય સાચ હે;
 પ્રજાભાવ મુક્તિ સુ મથમ અધ્યાય પાંચ હે. ૩
- એકાદશ ધુર પ્રજાશાપ બદવકુળ પાયો;

આર અવર વસુદેવે નારદ જ્ઞાન સુનાયો.	૪
તામે નવ યોગી સ વાદ જનકકે ભાષે;	
કવિ હરિ દાય જનેકે, બચન ભયે કહી દાષે.	૫
એકાદશ ત્રિ અતરિક્ષ પ્રભુ પિસ્પલાવન;	
આવિર્હોત્ર યહ આર બચન ભલ કિયે મુખરનન.	૬
એકાદશ ચો ચમસ રૂ કર ભાજન કહુ વાયક;	
અથ સાયુજ્ય મુક્તિ પ્રકરન ચોખિરા કો લાયક.	૭
એકાદશ પદ દેવ સ્તુતિ શ્રીછકી કીની;	
પિછે સખ યાદવકે નાથ અસ આજ્ઞા દીની.	૮
ભય પ્રભાસ કરો સખ યજ્ઞ યાગ જર સાધન;	
અસ બિચાર સુની હરિ ઉદ્ધવ પ્રશ્ન કિયે હરિકે સત	૯
એકાદશ સત અવધૂતકો ઇતિહાસ સુભાષ્યો;	
ચકુરાભસો ભો સખાદ સકલ કહી દાષ્યો.	૧૦
ચોવીસ ગુરૂ કીને દત્તાત્રી સો કહી દીન,	
કહાકી કૃતિ તજ ભજ સખતે ગુન લીન.	૧૧
એકાદશ અઠનો કુહુ ચોઈસ ગુરૂકો હેતુ;	
એકાદશ દશ ઉદ્ધવજ્ઞાન હરિ દ્વિય ભવસેતુ.	૧૨
એકાદશ એકાદશ કરે ભક્તિ સહ સેવા;	
માયા બાધ કરે નહિ વાક કહી હરિ દેવા.	૧૩
એકાદશ દ્વાદશે દે કહુ સાધુ સગકો મહિમા;	

૬ પ્રપુ-પ્રપુદ્ધ (એ નામનો મુનિ) ૮ અસ-એતી. ૯ સન-સન્મુખ.
 ૧૦ ભો-ભગો (યગો). ૧૧ કહાકી ઇન્—કાષ્ઠની કૃતિ તજ અને કાષ્ઠની
 કૃતિ ભજ (પસદ કરી મહણ કરી) અને એતી રીતે સો પામેથી ગુણુ
 મહણ કર્યુ ૧૨ અઠનો કુહુ—આઠમા અને નવમા અધ્યાયમા.

- કૃપણ્યંદ્રપે વે કો સાધન યાતે સીમા. ૧૪
- એકાદશ ત્રિદશમે તત્ત્વજ્ઞાન કહી રીતિ;
સખમે સમદશિ રાખે એકાત્મા નીતિ. ૧૫
- આર ચૌદ ભક્તિયોગ અતિ ઉત્કર્ષે બતાવે;
પિછે ધ્યાન સ્વરૂપ પ્રભુ જનકો સમુદાયો. ૧૬
- એકાદશ પંચમે અષ્ટાદશ જે સિદ્ધિ;
ન્યા બિધિ પ્રાપત હોય કૃપણુ ભાખી સો વિધિ. ૧૭
- આર સોલસે રૂપ બિભૂતિ કૃપણુ દીખાવે;
ઈકદશ સત્તર જરનાશ્રમકો ધર્મ સુ ગાયે. ૧૮
- અષ્ટાદશમે વેહી ઇકાદશ ઉત્તિસમે સુની;
ભક્તિયોગ યમ નિમ કીચે જરનન નૃપસે મુનિ. ૧૯
- એકાદશ ત્રિંસમે ઝ્યાન કર્મ યોગ કરાવે;
ભક્તિયોગ બિધિ લાછન શ્રીગિરિવરધર ગાયે. ૨૦
- એકાદશ ઇકિંસ બિધિ નિષેધ કરતબ ભાખ્યો;
એકાદશ બાઈસ તત્ત્વ નિશ્ચે સો જાખ્યો. ૨૧
- એકાદશ તેઈસમે ભિષુ ગીત સુનાવે;
એકાદશ ચૌવીસ સાંખ્યયોગ લાછન ગાયે. ૨૨
- એકાદશ છબીસ ઐશ્વર્યાપાખ્યાન બખાન્યો;
ઈકદશ સત્તર્વીસ પુરુષારાધન બિધિ કહી જાન્યો. ૨૩
- એકાદશ અડબીસમે યોગચર્યા કહે હે;
શ્રીકૃષ્ણ જન્યન સુને સંસાર શૂલ ક્યહું ન રહે હે. ૨૪
- ઈકદશ ઉત્તરીસ યોગમાર્ગ ઉપદેશી કરી;
બિદા ક્રિયે ઉદ્ધવકો અદ્રિકાશ્રમ શ્રીહરિ. ૨૫
- અજ લક્ષમુક્તિ પ્રકરન જરનન સોઈ હોય હે;

તાબીય મમતા અહ ત્યાગ અસ બેદ દાય હે.	૨૬
એકાદશ ત્રીસમે ત્યાગ મમતાકો દેખો;	
નિકસી દારિકાતે મલાસ લીલા કરી લેખો.	૨૭
એકાદશ ઈકવીસમે ત્યાગ અહ તા લાખી;	
બ્રહ્માદિક સ્તુતિ કીની કૃષ્ણ મસન્નતા દાખી.	૨૮
અસુરકો વ્યામોહ કરન અસ લીલા કીની મણ;	
સદા દારિકાધીર્ય દારિકા રાજત મહાબિલુ.	૨૯

દોહા.

ઈહ એકાદશ ક ધકી, અનુક્રમનિકા અનુપ;	
મુનત પઠત શ્રીકૃષ્ણ રતિ, ભાવે તો તદ્દપ.	૩૦

દ્વાદશ સ્કંધ.

દોહા.

અથ મુની દ્વાદશ ક ધકે, હે ત્રિદશ અધ્યાય,	
આશ્રય લીલા કહત હે, મકરન પાંચ કહાય.	૧

છ દરોહા.

લોકાશ્રય અરૂ બેદાશ્રય ભગવદાશ્રય હુ પુનિ;	
રાજદાશ્રય અર્થાશ્રય નામ પાંચકે મુની.	૨
લોકાશ્રય મકરન ધુર, સોહે દે અધ્યાયકો;	
બાર પ્રથમમે જરનન હે ને ભયે રાયકો.	૩
બાર અપરમે હોતહાર રાજગન ગાપો;	
વેદાશ્રય મકરન અધ્યાય દાયકો આપો.	૪
બાર તોસરમે સજ પુગ પુગકે ધર્મ કહે દે,	
બાર ચારમે મમાન યુગ યુગકે મુ રહે દે.	૫

- પ્રવચકાગ્રહે બરનન ઔર યાત્રીમે કીના;
ભગવદ આશ્રય મકરન તીસરોસોહે નીકા. ૬
- બાર પંચમે પ્રમાન લગન કથન રહો હે;
પરીછતજ્યુકો તછકદંશ કિયો સુ કહો હે. ૭
- દાદરા પટે પરીછત મોક્ષ ભયો કહી દાખ્યો;
સર્પયજ્ઞ પુનિ શાખા બરનન વેદ સુભાખ્યો. ૮
- ચોથો મકરન રાખદાશ્રય અધ્યાય તીન સહી;
શ્રીભાગવત રાખદમય આશ્રય કૃષ્ણરૂપ લહી. ૯
- મારકંડ આખ્યાન બાર અડ નોં દસ લોં ગીન;
અર્ધાશ્રય મકરન પચમ અધ્યાયસુ હે તીન. ૧૦
- શ્રીભાગવત સુઅર્ધ માની શ્રીકૃષ્ણ સ્વરૂપા;
દાદરા ઇકદરા દાદરા સૂર્ય પ્રમાન અનુપા. ૧૧
- દાદરા દાદરામે પૂરોક્ત કથા સખ ગાઈ,
આદિ અંત લો એકે હી અધ્યાયમે સુનાઈ. ૧૨
- બારતોરમે પુરાન સખા કૃષ્ણશ્રુતિ ભાખી;
શ્રીભાગવત કૃષ્ણમય શ્રીહરિજન લેહુ ઉર રાખી. ૧૩

છંદ હરિગીત.

- યહ અનુક્રમ શ્રીભાગવતકો સુને ઔર સુનાવહી,
શ્રીકૃષ્ણકી દહ મેમભક્તિ લહે હરિ મન ભાવહી. ૧૪
- સખ પાપ મહાસતાપ ભાજે જનની જકર ન આવહી;
દ્રુત લહે અભિમત કામમાયા કાલત્રાસ મોટાવહી. ૧૫
- સખ ધર્મ સાધનતો રહિત ઇકે એહી દૃઢ રતિ ગાવહી,

યહ લોક જશ પરલોક સુખ કોહુ કદા ન સતાવહી. ૧૬
 આનંદમંગલ દસો દિશ મુખ અશુભ કબુ ન દોખાવહી,
 હિય બસે પરમાનંદ છબી શ્રીકૃષ્ણ મોદ બંઠાવહી. ૧૭
 શ્રીનર્મદાતટ ચડિપુરી શ્રીશેષશાધીમલુ જ્યહાં;
 સાઠાદરે નાગર સુજ્ઞાતિ વિપ્રકવિ બમિયત વહાં. ૧૮
 જન દયારામ જ્યું નામ બૈષ્ણો બલ્લભી રચના રચી;
 શ્રીગુરુ ગિરિવરધરન વલ્લભ યહિ વસી રસના નચી. ૧૯
 દોહા.

પૂર્ન ભયી અનુક્રમનિકા, શ્રીભાગવત પુરાન;
 દયારામકે હિય બસોં, ઔર કરે જો ગાન. ૨૦
 રાક અઠર અગનાસી શુભ, ક્ષાગુન દ્વિતીય કૃષ્ણ;
 ત્રય સમાપત તાહિ દિન, પૂરન કરી મલુ તૃપ્ણ. ૨૧

- એમ મુણીને થઈ રે, ચિંતા કસ હૃદેમા;
 બેન બનેવી રે, નાખ્યા કાસગૃહમા ૧૧
- ચોકી મૂકી રે, મૃત્યુતણેા ભય બાણી,
 ખટ મુત દણિયા રે, દુષ્ટે દયા ન આણી. ૧૨
- પછે મણુજીએ રે, મહામાયાને બોલાવી;
 કર જોડીને રે, બિમ્બી રડી તે આવી. ૧૩
- આજ્ઞા આપી કે, એટલુ કારણ કરને,
 દેવકી ઉદગ્ધી રે, જોડ રોડિણી ગર્ભ ધરને. ૧૪
- પછી અનતરને રે, તુ ન દતી થઈને,
 તેજ પ્રમાણે રે, કર્યું દેવીએ જઈને. ૧૫
- મણુજ પધાર્યા રે, દેવકી ઉદર આન દે,
 ગર્ભસ્તુતિ કીધી રે, બ્રહ્માદિક શ્રુતિ છ દે ૧૬
- તેજપણુ આબુ રે, દિન દિન દેવકીતનમા,
 તં અવગડીને રે, કસ બળે બહુ મનમા. ૧૭
- સેવક રીખવ્યા રે, સહુ સાવધ થઈને રહેજો,
 પ્રમથ થતાના કે, મુજને આવી કહેજો ૧૮
- તાડાવેડી રે લાગી સણુ ન જ પે,
 પજા પજા દુષ્ટે રે કામના ભયથી કે પે ૧૯
- એમ કરતા કે આજુ આપિરો સાર,
 દૃષ્ટગુપ્તમા કે અછમી ને છુપાર ૨૦
- નહાવ રોડિણી રે, અધ નિના ગઈ ન્યારે,

કળા સોળ પૂરાણ રે, શ્રીકૃષ્ણ પ્રગટયા ત્યારે.	૨૧
હરિજન હરખ્યાં રે, પ્રજ્ઞાજ્ઞાની મન લાજ્યાં;	
શિવ વિધિ કૃત્યા રે, દેવ કુંકુભિ વાજ્યાં.	૨૨
અદ્ભૂત બાળક રે, કમળનેણ સુખકારી;	
રૂપ ચતુર્ભુજ રે, ગદા શંખ ચક્ર ધારી.	૨૩
પદ્મ પીતામ્બર રે, કિરીટ કુંડળ શોભે;	
શ્રીવત્સ લક્ષ્મ રે, ચિન્હ કૌસ્તુભ મન લોભે.	૨૪
મેઘવાર્ણુ વધુ રે, કેશ સંકુચિત રાજે;	
કંકણ કર્મણ રે, બાન્ધુબંધ બિરાજે.	૨૫
નખશિખ સુંદર રે, તિલક કેસરી કીધું;	
માત પિતાને રે, ઐષુ દરશન દીધું.	૨૬
દેવકી વસુદેવ રે, સ્તુતિ કરે સ્નેહ આણી;	
શ્રવાણ કૃષ્ણ રે, હરિ બોલ્યા વાણી.	૨૭
આજ પ્રમાણે રે, ત્રણ જન્મ મેં લીધા;	
પુન થઇને રે, પૂરાણ મનોરથ કીધા.	૨૮
ઇત્યાદિક સહુ રે, પૂર્ણ કથા સંભળાવી;	
મન જાવાની રે, વિધિ સહુ વાંલે બતાવી.	૨૯
અમને મજામાં રે, નંદરાય ઘેર પધરાવો;	
ત્યાં પ્રગટી છે રે, કન્યા એકે તેને લાવો.	૩૦
ચિંતા નવ કરશેા રે, સુખ સખણ થાશે;	
અમ ઇચ્છાએ રે, વિધિ વેગળા બશે.	૩૧

૨૨ બ્રહ્મજ્ઞાની—પ્રથમના સગુણરૂપની નિદા જન્નાર બ્રહ્મજ્ઞાની.

૨૪ પદ્મ—કમળ. લક્ષ્મ—લાંછન. ૨૫ ત્રણ—કરીર. સંકુચિત—

એકલા કરેલા. ૩૧ વિધિ—કમે કરેલા અને મારતાના પ્રકાર.

બાળકરૂપે રે, થયા મળુ એવું કહીને;	
વસુદેવ બ્રહ્મા રે, બેઠી પડી દૂર જાળને.	૩૨
દારનાં તાળા રે, સે'જે સર્વે ઉઘડિયા;	
સેવક સૂતા રે, નિદ્રા ધારણ પડિયાં.	૩૩
લાલજીને લીધા રે, વસુદેવ ચાલ્યા હરખે;	
છત્ર કીધુ શેષે રે, ઝરમર મેહુયો વરસે.	૩૪
આવી પોહોચ્યા રે, શ્રીયમુનાજી માહે;	
સ્પર્શવા મળુપદ રે, ચઢ્યાં કાલિદી ત્યાહે.	૩૫
વસુદેવ બીન્યા રે, હરિએ વારતા બાણી,	
ચરણ વધાર્યા રે, સ્પર્શ કર્યા ઘટ્યાં પાણી.	૩૬
વળતા વસુદેવ રે, શ્રીગોકુળમા આવ્યા;	
જશોદા પાસે રે, માણજીવન પધરાવ્યા.	૩૭
પુત્રી લેઇને રે, મધુરા આવ્યા નિજ મથળમાં;	
જે જ્યમ હુતુ રે, તે ત્યમ થયુ પળમા.	૩૮
બાળકી રોઈ રે, કસને ખબર પમાડી;	
આવ્યો તત્ક્ષણ રે, દેવકી મુલા દેખાડી.	૩૯
ના ના કહેતા રે, દુષ્ટે લીધુ ખુશી;	
જેવી પછાડે રે, ગઈવણટી જિંચી.	૪૦
બાળા બોલી રે, મુલ મૂગ્ય મૂલ વાણી;	
શત્રુ તારો રે, મગટ્યો ક્યહુ લે બાણી.	૪૧
એમ મુણીને રે, આશ્ચર્ય મનમા લાવ્યો;	
ભૂલુ બોલી રે, દેવે નુને ભરમાવ્યો.	૪૨
વસુદેવ દેવકી રે, કાસગહેથી કાઢ્યાં;	

- મેં વાણવાકે રે, તમને ક્લેસ પમાડ્યાં. ૪૩
- એ જે કયા તો રે, એટલે રહી એમ લહિયે;
હાવાં જોકળમાં રે, ક્યમ થયું તે કહિયે. ૪૪
- પુત્રનું મગટણ રે, પ્રાત સમે સહુ બાણી;
નંદ યશોદા રે, સુખ થયુ નવ જાય વખાણી. ૪૫
- મજપતિને ઘેર રે, નિર્ભે નાખત વાણ;
સુણી સજનનાં રે, ચિત્ત થયાં બહુ રાણ. ૪૬
- ગોપીજન સહુ રે, સન્યા સુદર રાણગાર;
નંદ ઘેર આવ્યા રે, નિરખ્યા પ્રાણઆધાર. ૪૭
- માતીડે વધાવ્યા રે, ગાતાં મંગળ ગીતે;
ઘણું ઘણું જીવો રે, આશિષ દીધી પ્રીતે. ૪૮
- ગોપ સહુ આવ્યા રે, ગોરસ શીઝા ભરીને;
નંદ નવરાવ્યા રે, પૂરણ પ્રેમ ધરીને. ૪૯
- દધિ હળદરનો રે, કીચ આંગણ સોહે;
આનંદ ઉત્સવ રે, નિરખી સહુ મન મોહે. ૫૦
- પૂરણ નાદ્યા રે, નંદ રાસની રીતે;
દાન બહુ દીધાં રે, દિવને પૂરણ પ્રીતે. ૫૧
- બંદીજનને રે, અતિ ધન દઈ સતોખ્યા;
પૂજ્યા સર્વને રે, પ્રેમ ધરીને પોખ્યા. ૫૨
- શ્રીમહાવક્ત્રી રે, મજપુર વસિયા વાસે;
આનંદસાગર રે, ઉલટયો નંદ અવાસે. ૫૩
- રોખા સઘળી રે, ક્યમ મુખે જાય વખાણી;
સહુ સુખ સપતિ રે, શ્રીગોકુળ લ્યો બાણી. ૫૪
- મણુ પ્રાગટ્યનો રે, ગરબો જે કોઈ ગાયે;
સ્નેહથી સુણતાં રે, મનવાચિલ્લ કૃણ થાયે. ૫૫

પચાવન પદે રે, સુદર રીતે સનાયો,
કૃષ્ણજન્મનો રે, દાસ દયે જશ ગાયો

૫૬

૫૬ ૧ લુ.

હરિ શુ ના થાય જો મનથી કરો,
ના કરો ત્યાં મુઘી સહુ વિચાર ખસે

ટંક ૧

અદ્રહાસને વિનવી વિપયા કરી,

ગુરુગુરુ આણ્યો ને ગયો'તો મરી,

અજભિડ સરીખાને ઉઢ્યો હરિ,

મળ્યા મુચુક દને તો એ દહ ધરી

હરિ શુ ૦ ૨

દાપ એકનો ઝ્યમ લાગે સરવને,

બ્રહ્મશાપ લાગ્યો સહુ ચા વને,

પચાવ્યા વજનાભાદિ ઉદવને,

કશુ કુર્લ નથી સહુના ધવને

હરિ શુ ૦ ૩

અયોધ્યાવાસી સરવે વૈકુઠે ગયા,

તે શુ એકે કાળે સહુ ચોખ્ય થયા,

નહિ તેનું સાધન એ તમારી મયા,

નિજતાત તે દશરથ સ્વર્ગે રહ્યા

હરિ શુ ૦ ૪

ઝોકદા તમે ધર્મ અધર્મી કર્યો,

કળિ દાપનિધિ તેમા સગુણ ધર્યો,

ગતિ ના સભવે કુર્યાવન ઉઢ્યો,

દયા ખાળતા ભરત કુસંગી ર્યો

હરિ શુ ૦ ૫

હણ્યો સાવણ રણમા કુસાયાગી,

૩ પચાવ્યા-અચાવ્યા ધવ-સ્વામી ૫ ગતિ-સદ્ધતિ જેવી મૂગ
તિ ધનાનો સભવ નહિ એવા કુર્યાવનને

તદપિ રામ ક્યૌં મખ અઘ ભારી,
 પોતે પૂરાણ વેશે પરશુ ધારી,
 નાં ગણ્યું અઘ બધુ માતા મારી. હરિ શુ ૦ ૬
 લોહચૂર ઉગ્યુ જીઓ કનકે બળ્યુ,
 તારી પથ્થર વૃદ્ધને ચૌવન ફળ્યુ,
 પામ્યા પડિયા મહાપદ અઘ મળ્યુ,
 ઇચ્છાબળ અકળિત કોઇએ ના જાય કળ્યુ હરિ શુ ૦ ૭
 નળ પુણ્યજોડી કુસંગ અસ્યો,
 મત્સ્યવિષ્ણુનાં સૌભરીને ડર્યો,
 દ્વિવિદ નરકે કુસંગે ફર્યો,
 બળિ વિભીષણુ નહિ સંગ રાખ કર્યો. હરિ શુ ૦ ૮
 સુદ્યુમ્ન મન નર નારી નર નારી,
 થઈ એક દહમા બે સુખ દાખ્યાં હરિ,
 પ્રતિપક્ષે ઉભય તનુ જાળ ફરી,
 પાંડુગાય લગ્ન તિવિ કથન હરિ. હરિ શુ ૦ ૯
 સીતા કુખી, વઝયા ગિરિજા ભાજો,
 શિવ સમરથ ભિક્ષાટણ નિહાજો,

- મુનિ મુહૂર્ત ના કૃપ્યું થયો ખાજો,
તે વેળા સમ વન સહું બ્રમ ઢાજો. હરિ શું ૧૦
- અધોદારે મહિપ ઉચરાવી શ્રુતિ,
ખાજાણુ ભક્તપ્રોહીને દીધી સુ ગતિ;
શુકે હનુમાનાદિકે હજી વાસ સિતિ,
અતિ અચિંત્ય અંતરજા ! આપકૃતિ. હરિ શું ૧૧
- ભુગ બીજે ત્રીજે, ત્રીજે બીજે કીધો,
ઈંદ્રિ વૈભવ સહજ સુદામા દીધો;
આપી અગસ્ત્યને સત્તા સાગર પીધો
વર્તુળ તાલ દ્રુમ એક સાર વાંધ્યા. હરિ શું ૧૨
- “કરતુમકરતુમન્યથાકરતુમ” વિણ,
કરો ધરણી ગગન, કરો ગગનને બૂ;
ગતિ ના લહે શોષ રમા ને શ બૂ,
સાચુ છે નથી કોઈ પ્રભુનો પ્રભુ. હરિ શું ૧૩
- પ્રભુ પ્રમાણુ જોશે તો પાર નથી,
હરિ પ્રેમ વિચારો ત્યા વાર નથી;
સમરથ સુધડને ઘણુ કહે સાર નથી,
દયાનો તમ પાખે નિસ્વાર નથી. હરિ શું ૧૩

પદ ૨ જુ.

જેના હૃદયમાં અખડ રસિક રૂપ, તેને કાઈ નથી કરતુ રે;

- ૧૦ મુનિ-મહિપ ત્રીજે ગાદીએ બેસવું મુહૂર્ત નિખ્યામયુ ૧
૧૧ અધોદારે ઈન્—પાવ પાત્રે મુદ્ધારાવેદ બ્રાહ્મણ સિતિ-
(૬૫૨). ૧૨ વર્તુલ-વેળ. તાલ-તાડ.

- પૂરણ લીલા શ્રીરાધા વ્રજભૂપ, તેને બાકી નથી તરણું રે. ૧
- જેને દૃઢ આશ્રય શ્રીવલ્લભ દેવ, તેને કાંઈ નથી કરણું રે; ૨
- વ્યસન મુખ કૃષ્ણ માનસી સેવ, તેને બાકી નથી તરણું રે. ૩
- બળન સર્વાત્મા શ્રીહરિ ગુરુ સંત, તેને કાંઈ નથી કરણું રે; ૪
- દૃઢ પ્રતીતિ ગુણ ગોપીકંથ, તેને બાકી નથી તરણું રે. ૫
- સેહેજ આત્મસાત્ કંઈ કૃપાનાથ, તેને કાંઈ નથી કરણું રે; ૬
- શ્રીગુરુ ભગવદીએ ઝાલ્યો જેના હાથ, તેને બાકી નથી તરણું રે. ૭
- સેહેજે જસકુ કૃષ્ણ કૃપાવડે થાય, તેને કાંઈ નથી કરણું રે; ૮
- એના છવ પાસે ના મળે ઉપાય, તેને બાકી નથી તરણું રે. ૯
- અનન્ય સેવા અખંડ સતસંગ, તેને કાંઈ નથી કરણું રે; ૧૦
- દયા પ્રીતમના જેની ઉપર રંગ, તેને બાકી નથી તરણું રે. ૧૧

પદ ૩ જી.

- અખયે પદારો માકા રાજ હો, ખ્યારીકો રોસવો ના છૂટે; ૧
- મહારાજ હો ખ્યારીકો રોસવો ના છૂટે, ૨
- ખજરાજ હો ખ્યારીકો રોસવો ના છૂટે. ૩
- એજ માકા રાજ હો મે પૈયા પરી હારી; ૪
- ત્યાં ત્યાં વે દૂણી દૂણી રહે. મહારાજ હો ખ્યારીકો ૫
- એજ માકા રાજ હાથે લાજતજ હારો હો, રગની રી રેણી સારી ખૂટે; ૬
- એજ દયાનાથજ, ખ્યારીજ મનાઈ હો રાહુ મીઝી રતિ રસ છૂટે, ૭
- મજરાજ હો ખ્યારીકો રોસવો ના છૂટે. ૮

૨ વ્યસન ધૃ—મુખે કૃષ્ણ કંઠેવાણુ વ્યસન, અને માનસી મેવા.
૪ આત્મસાત્ ધૃ—જેને કૃપાનાથે સેહેજમા આત્મસાત્ (આત્મમય)
કંઈ છે.

૧ અખયે—દમણાવી. માકા—મારા. રોસવો—રીસ—રસણું. ૨ પૈયાં—પગે
પરી—પડી. દૂણી—ગમણી. ૩ હાથે—અડીવી. રેણી—રાત.

પદ ૪ થું.

રાગ કાર્ણાગટા.

કેસરિયા રંગ છે થાને રે, મોતી રંગ છે થાને રે;
 મોહ લગ બજારી બેન રે, મોતી રંગ છે થાને રે.
 બાહાવરી બાળા ખજારી ભઈ છે, દખી ધારા નેન;
 * * * છેલા લા રારકે યારા બેન. ટેક. ૧
 ખજા આદિ બેદ કે' થાકો કોહ ન પામે પાર;
 સો થે ખ્યારા સાંવરા થે' દારા ગોપીલાર રે. મોતી૦ ૨
 રોપ નહેશ બિધિ સુર નારદ, પૂજે બહીકે પાય;
 સો થે ખ્યારી રાધિકાજીરો, કર જોરી શિર નાય. મોતી૦ ૩
 અડળકળા લાય ન કળી, પો'થે નહોં મન બાય;
 તાલી દે આહિરાગીઉકાં, થેઈ નચાવે નાય રે. મોતી૦ ૪
 નેહ રે કારણ નાયજીએ, તોરી બેદરી રીત;
 દાય દયાના પ્રીતમજી થાને, પ્રાણુયુ ખ્યારી પ્રીત રે. મોતી૦ ૫

કવિત ૧ લુ.

એક તુ દુજી ન તોસી, મોહનકે મનને ત્રિયા,
 અનહુ' બિચારે કા તું પંચમ ગાવત ગુની;
 છતુ વ્રુગ હોત કયો, અવસત બીતે અપદ જમ,
 ઇત નૌ કા હડ પિયસો, દરા દરઆવે કયોં ની;
 મ્યારા પીયડી મગન કર, બારનેમે લડ તેરે,
 ચોદિ તું મનીન, પંદ તજ મજ રોરે કુની;

૧ મોતી-તન. મનગી-મનગી. યાર —યારાં.

૨ થાકો-તારો. ને થે-ને તું. ૩ નધિમજીરો-નધિમજીરો. ૪ બેદરી—

બેદરી ધારી-તને. * એક જે મન્દ મથા દોષ એમ જણાય છે.

સત્ત રવો છોક, ઠારી હોઉ નીશ નાહો વીસ;
રામ દ દયા પ્રભુકો, વિનતિ મેરી તું સુની.

૧

કવિત ર જી.

તેરી મુરતપેં [શુ]લ રૂચ હે પિયાકી [લાગી],
[અબ] કાસી કહું કોટિ ચંદા વર મુખ તેરો;
તેરી રૂચ નય મરૂત હૈયે કૃષ્ણ ગઠ રહી,
ભયો ખરે ઉદે પુર કરક કિચો હે ઘેરો;
જે પૂરન પાવે, શોચ સાય ખડા દાવ એહી,
ભુજ ભરી મીલ દાર કહોાકર અજ મેરે;
દીલ હી મે આઈ રાધા, મુલ તાન હો સો કહો;
જાય મીલી દયામણુ, કીચો દય કામ મેરો.

૨

૧ દ્વિતી રાધાને કહે છે કે હે રાધા ! કૃષ્ણને મન તુ એકજ છે, મોહનના મનમાં તારાથી બીજી ત્રિયા નથી; શુભી લોક અને પવન રાગ ગાય છે, તોય હજી તું શું વિચારે છે ? (અર્થાત્ સવાર થયા આબુ છે) તારા વિના એક ક્ષણુ તે જીવ જોવી થાય છે માટે આઠ પોહોર વીતતાં સુધી તું શું આગસ કરે છે ? તું પ્રિયની સાથે એટલી બધી હઠ શું કરે છે ? અને તારી દષ્ટિ કેમ દેખાડતી નથી ? તારા પ્રિયની તુ અગ્યારે દિવિયો મગન કરે, હું તાગ ખારણામાં જાણી છું (ચોક્કસ કરે છું. અથવા તો તારા વારણાં લઉં). તું ચોદે વિદ્યામાં પ્રવીણ છે, માટે કૂદ છોડીદે અને ફરીને સોળે શાણગાર સજ. હું તને સાચું કહું છું માટે (મનમાંથી) મેલ કાઢી તાર્જાને બની પા. હવે રાત (બાકી) નથી, માટે મારી વિનતિ સાંભળીને તુ દયાના પ્રભુને વીશગમ આપ. જનુ—ક્ષણુ. ઈતનૌ—એટલી. દગ—દશ (દષ્ટિ). આરા—અગિયાર (દિવિયો). પદ (કંદ). રવો—રવાદારગી—મનનો મેલ. આ જદમાં એકથી વીશ લગીની સખ્યા જતાવી છે માટે મુદ્રાલ કાર.

૨ મુરત—છબી. રૂચ (રમિ)—પ્રીતિ. કાસી કં—હું તને કાસી (કાના જેવી) કહું ? કોટિ ચંદા સગાન તારું મુખ વર (હિતમ) છે. તેરી ઈ—તારા રૂપરૂપી નગરની મરૂત (મર્ત) કૃષ્ણના હૃદયમાં મડી રહી છે.

કવિત ૩ જી. વિદેશીભાષાનું.

ગિરધર મુજ પ્રાન, તુહી સવલડા ખ્યારા;
મહામુચ પીમુચ સ્વામી ઈકિડરાસા. ૧

માર દરપી દર બીરાદર, દુસ્તર ખલક બિસારા;
ભાણી છવની પીડ મનોરથ, દુરામા હારા. ૨

નકો કુણાચે મેમ નૈતુમવ સ્વામી નિરતર,
દયા પ્રિતમ થા કી દાસી, માટે કાઈ કર. ૩

પદ ૧ જી.

શ્રીજી શામાટે સાબગતા છો ની,
મારી વિનતિ વહાલાજી મુને તે કો'ની;
કલેગો સુખીએ છોએ તો ઉત્તર ઘેની. ટેક. ૧

હું તો હોયો હવા કરગરનો રડતો,
તનો જવાબ હજી કાઈ નથી જડતો,
રખે પતીત ભાણીને મેઘે પોય પડતો. શ્રીજી ૨

સેવુ કેમ મમર અગ્નિ બળતા,
જો દયાળુ દયા ના આવે દળવગતા,
કૃપા કો તો નિશળ નથી દુખ દગતા. શ્રીજી ૪

મનું તન એવો હું કેમ થાઉં,
માયા-નમ્રા ઘેરાયો છું તે કસા બાઉં;
તમો વિના બગ નથી ક્યાં અથડાઉં. શ્રીજી ૫

બીજો ૦૦-૫૬ (નિરદ) પૂર ઉદે બીજો (પમે) છે બીજો ૬૬૬ (મમ-
ના) ને-ને મેરો ક્યો છે પૂરન-પૂર્ન દોર-દોરો. અન-નાન.
આ કવિતાના નામના નામ મુદ્રિત કર્યા છે માટે મુદ્રાસંકેત.

નેન પ્રાણ સરીખું આરું કહીએ,
એમ પોતાનાં જાણીને પાણિ ગ્રહીએ;
એમ તેથી છેક અળગા ના રહીએ. શ્રી૭૦ ૬

મારા વાહાણા મારી અકળામણ ટાળો,
કૃપાદષ્ટિએ કરીને મારી સામું ભાળો;
જેવો તેવો છે દયો તમારો પાળો. શ્રી૭૦ ૭

પદ ૨ જું.

મારે અંત સમય અણખેલા, મુજને મૂકશે મા;
મારા મદનમોહનજી છેલા, અવસર ચૂકશે મા. ૧

હરિ હું જેવો તેવો તમારો, મુજને મૂકશે મા;
શ્રીગુરુ ચોપે ગ્રહો કર મારો, અવસર ચૂકશે મા. ૨

મહાદાપ કોપ સંભારી, મુજને મૂકશે મા;
શાસ્ત્રીગતવત્સલ ગિરિધારી, અવસર ચૂકશે મા. ૩

હરિ મારે ધરમ નથી કાંઈ સાધન, મુજને મૂકશે મા;
નથી સતસંગત સ્મરણ આરાધન, અવસર ચૂકશે મા. ૪

શ્રીપતિ સર્વાત્મા સર્વોત્તમ, મુજને મૂકશે મા;
મારા પ્રાણજીવન પ્રરૂપોત્તમ, અવસર ચૂકશે મા. ૫

સમર્થ કૃષ્ણાસિંધુ શ્રીજી, દયાના પ્રભુ મૂકશે મા;
મારે આય નથી કોઈ બીજી, અવસર ચૂકશે મા. ૬

પદ ૩ જું.

શ્રીવલ્લભ વિઠ્ઠલ સ્વામી, શામળિયા વાહાલા;
સઘજું સમજે છે અંતરજામી, નંદલાલા રે. શામળિયા ૧

ભય તો લાગે છે મુજને ભારી, શામળિયા વાહાલા;
અંતકાળે શી વહે મારી, નંદલાલા રે. શામળિયા ૨

સેવા સમરણના ભાવે કીધુ, શામળિયા વાહાલા;	
રક સાધુને દુખકુ દીધુ, ન દલાલા રે.	શામળિયા૦ ૩
હીના સાધન સહુ ધર્મે, શામળિયા વાહાલા;	
પરિપૂરણ છું કુકર્મે, ન દલાલા રે.	શામળિયા૦ ૪
જાત જાણે છે સત સાચો, શામળિયા વાહાલા,	
પાપ ડી પૂરો તમથી કાચો, ન દલાલા રે.	શામળિયા૦ ૫
શ્રીગુરુ સાધો તે વિચારી, શામળિયા વાહાલા,	
તે સમે લેજે શુદ્ધ મારી, ન દલાલા રે.	શામળિયા૦ ૬
બાપ ગ્રહાની લાજ ધરજે, શામળિયા વાહાલા;	
પીડા ના પાત્ર એવું કરજે, ન દલાલા રે	શામળિયા૦ ૭
મન મુખ લોચન માયાવી રહે જો, શામળિયા વાહાલા;	
દાસ ના નેશો દરશન દેજો, ન દલાલા રે	શામળિયા૦ ૮
શ્રીમુખ બોલ્યા તે સાચુ કરજો, શામળિયા વાહાલા,	
તે સમે દુખ દયાના હરજો, ન દલાલા રે.	શામળિયા૦ ૯

પદ ૪ થું.

રાગ સારંગ.

શ્રીજી સારા નડારા તોય તમારા,
પાપ પ્રણયની ગરજ નહિ, જો શ્રીજી થયા અમારા ટેકે ૧
ચરણસરોજ રૂપી બોલ જોતુ, સતાપ ગયા સવારા,
લાલતુ લાલિત્યરૂપ હૃદમા, તેણે સગયા પાપના ભારા. શ્રીજી ૨
ક્ષીરસુદમા પીગ તજ પેડા, દબ્ધે જોયા નહિ સાવર ખારા,

૪ દીપા-દીપુ-રદિત ૮ મન ધન-માર મન, મુખ નો નેન
માપારી રો હ બાપસ મનુષ્ય-માર નુષ્ય

૨ સર ૪-કમળ. બોલ-તેજ. લાલિત્ય-મુદરતા

મૃગુઅધિ ચિન્હિત હૃદે જોઈ, મારા કપાયા કર્મના ગારા. શ્રીછં ૩
રંકનો રાત્ર તમ કૃપાથી, થઈ ગયો હું દેવમેરાસ;
શિવ અક્ષાદિક નારદ સારદ, લાગે ન દોઈ મને સારા. શ્રીછં ૪
એવો દહાશ્રય મેં ગ્રહો ત્રિકમ, આવ્યા નિવૃત્તિના તવ વારા;
કુળ કુટુંબ ને લોક પ્રભુ, સહુદ સ્વલ્ન શ્રીછં તમે મારા. શ્રીછં ૫
ગુણગણનો પાર શેષ ન પાચે, હે નરહરિ રૂપ નોધારા;
દયામીતમ હું દાસ તમારો, થયો ત્યારે પામ્યો ભવપારા. શ્રીછં ૬

પદ ૫ મું.

રાગ સારંગ.

વિઠલવર ક્યારે મને ઉદ્ધારો;
વિકૃસાદિકને વગર ખોલાવ્યે, આણી મેળ્યો હરિ ધારો. ટેક. ૧
વ્યાધ ગીધ જેના અનન્યપણાનો, શુ હજી નથી આવ્યો વારો;
પૂતના જેવી દૃષ્ટિ થઈ નથી, શે શ્રીછં વાર લગારો વિઠલવરં ૨
શુ ગણિકા જેવું કાઈ ન જાણ્યું, વડલ વેલે લાયો નિસ્તારો;
પદ મૂકી અમે હજી નથી કરતા, તદ્દપિ અમને શે વિચારો વિઠલવરં ૩
અન્તમીલ જો મન આવી લાગ્યો, હજી આવ્યો ન વારો અમારો;
રકા વકા પેરે મનકું મારું, તોય ત્રિકમ કર્યો ન તમારો. વિઠલવરં ૪
કરમાબાધને કાળે આવો, ખીચડો જમવાને ખારો;
ગુણ ગાવા રૂપ ગુણને નિહાળી, એકદા શ્રીછં જાભારો. વિઠલવરં ૫

૩ પીર-પીડ. મૃગુ ઈન્-મૃગુ ઋષિના અધિ(પગ)થી ચિન્હવાળું હૃદય
જોઈને—મૃગુલાજી જોઈને.

૨ વ્યાધ-પારધી. પારધી અને ગીધ જેવું અનન્યપણું (એકમાંજ
નિદા રાખવાપણું) શુ મને હજી પ્રાપ્ત થયું નથી ! લગારો-લગાડો.

ભક્તવત્સળપદ આપે ધર્યું છે, ભક્ત જોઈ જોઈને ઉદારો;
 દયાપ્રીતમ મને આરા તમારી, ખુરાડો કે પાર ઉતારો. વિઠ્ઠલવર ૬
 પદ ૬ શું.

રાગ સારંગ

શ્રીજી મેં તો મૂકી આપ બડાઈ,
 શ્રીવલ્લભકુળ ગુરુ કર્યા, તેણે દખાડ્યા શ્રીજીદુરાઈ. ટેક. ૧
 કરતુમકરતુમન્યથાકરતુમ, છો તમે શ્રીબળભાઈ;
 પ્રજ્ઞાદિક ગુણ ગાણી ન શકે, તેવાને જાણે સુ દેવકીબાઈ. શ્રીજી ૨
 ભક્તવત્સલપણું શ્રીજીને વા'લું, અજન્મભારૂપ તેણે જોઈ જાઈ,
 સકષ વેઠ્યા હારવર સાવા, સુખસાચ્યા ન મૂકી તળાઈ. શ્રીજી ૩
 માતા પિતા મલુન્ય કહેવાયાં, એવી કાંઈ ન મારો કમાઈ,
 હરિભક્ત એમ હરિજન કે'છે, પંચલોક મળી સુખ ગાઈ. શ્રીજી ૪
 ધન તનનુ મારે સુખ ન જોઈએ, કાલો જોઈએ નહિ કરાઈ,
 મારો કહ્યો તેને તારો મુરારિ, ધામે જુગોજુગ જેમ ભલાઈ. શ્રીજી ૫
 ફુર્લર ભરવા શ્રીજી મેં તો, કીધી નથી માળા તિલકની બડાઈ,
 દયાપ્રીતમ ભક્તિ અનન્ય કરીશુ, માનો ભલાઈકે ખુરાઈ. શ્રીજી ૬
 પદ ૭ શું.

રાગ સારંગ.

માધવ તારો વિશ્વાસ મન કરે;
 અમૃત જો ઘટ વિપે ગયુ તો, તે જન કેવી પૂરે મરે. ટેક. ૧
 અતરજામી બહુનામી છો, રહે વિશ્વાસે તેહ તરે;
 હૃદ ભરૂં સો રાખ્યો તમારો, મન ભરાય નહિ બીજે ખરખરે. મા. ૨

આમ અનુપમ નિકટ હોય પાણુ, ઉજૂ તો જવાસે જઈ ચરે;	
અવિશ્વાસીનું અંતર એવું, ક્યહું નદીનીરની પેર નહિ કરે.	મા૦ ૩
મહિષા મધ્ય સંગ્રહી રાખે, તેમ કૃપણ ભંડાર ભરે;	
જાણે નહિ અચળ તેહ ચળશે, જુએ નહિ તારા જેહ ખરે.	મા૦ ૪
વારંવાર શું વિઠવ કહીએ, જોઈ દૃષ્ટિએ નરક માંહી ફરે;	
જમકંકરની વાત ન જાણે, અમારો ડરાબો એ ક્યહું કરે.	મા૦ ૫
પરાયાની સી પડી અમારે, શ્રીકૃપણ તારણ મન નાજ કરે;	
દયાપ્રીતમ તો તન મન ધનથી, શ્રીજી સ્વામીરૂપ વરવરે.	મા૦ ૬

૫૬ ૮ મું.

રાગ સારંગ.

વિઠવવરના ભજનમાં તું એત;	
શ્રીવિઠવકુળ મર્યાદમાં તું, રાખ્ય ઘણું ઘણું રેત.	ટક. ૧
મકના હાથી જેમ ધૂએ તેમ, તુને ધૂમાવે મીનકેત;	
ન કામની તે કામની દખાડે, તન મનમાં તોડાવે એત.	વિ૦ ૨
વાવેલું નર રૂપે ઉગે છે, એવું જાણાવશે તને એત;	
મન તારું મસ્તાનું યાશે, જાણે વળગ્યું હોય એત.	વિ૦ ૩
પાપની આંટી પેલી દખાશે, ચૂકાવે વશ્વભકુળ નિકેત;	
શાણો યાય ત્યાં શું સમજાવું, બુકે બીજા ધર્મમાં પરિયાં સમેત. ૧૦ ૪	
બૂઝખાઈરા જોને તુને જતાવે, ખાંડસી ઉજળી રેત;	
સમજી હોય તો સમજી જાણે, ભયો બુરો ધર્મના પેત.	વિ૦ ૫
ઉત્તમ રસ રસનાએ પીવો, દાન શ્રીવિઠવને રેત;	
દયાપ્રીતમ છે શ્રીવિઠવમાં, શ્રીહરિ સાધન દેવ અનેત.	વિ૦ ૬

૩ આમ-આખો. ઉજૂ-ગંટ.

૨ મીનકેત-કામ. ૪ નિકેત-સ્થાન. ૬ અનેત (!).

પદ ૯ મું.

રાગ સારંગ.

માધવ મૂકી માનનીમાં મો'યો;

રાજસ ધર્મે જો લાઈ જંગી, રાવણ સરખો રોયો. ટેક. ૧

કસ ને કેશિનું બળ જોયું તે, બળનો માલ થઈ ગયો ડોયો;

ચાણૂર મલ્લ જે મહાબળિયો તે, સાંભળ્યો દીન હોયો. માં ૨

હિરણ્યકશિપુ હિરણ્યાક્ષ મોટો, રાજસે જેહ વગોયો;

શિશુપાલનું સાંખ્યું કેટલું, જોણે સભા બિચે શિર ખોયો. માં ૩

જરાસંધનો પ્રતાપ મોટો, ઘણા ઘણા નરપતિએ જોયો;

ભીમ જેવા શુ મળ્યા ન એને, પણ રાજસ ધર્મે સોયો. માં ૪

શિવ સનકાદિકને જપ લાગ્યો, તપ થઈ ગયો જ્ઞાન તે ડોયો;

શ્રીજનું અચપણુ છોડાવ્યું, રાજસ રૂઢી રીતે જ્યારે જોયો. માં ૫

સુરપતિ એ રૂપ શ્રીહરિનું, નહિ રાજસમાં જ્યારે સમોયો;

દયાપ્રીતમે તો રાજસ મૂક્યો, શ્રીવિઠ્ઠલવર હૃદયે સો'યો. ૬

પદ ૧૦ મું.

રાગ સારંગ.

હરિની ભક્તિ છે સહુથી સારી;

ખડ્ગાની સેવા કુંભકર્ણ કીધી, તેની મનસા જુઓ મુધારી. ટેક. ૧

કહ્યું દંદાસન નિદાસન કહ્યું, જુઓ જરાક વિચારી;

મહારવને તો રાવાણ મળિયો, થયો કેવો અવિચારી. ૨

. વિભીષણે સાધ્યા દરિને, દીધો જન્મોજન્મ તે વારી;

વાળીએ હંદ્રરાયને સેવ્યો, આપી વિનયમાળ તો ભારી. હરિનીં ૩
 સુત્રીવે શ્રીહરિને સેવ્યા, વાળી નાખ્યો નેત નેતામાં મારી;
 હિરણ્યકશિપુએ સહુ સુરસાધ્યા, મદ્દહાદે દેવમોહારી. હરિનીં ૪
 આણી વખતે આવીને ઉભા, મારો ભક્ત એવું સંભારી;
 ભમ્ભામુરે રાંકેર નસાડયા, વરદાતા યયા અહંકારી. હરિનીં ૫
 તેમણે સ્મરણ શ્રીહરિનું કીધું, શ્રીછાએ દુઃખ દીધું સહુ ભરી;
 દાસ દ્યો સેવક નવ સેવે, માણુ પ્રીતમ કે' પોકારી. હરિનીં ૬

પદ ૧૧ મું.

રાગ સારંગ.

વલ્લભકુળ વિણ મિથ્યા તું બટકે;
 પરધર્મ મોહ જવનિકા આડી, મૂર્ખ એમાં તુ અટકે. ટેક. ૧
 મૂર્ખ ભૂતનું મંન ભરાયે, એક ઢોકળાકરે ટટકે;
 મતિમૂઢ તો બિન રસમાંહી, ફૂંદમાં આવી ફટકે. વલ્લભકુળ ૨
 વલ્લભકુળની વેળ વળી ગઈ, તેને બીજું કંઈ ન ખટકે;
 અદૈવપદને તેહ ચહે નહિ, શૂન્ય(ને)પાણો નેઈ પટકે. વલ્લભકુળ ૩
 સમજે નહિ તે પરધર્મ શાયે, છબીયા બાણ્યો તે તો છટકે;
 રાધારાણી હુંને હરિવર સ્વામી, એવું બાહેર કે'શે હટકે. વલ્લભકુળ ૪
 એ પદની જે નિંદા કરે તે, બાણ્યને વામા વટકે;
 જમરાજને ઘેર જઈતે, નિએ ઉધે સિરે લટકે. વલ્લભકુળ ૫
 શ્રીગોસ્વામી પરમેશ્વર બાણ્યે, તેના શીળ સંતોષ ના સટકે;
 દયાપ્રીતમ એવું અર્ધ્યુ વિઠ્ઠલે, રીને ચતુર નર એક ચટકે. વલ્લભકુળ ૬

૬ ભરી—બાળી.

૧ જવનિકા—પડદો. ૩ વેળ વળી ગઈ—લેહે લાગી ગઈ. ૪ લટકે
 લલકરીને. ૫ વામા ઈ—વામા (સ્ત્રી) ની પેટે વટકી ગયેલો.

॥ श्रीजगदीश्वरायनमः ॥

गिरिधरकृत

तुलसीविवाह.

पद १ छं.

राग धौल.

प्रथमे प्राणमुं ते श्रीगुरुदेवने;		
वंडु श्रीमद् विवर्धनाथ.	हरिरस पीछये.	१
गुण गाढं श्रीगोपीनाथना;		
दागुं चरछे नैडी नुग हाथ.	हरिरस पीछये.	२
वंडु गुणनिधि गाणपति शारदा;		
नेधी भंगण कारण थाय.	हरिरस पीछये.	३
सरने वैभगव भणी कश्छा करो;		
गाढं तुलसीतछो विवाय.	हरिरस पीछये.	४
भूमि उत्तम ते भरतप्पडमां;		
महापवित्र निमिधारण्य.	हरिरस पीछये.	५
सूतपुराणी कहे छे त्यां कथा;		
ऋषि भये सुखो जेडे मन.	हरिरस पीछये.	६
तुलसी भाहात्म्य छे स्कंद पुराणमां;		
हंदि भृहस्पतिना सवाह.	हरिरस पीछये.	७
नरकसुरने त्यां कहे छे भन्दादछ;		

પૃથુરાજને નારદ મુન્ય.	હરિરસ પીછએ.	૮
ચાલે સંવાદ ચાર સ્થાનક વિષે;		
તુલસી માહાત્મ્યતાણી જે કથાવ.	હરિરસ પીછએ.	૯
વળતા સૂતપુરાણી વાણી વદે;		
મુણા શૌનકાદિ મુનિરાવ.	હરિરસ પીછએ.	૧૦
એક સમે સ્વર્ગ માહે સુરપતિ;		
પૂજ્યું ગુરુને કરી પ્રણામ.	હરિરસ પીછએ.	૧૧
સ્વામી કહો કંઈ કથા ઇતિહાસની;		
જેથી ઉપજે મન આનંદ.	હરિરસ પીછએ.	૧૨
જાય કિલ્મિય કોટિ જન્મનાં;		
થાય શ્રવણથી પુણ્ય પવિત્ર.	હરિરસ પીછએ.	૧૩
ત્યારે જૃહસ્પતિ હરખીને જોવિયા;		
ધન્ય સુરપતિ તારી છુટ.	હરિરસ પીછએ.	૧૪
એક ગુણ કથા ઇતિહાસની;		
કહું ગુરુને કરી વિસ્તાર.	હરિરસ પીછએ.	૧૫
ગાતાં મુણનાં કલ્યાણ નિશ્ચે કરે;		
ગિરિધારી પ્રભુ ગુણ સાર.	હરિરસ પીછએ	૧૬

પદ ૨ જુ.

રાગ ગરબો.

ત્યારે જૃહસ્પતિ જોયા રે વાણ, કહું તે સાંભળિયે,
કહે મૂતપુરાણી મુળાણ, મુનિ મનમાં મરિયે. દેક. ૧

- ધરિયે મુનિ મન મહિ સર્વે, કથા સુધારસપાન રે;
 વિવાહ કહું છું તુલસીતણો, જેનું વિધ્યુવલ્લભી નામ. કહુંં ૨
- પૂર્વે વૃંદા જલધરજીવતી, સતી શિરોમણિ જેહ રે;
 હરિએ છગ કરી સત્ય ચૂકાવ્યું, જેને સ્વામી સાથે બહુ સ્નેહ. કહુંં ૩
- ત્યારે ક્રોધ કરી કેરાવજી ઉપર, વૃંદાએ દીધો શાપ રે;
 તમે ભોગવી મને ભેદ કરી તો, થાઓ પાપાગુઝંગ આપ. કહુંં ૪
- ત્યારે માધવજીએ મન માંહે વિચારી, શાપ વૃંદાને દીધો રે;
 તું થાજે વનસ્પતિને રૂપે, મપચ એવો કીધો. કહુંં ૫
- વૃંદાએ એવી વાત સાંભળી, ને મનમાં આવ્યું જ્ઞાન રે;
 મેં અભાગણીએ આ શુ કીધું, દુલ્યા શ્રીભગવાન. કહુંં ૬
- અહો નાથ અનુગ્રહ કરો મારો, હું ચૂકી બોલતાં વાણ રે;
 શિવ પ્રજ્ઞાદિક તમને પૂજે, છો સકળ વિધના પ્રાણ. કહુંં ૭
- સ્વામીતણું સુખ મુજને આવ્યું, કરિયા ભોગ વિજ્ઞાસ રે;
 હવે જન્મોજન્મહું દાસી તમારી, મળુ રાખો મુજને પાસ. કહુંં ૮
- અન્ય પુરૂષની આખડી, મેં તો આશ્યો તમારો હાથ રે;
 એવાં દીનવચન વૃંદાનાં મુણીને, હસિયા પૈકુંકનાથ. કહુંં ૯
- અરે વૃંદા હમણાં તમે જઈને, વનસ્પતિમાં અવનરજો રે;
 બીજે રૂપે રાજકન્યા થઈને, નિશ્ચે મુજને વરજો. કહુંં ૧૦
- તું તુલસી હું શિલારૂપ થઈ, શાપ સત્ય કરી દાખું રે;
 પ્રાણુયર્કી તું વા'લી મુજને, મારા મસ્તક ઉપર રાખું. કહુંં ૧૧
- એવું વરદાન આપી વૃંદાને, થયા શ્રીહરિ અંતરધાન રે;
 જલધરની સાથે જીવતીએ, અગ્નિમાં અરધ્યું તન. કહુંં ૧૨
- શાલગ્રામ થયા શારંગધર, વૃંદા તુલસી જાણ રે;
 કેહો ગિરિધર એ જોજો વિચારી, કહુંં છે મધપુરાણ. કહુંં ૧૩

પદ ૩ જી.

રાગ ધોળ.

સુણો શૌનક સૂત જોડ્યા વાણી,
અંતરધાન થયા શારંગપાણિ;
વૃંદાએ મનમાં પ્રતીતિ આણી,
ને સ્વામી સાથે સહગમન કર્યું રે.

૧

ચોગ અગ્નિથકી તેનું તન બળિયું,
ત્યાંથકી તેજનું જિંબ નિકળિયું;
તે જઈને પ્રભુના નેત્રમાં બળિયું,
તો નેનેકાર સહુકો કરે રે.

૨

એમ કરતાં બહુ દિવસજ વિત્યા,
સુણો મધવાપતિ મહિમા અમિતા;
પછેમગદ થયાં જગત તુલસી પુનિતા,
જ્યારે કલ્પ રથંતર આવિયો રે.

૩

હરિએ સમુદ્ર મથન કર્યો જ્યારે,
રવ દેવ મળિયા તેણી વારે;
ચૌદ રત્ન નીકળિયાં ત્યારે,
તે ચૌદ લોકમાં વિખ્યાત છે રે.

૪

ત્યારે ધનવંતરી નીકળ્યા સુખકારી,
કરમાં કળશ અમૃતનો રે ઝાલી;

૧ સહગમન-સાથે જનું-આગમાં રાજ સાથે જગી મરવું. ૨ મધવા-
પતિ ઇન્દ્રના પતિ વિષ્ણુના અમિતા-અમાપ, મહિમા સાંભળે. રથંતર
—એ નામનો કલ્પ

તે લલિતે આલ્યા ન્યાં છે વનમાળી,	
તે આલ્યા શ્રીહરિના હાથમાં રે.	૫
હરિ ઊભા કુંભ કરમાં રે ગાલી,	
જ્યુ અમૃતનેત્રે નિહાળી;	
ત્યારે હરખ આંસુની ધારા ચાલી,	
તો પ્રેમ આલ્યા મળુને ઘણો રે.	૬
તે આંસુનાં રે બિંદુ અમૃત માંહે પડિયાં,	
કોટિ સુધા સમ થઇને નીમડિયાં;	
જ્યુએ અમુર સુર એક ચિત્ત ગડિયા,	
તો આલ્યું અમૃત ઊભરાઇને રે.	૭
તે બિંદુ પડ્યાં પૃથ્વી મોઝારે,	
તુલસીના છોડ ઉઝ્યા તેણી વારે;	
ધરી રૂપ સમુદ્ર આલ્યા તે કારે,	
કરમાં ગ્રહી કૌસ્તુભમણિ રે.	૮
ગદ ગદ કંઠે ત્યાં ઝાલ્યા વાણી,	
કરીએ કૃપા મળુ આનંદ આણી;	
આ તુલસી મમ પુત્રી જાણી,	
ને અંગિકાર એના કરો રે.	૯
એવું કહીને ત્યાં સંકલ્પ કીધો,	
પેહેરામણીમાં મણિ કૌસ્તુભ દીધો;	
એવો કન્યાદાનનો લા'વો લીધો,	
ને પૂર્વવચન પ્રતિપાળિયું રે.	૧૦
ત્યારે તુલસીને જોઇને ત્રિભુજ રે હસિયા,	

- પ્રેમતાણા પ્રભુ છે રસિના,
 નિજ કર મજરી લેવાને ધસિયા,
 લઈ શીશ ચઢાવી પોતાતણે રે ૧૧
- સહુ દેવ પ્રત્યે પ્રભુ બોલ્યા રે વાણી,
 મુને ઘણી વક્ષભ તુલસી કન્યાણી,
 લક્ષ્મીધકી એ અદકી જાણી,
 હું તૃપ્ત થાઉં એના પત્રથી રે ૧૨
- ઇચ્છનબોગ સામગ્રી ધરાવે,
 ભાવેથી મુજને બોજન કરાવે,
 સ્તુતિ અનેક ઉપાધે કરાવે,
 પણ આરોગ્ય નહિ હું તો એ વિના રે ૧૩
- આ તુલસીએ મારી પૂજા રે યારો,
 નિરાદિન અને હું ગખીરા પાસે,
 બીજે રૂપે હું પરણુ ઉલ્લાસે,
 જો રાજકન્યા યદિને અવનરે રે ૧૪
- એવી નિશ્ચે વાત બોલ્યા અસિનારી,
 તે સુપુત્રે ઘેર ગમે જળવામી,
 એમ પ્રગટયા તુલસી મદા મુખરાગી,
 ને વિદ્યારવરને વાંડી ઘણુ રે ૧૫
- તુલસી વિના ન આરોગે મોસારી,
 પૂજા વિષે લગે જનુ ખ્યારી,
 મ્હે ગિરિધર આગળ દિખારી,
 ને રીતે પ્રણામ પાડી રે ૧૬

૫૬ ૪ થું.

રાગ ગરબો.

- ત્યારે સૂતપુરાણી ત્યાં જોલિયા, સુખ જાણી રે;
 સુણો કથા રસિક ઋષિજન, આનંદ આણી રે. ૧
- જય કિલ્મિય કોટિક જન્મનાં, સુખ પામે રે;
 સુણો તુલસીદાસો વિવા'ય, ભવદુઃખ પામે રે. ૨
- એક ઉજ્જન નગર સોહામણું, જહુ સાઈ' રે;
 તે સકળ શોભાનું ધામ, શુ વિખ્તાઈ' રે. ૩
- ત્યાં ધર્મ રાજ્ય નિત્યે કરે, સુખ ખાણે રે;
 તેનું સય મજજન નામ, સહુ ઝેઈ જાણે રે. ૪
- રાણી ચદ્રસેના છે સાધવી, પટરાણી રે;
 સહુ જીવતીમા સરદાર, મહામતિ રાણી રે. ૫
- અતિ ઘણો પૈભવ રાયને, શુ કહીએ રે;
 હુય ગજ રથ ધન ભડાર, પાર ના લહીએ રે. ૬
- પણ પુત્ર નહિ તે રાયને, સહુ જોઈ' રે;
 ધઈ ચિતા ચિત્તમા અપાર, એ દુઃખ જોઈ' રે. ૭
- ધયું ઉદાસ મન રાજતાણુ, રાણી ઝૂરે રે;
 આવ્યો મન વિષે વૈરાગ, પડ્યાં દુઃખ પૂરે રે. ૮
- ત્યારે રાજ રાણી બે મળી, ઘર મે'લી રે;
 ચાલ્યા તપ કરવાને કાજ, વનકુળ પે'રી રે. ૯
- સાગરને તટે આવિયા, જોહુ આવી રે;
 તપ આરણ્ય સુતકાજ, આસન વાળી રે. ૧૦
- ત્યારે થોડે દિવસે મસજ, થયા ત્યા સિંધુ રે,
 આવ્યા વિભવેષ ધરી ત્યાય, આગતબધુ રે. ૧૧

- માગ્ય માગ્ય મુખથી કહ્યું, વર આપું રે;
હું મસત્ત થયોછું આજ, દુ.ખડાં કાપુ રે. ૧૨
- રાય રાણી વળતાં વદે, રાય માગું રે;
મુને પુત્ર આપો મહારાજ, પાચે લાગું રે. ૧૩
- ત્યારે સિધુ કહે હું શુ કરું, કહું સાચું રે;
તારા ભાગ્યમાં નથી સંતાન, કરમ છે કાચું રે. ૧૪
- પણ એક ઉપાય તુજને કહું, તે કીજે રે;
તેથી સરશે સઘળાં કાજ, લા'વા લીજે રે. ૧૫
- આ છોડ ઉઝ્યો તુલસીતણો, ચિત્ત ધરજે રે,
સેઈ જાઓની તમારે ઘેર, પૂજા કરજે રે. ૧૬
- એની પૂજના મતાપથી, મુખ થાશે રે;
હશે પુત્રી સુંદરરૂપ, દુ.ખડાં જાશે રે. ૧૭
- મોઢો મહિમા થાશે પુત્રીતણો, હું લહું છું રે;
એનું તુલસી ધરજે નામ, નીચે કહું છું રે. ૧૮
- એણું કહી દધિ અતરધાન થયા, વર આપી રે;
હતો પૂર્વેના સંકેત, તે સ્થિર સ્થાપી રે. ૧૯
- કહે ગિરિધર તુલસી મહિમા, ને જાણે રે;
તે ધરશે મન અનુરાગ, વેદ વખાણે રે. ૨૦

પદ ૫ મું.

રાગ ધોળ.

- નારદ કહે પૃથુરાયણ સુગ્રીએ, તુલસીતણો મહિમાય રે;
કથા અદ્ભુત ઇતિહાસની સુણતા, પાપી પાવન થાય રે. ૧
- રાય મનંજન સાચે રાણી, લીધાં તુલસી હાથ રે;
હરખ ભર્યા પુર મધ્યે આવ્યાં, મળિયો સરવે સાથ રે. ૨
- કરિયું સ્થગ સુદર ચોલિતું, ત્યાં વાવ્યાં તુલસી માત રે,

કરી પ્રતિષ્ઠા પૂજા વિધિ સહુ, આનંદમાં દિન રાત રે.	૩
કરિયા ક્યારા ચોક ચિત્રામણ, થાય વેદની ધુન્ય રે;	
ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય આરતી, વિમ્બ કરે જોજન રે.	૪
દાન ઘણાં આખ્યાં ભૂપતિએ, સંતોખ્યા ભૂદેવ રે;	
રાજા રાણી નિત્ય એ રીતે, કરતાં તુલસી સેવ રે.	૫
પ્રાતઃકાળે પૂજા કરીને, સર્વિ નિર્મળ નીર રે;	
મદસિણા તે પૂજા કરતાં, ધરતાં સાકર ખીર રે.	૬
પોડે દિવસે ગર્ભ રહ્યો, રાણીને ત્યાં નિરવાણ રે;	
દિન દિન વૃદ્ધિ પામે ઉદરમાં, અદ્ભુત રૂપ નિધાન રે.	૭
વિષ્ણુમિયા તુલસી કલ્યાણી, જે જગદંબા કે'વાય રે;	
મા'નુભાવ એ મહિમા જાણે, વેદ પુરાણે ગાય રે.	૮
તે તુલસીજી મગદયાં પોતે, ધરિયું કન્યા રૂપ રે;	
જેનેકાર થયો પૃથ્વીમાં, આનંદ પામ્યા ભૂપ રે.	૯
દાન ઘણાં આખ્યાં દિનપરને, કરિયું જાતિકર્મ રે;	
ગ્રાહા મુનિવર તેડ્યા રાચે, પૂજ્યો પુત્રી ભર્મ રે.	૧૦
તુલસી એણું નામજ પાડયું, મુનિ ગયા સ્વસ્થાન રે;	
તનયાને જોઈ રાજા હરખ્યા, કાન્તિ કમલ સમાન રે.	૧૧
નીમ ધર્યું ભૂપતિએ પોતે, ગુણ લક્ષણ મન ભાવ્યું રે;	
ગિરિધારીમણુ અખંડવરને, તુલસીજી પરણાવું રે.	૧૨

પદ ૬ કું.

રાગ ગરબો.

તુલસી મગદ યયાં રે, રાય મલંજન ધેર;

અદ્ભુત રૂપ ધર્મુ રે, તેની ના જાણે કોઈએ પેર.	૧
લોક સહુ હરખ્યા રે, વૃદ્ધ દિન દિન વૃદ્ધિ પામે;	
દ્વિતીયા ચદ્ર બઢે રે, તેમ સતીતન શોભે ગુણગ્રામે.	૨
બાગચરિત્ર કરે રે, મુખડે કાલુ કાલુ બોલે,	
માતા જોઈને હરખે રે, પુત્રી પાછળ નિશ્ચિન ડોલે.	૩
વરસ સાતજ થયાં રે, ઉદ પાખો તવ કન્યાકાળ;	
બાળ મૃગી સરખા રે, સંકિત લોચન ચપળ વિશાળ.	૪
ગતિ ગજના મરખી રે, અરણ્ય પદ કોમળ નખ વિધુત ચળકે;	
નેપૂર નાદ ઘણો રે, કંડે કટિમેખળા ખળે	૫
શોભે કર કમળ વિષે રે, બાલ કનકની સુદર પે'રી;	
બાળક પોત ગ્રીવા રે, ધરી માળા મુક્તાકેરી.	૬
અધર અમૃત ભરિયા રે, અનુપમ સુખસાગર મુખ ઇંદુ,	
નાશિકા કીર જશી રે, કપોળે સોહીએ કુકમ ગિદુ	૭
કુટિલ કચ નાગફણી રે, વક ભૃગુટિ મનસિંગની ફાશી,	
રતિપતિ મોહ પામે રે, કટાક્ષ કરે મૃદુ માદક હાગી.	૮
કામિની કનકલતા રે, તોરે ત્રિપોકમા કોઈ ના'વે,	
ઉપમા જોઈ થાક્યો રે, ત્રિયા કોણુ તુલસી જેવી કા'વે	૯
બ્રહ્માણી સુરપત્ની રે, શારદા ગ્ધા ઉમા વંદાણી,	
તેથી અધિક તુલસી રે, વ્યાસે વેદ પુગણુ વખાણી.	૧૦

૪ સંકિત—સંખ્યાળા અર્થાત્ ભયની સંકાપાળી બાળમૃગીના લોચન
જેવા ચપળ હોય છે તેવા ચપળ ૫ અરણ્ય—રાતા

૬ બાલ—ચૂડીઓ ૮ કુટિલ—વાદા કચ—કેસ વક—વાકી
મનસિંગ—કામ. મૃદુ—કોમળ (કટાક્ષ) માદક—મદ ઉત્તમ પ્રેમી
(દાસી-દાસ) ૧૦ રમા—વદમ્બી

- એ છે જગદંબા રે, કરે છે લીલા સહુને ગમતી;
સહિયર છે સરખી રે, તેની સાથે રંગે રમતી. ૧૧
- નિત્ય રાંગાર નવા રે, બાલપણનાં પટકૂળ પેરે;
લાજ ધરે મનમાં રે, નીતમ જોળન ચઢિયું લેરે. ૧૨
- પિતાજી શોચ કરે રે, પુત્રી પરણવાને કાને;
કોને આપું કન્યા રે, અખંડવર જુગમાં જોડું ધાને. ૧૩
- મુરપતિ શિવ બ્રહ્મા રે, મોહ્યા જોઈ કન્યાની પેર;
માર્ગાં મોકલિયાં રે, રાય મલંજનકેરે ઘેર. ૧૪
- ના કહી સરવેને રે, મહીપતિ મનમાં આણી જોઈ;
ગિરિધરમણુ વરશે રે, જેને નિત્ય નતિ કહે છે વેદ. ૧૫

પદ ૭ મું.

રાગ ધોળ.

રાય શોચવા લાગ્યો તેણે સમે, એવે ઇશ્વરની ઇચ્છાય;

નારદ મુનિ આવિયા.

- સામા સર્વે ઊડીને ઊભી થઈ, મિહાસન બેસાડ્યા ઋષિરાય. ૧
- ભૂપે અર્ધપાદ પૂજ કરી, હરખ સહિત કર્યો સાધ્યાંગ; ૨
- ઋષિ રાય સામું જોઈ બોલિયા, કથમ ચિત્તમાં થયા ઉદાસ. ૩
- ત્યારે તતક્ષણ તુલસી તેડાવિયાં, બેસાડ્યાં મુનિને ઉચ્છંગ; ૪
- * * * *
- સ્વામી મહાપુણ્યે પુત્રી હું પામિયો, મારે કોટિક પુત્ર સમાન; ૫
- ગુણ રૂપ આચરણ અતિ ભગ્ન, એનું દેવું છે કન્યાદાન. ૬
- એના સરખો સ્વામી મળતો નથી, જોયા ભૂપતિ દેવ મમન્ત; ૭
- અખંડવરને પરણાવ્યાનું નીમ છે, ત્યારે ઋષિએ જોયો હસ્ત. ૮
- અરે ભૂપતિ ભાગ્ય તારું ઘણું, આ તો વિશ્વમિયા સાક્ષાત; ૯

એને વરશે વિઠ્ઠલવર વા'લશું, થાશે યાદવરાય જામાત.	” ૬
ત્યારે રાય કે' મુનિ સાંભજો, મુને કયાં મળશે મહારાજ;	”
એ તો દેવને દુર્લભ છે સદા, ક્યમ થાશે હું રકે એ કાલ.	” ૭
ત્યારે દેવઋષિ ત્યાં બોલિયા, કાં ચિંતા કરે છે ભૂપાળ;	”
લાવ શ્રીકૃળ વિવા' હું સહી કરે', લાણું જાન સહિત જોપાળ.	” ૮
ત્યારે આનંદ વાધ્યો રે અતિ ઘણો, રાય વજડાવ્યાં નિશાન;	”
શ્રીકૃળ આપ્યું શ્રીઋષિના હાથમાં, વે'ચ્યાં જોળ ધાણા ને પાન.	” ૯
નીશે લગ્ન કર્યું ઋષિરાયજી, વિના પૂછ્યે દેવ મોરાર;	”
તિથિ કાર્તિક સુદ રે એકાદશી, લગ્ન જોગ નક્ષત્ર શુભ વાર.	” ૧૦
રાય સામગ્રી કરજે વિવા'તણી, હાવે કાચું નયી કાંઈ કામ;	”
એમ કહીને વિધિસુત આલિયા, આવ્યા તતક્ષણ વૈકુંઠધામ.	” ૧૧
સઘજે વિશ્વમાં આલી વારતા, મળ્યો તુલસીતણો વિવા'ય;	”
થયા નારદજી વેવીશાળિયા, ગિરિધારી મણુ ગુણુ ગાય.	” ૧૨

૫૬ ૮ મું.

રાગ ગરબો.

ઉદ્ધવજનીદેશી.

નારદજી ત્યા વૈકુંઠ માહે પધારિયા,
 વેણા વા'તા ગાતા હરિગુણ ગીત જો,
 દૂરથકી દેખીને દીનાનાથને,
 પ્રેમે કરીને વિદ્વજ થયુ છે ચિત્ત જો. નારદજી ૧
 મુનિને જોઇને માધવજી ઊભા થયા,
 દરજે ભુજ ભરી બેઠ્યા સુદરશ્યામ જો;
 મોટું ભાવ્ય અમારૂં આવ તમો મન્યા,

મા'નુભાવ ગુલ પાવન કીધું ધામ જો. નારદજી ૨
 ત્યારે કર જોડી વચન ઋષિ બોલિયા,
 મુણિએ કમળા કેશવ મારી વાત જો;
 એક ઉજ્જવનનગરી સપ્તપુરીમાં સાર છે,
 રાય પ્રભંજન ભૂપતિ ત્યાં વિખ્યાત જો. નારદજી ૩
 તેને તનયા ગુલસી એક ઉદ થઈ,
 ત્રિભુવન તારણુ રૂપતણો નહિ પાર જો;
 વાત વિચારો પૂર્વે વર આપ્યો હતો,
 હાવે તેના કરવો અંગીકર જો. નારદજી ૪
 હું આપ્યો છું લગ્ન લઘને ત્યાંથી,
 ઊઠો વે'લા કરો પદ્મયાની પેર જો;
 લગ્નદિવસની વચમાં દિન થોડા રહ્યા,
 મંડપ રચાવો નાતર તેણે ઘેર જો. નારદજી ૫
 ત્યારે પ્રભુ હસિયા પટરાણી સામું જોધને,
 કહો કમળાજી હાવે કરવું કથમ જો;
 આ નારદજીએ શોકયનુ સાલ ઊભું કર્યું,
 હાવે ગુજને સમજાવો એ મર્મ જો. નારદજી ૬
 ત્યારે કટાક્ષ કરીને કમળાજી વાણી વદે,
 જોવિંદજી છે તમને ગમતી વાત જો;
 ગુજને શું પૂછો છો પ્રપંચે કરી,
 તમે જાણો છો કારણ સઘળું નાથ જો. નારદજી ૭

૨ મા'નુભાવ—મહાનુભાવ—મોટા પ્રતાપવાળા. ૩ સપ્તપુરી
 —અપોધ્યા, મથુરા, માગ, (૬૨૬:૨) કાશી, વાંચાં, હવંતિકા (ઉજ્જવન);
 પુરી દામવતી (૬૨૩). ચૈવ સંનતા મોક્ષદાયકા. ॥

ચરણ તમારા નિરાદિન હું સેવું સદા,
તુલસીદત્તને સખો હૃદય મોઝાર ને;
સુખેથકી પાતળિયા પરણો પ્રેમશુ,
મુનિને મુખડે નવ કે'શો નકાર ને. નારદજી ૮

દક્ષિતનયનાં વચન મુણી હરખ્યા હરિ,
આજા રીશ ચક્રવી મુંદરચામ ને;
ગણપતિનું સ્મરણ શ્રીહરિએ કર્યું,
કકોતરી લખવાનું સોંધ્યું કામ ને. નારદજી ૯

વિઠ્ઠલવરે વિવા'ના આરભ માંડિયો,
હરિજનકેરે હેડે હરખ ન માય ને;
ગિરિધારી ગોવિદના ગુણ ગાઈએ સદા,
સાંભળતાં મહાપાપી પાવન થાય ને. નારદજી ૧૦

પદ ૯ મું.

રાગ ધૌળ ચાલ હલકની.

ગણપતિ આવ્યા તેણે કામ રે, પ્રયોગતમને કર્યો પ્રણામ રે;
કકોતરીએ લખવાને બેઠા રે, વિવાહના કાળમાં ગણપતિ પેઠા રે. ૧
કુકુમે છાંટી કકોતરી નાથ રે, આપી ત્યાં નારદજીને હાથ રે;
જાઓ ઋષિ બધે'લા આવો રે, જાનમાં સર્વને તેડી લાવો રે. ૨
મુનિવર મનવેગે કરી ચાલ્યા રે, પ્રથમ જણાઈને નિહાળ્યા રે;
આપી કકોતરી વિધિ કર માંહે રે, વિવાહમાં વે'લા પધારજે ત્યહિરે. ૩
ત્યાંથી કેડાસે ગયા તરખેવ રે, જ્યાં બેઠા છે શ્રીમદ્ગુરુ રે;
આપી કકોતરી કરી પ્રણામ રે, વે'લા પધારજે વૈકુઠ્યાન રે. ૪
હંદ વટ્ટાણુ કુખેર ચમચાય રે, જાણુ કરીને ત્યાં નારદ જાય રે;
સૂરજ ચક્ર નક્ષત્ર સમગ્ર રે, જાનમાં આવજો થઇને અવસ્ય રે. ૫

સમ કાપિને ત્યાં કીધું બાણ રે, ચારણ ગાંધર્વ સિદ્ધ પ્રમાણ રે;
 સાત સમુદ્ર ને દિગરાય રે, પૃથ્વી પર્વત ને સરિતાય રે. ૬
 પાતાળ મોઢે કર્યો પ્રવેશ રે, વિવા'નું બાણ કર્યું જઈ શેષ રે;
 આપી કંકેતરી સર્વ ઠામ રે, નારદ આવ્યા ત્યાં વૈકુંઠધામ રે. ૭
 મંડપ રચિયો છે વિશ્વકર્માય રે, શોભા કે'તાં પાર ન થાય રે;
 એવો છે કોણ કવિ જુગ માંહે રે, વૈકુંઠ શોભા વર્ણવે ત્યાંહે રે. ૮
 લક્ષ્મી સદા જોનાં સેવે છે ચરણ રે, આનંદરૂપ છે અસરણસરણ રે;
 જોયો શોભાવ્યું છે સઘળું જગત રે, વિશ્વના કારણરૂપ અવ્યક્ત રે. ૯
 તે પ્રભુનો ગાતાં વિવાય રે, અદ્વય મતિ મારી સકુચાય રે;
 તદપિ મનમાં મનોરથ આહુ રે, ગિરિધારી પ્રભુના ગુણ ગાજ રે. ૧૦

પદ ૧૦ મું.

રાગ ધોળ.

વૈકુંઠમાં વિવાહ માંડિયો, શોભાતણે નહિ પાર;
 ગણપતિ પદ્મરાવિયા, કરી પૂજ્યા દેવ મોસાર. ૧
 મંડપ રચિયો મનોહર, ત્યાં મળ્યા મોઢા મુનિરાય;
 શણગાર સજી મુરનારીઓ, તે પરમ મગજ ગાય. ૨

ઢાળ.

ગાય મંગળ ગીત મુનાર રે, કરે મુનિવર વેદ ઉચ્ચાર રે;
 અણિમાદિક સિદ્ધિઓ કૃષ્ણી રે, ઘરનાં કારજ સર્વે કરતી રે. ૩
 નવે નિધિ થઈ છે દાસ રે, હાજર ઊભી લક્ષ્મણની પાસ રે;
 ચોદ નિદ્રા ચોમડ કળાય રે, રૂપ ધરીને તે મંગળ ગાય રે. ૪
 બત્રીશ લક્ષણ રાગ છત્રીશ રે, ઊભા કરે મંડપમાં નૃત્ય તે દિશ રે;

૬ દિગરાય—દિશ્પાળ નામના દેવો.

૨ અણિમાદિક—અણિમા, મદિમા, વગેરે.

ખલ્લા હસે ચઢીને આવ્યા રે, સાવિત્રીને સાથે તેડી લાવ્યા રે. ૫
 ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી ગજ ચઢી આવ્યાં રે, સકળ ત્રિયાને સંગ તેડી લાવ્યાં રે;
 આવ્યાં પાર્વતી ત્રિપુરાસી રે, નંદી ઉપર કરી અસવારી રે. ૬
 રવિ રંનાદ રોહિણી ચંદ્ર રે, આવ્યા સરિતા સહિત સમુદ્ર રે;
 સપ્ત ઋષિ અરુંધતી સાથ રે, તારા સંગાથે સુરગુરુનાથ રે. ૭
 રતિને તેડી આવ્યા કામ રે, સાથે ખટકતુ મૂર્તિમાન રે;
 ગિરિ પૃથ્વી દિશા દિગપાળ રે, આવ્યા નાગ તેડી ત્રિયા બાળ રે. ૮
 મોઠા મુનિવર પત્નીઓ સાથે રે, ગાંધર્વ અપ્સરા વાછત્ર હાથે રે;
 આવ્યા યક્ષ કુબેરભ ડારી રે, અગ્નિ વરુણ ધર્મ સંગે નારી રે. ૯
 મહાદુર્લભ વૈકુંઠધામ રે, જ્યેને કાળે જોગી ધરે ધ્યાન રે;
 તે વૈકુંઠ સર્વને દખાડ્યુ રે, શામગિયાછએ સુખ પમાડ્યું રે. ૧૦
 માટે સંદે' ના કરશો કોય રે, ઈચ્છા અકળ ઈશ્વરની હોય રે;
 આવી મળિયો તે સર્વે સાથ રે, દીધુ દર્શન વૈકુંઠનાથ રે. ૧૧
 આવી સકળ ત્રિયા ગુણવાન રે, તેને લક્ષ્મી દે આદરમાન રે;
 ગુણ ગાય નાથે ગજગામા રે, અવળેયોછ આનંદ પામ્યા રે. ૧૨

વસણુ-

આનંદ પામ્યા અતિ ઘણુ, મહુને કરે સતમાન;
 ઊતારા આખ્યા ભગ્ના, સમરથ શ્રીભગવાન. ૧૩
 જોજન કરિયાં ભાવતાં, નરનારી મન ઉમંગ;
 દાસ ગિરિધર નિત્ય માગે, સદા એવો સંગ. ૧૪

૫૯ ૧૧ મું.

રાગ ધોળ પ્રમાન.

નારાયણની નાનર આવી, લાવી જડુ વિધ ભંડાર રે;

૫ તે દીક્ષા-ને સમયે. ૧૨ ગજગામા—દાધીના સગ્ગી ગાયતાતે
શ્રીએ.

- નયણે નિરખે નેઠ રે, પ્રસન્ન થયા પુરપોત્તમ તેને જોધને રે. ૧
- કારભારમાં સર્વે દુરતા, બ્રહ્મા શિવ ત્રિપુરારિ રે;
- મનમાં વાત વિચારી રે, કેડ બાંધીને કરતા કામ વિવાહતાણું રે. ૨
- કુબેર કીલ્લીદાર થયા જ, ધનતાણા ભંડારી રે;
- હિમા પલ્લવટવાળી રે, મોહનજી કહે મન ગમતું ધન લાવશે રે. ૩
- લગ્ન દિવસ એમ કરતાં આવ્યો, કરિયો સહુ ઉપચાર રે;
- વેદવિહિત વેહેવાર રે, જપ તલ ધૃત હોમીને ગ્રહની શાન્તિ કીધી રે. ૪
- ઈંદ્રાણી બ્રહ્માણી રોહિણી, રંનાદ ઉમથાય રે;
- અરૂંધતિ કહેવાય રે, પાતળિયાને પીડી ચોળે પ્રેમશું રે. ૫
- ગંગા યમુના સરસ્વતી રે, રેવા તાપી પ્રયાગ;
- સેધ સુગંધી સાર રે, નટવરને નવડાવે નિર્મળ નીરસુ રે. ૬
- કડાં સાંકળાં વેઠ વિંટીઓ, બાજુ પોંચી અનુકૂળ રે;
- જડિયાં રત્ન અમૂલ્ય રે, કોમળ ચરણે વાળે નેપૂર ઘૂંધરા રે. ૭
- વનમાળા પૈજયંતી રે, ગુંજ મુક્તાશ્વળના હાર રે;
- સોના સાંકળી સાર રે, શ્રીવત્સ બૃગુલાલન કૌસ્તુભ કંઠે ધરો રે. ૮
- કંચન મુગટ ધરો શિર ઉપર, કાન્તિ સૂરજ સમાન રે;
- કુંડળ ઝળકે કાન રે, પ્રતિબિંબ મલ્લમ્બજમાં તેહનાં પડ્યાં રે. ૯
- પીતામ્બર પટકા પચરગી, પેહેયો જરકસી ભભો રે;
- વાળે ઢોલ દદામો રે, અલમેસોજી ઉઘલિયા તેણે સમે રે. ૧૦
- અરૂંધતિએ આગીને આંજી, આંખડલી આણીઆળી રે;
- ટખકડું કીધું ગાંધે રે, આશિષ અખંડ દદ્ય લે ઓવારણાં રે. ૧૧
- કંકાવટી કર માંહે ઝલી, સરસ્વતી આવ્યાં પાસે રે;
- હિમા જ્યાં અવિનાશ રે, તિલક કરી કુંકુમ ને ચોખા ચોડિયા રે. ૧૨

- ઈંદ્રે આખ્યા બીડા, હરિના સુખડામા તબોળ ર,
 ર ગે રાતાચોળ રે, સમ નાખિએ કમ્ભા શ્રીકૃષ્ણ આપિયું રે ૧૩
 વસત નાતુએ ખૂપ આરાધ્યો, પુષ્પ અનુષમ સાર રે,
 વરત્યો ન્યન્યકાર રે, તત્પર થઈ દરિવર બાજક બિભા રહ્યા રે ૧૪
 િંધારી પ્રભુ ગુણ ગાતા, મુજ મનકુ તૃપ્ત ન થાય રે,
 સુખડે એક રસનાય રે, સહસ્ર મુખે કગી પાર ન પામે શેષજ રે ૧૫

પદ ૧૨ મુ.

ગગ ધોળ

ગાંધર્વ ગાય ને અપ્સરા નાગે રે,
રૂપ ધરી વેદ સ્તુતિ કરી રાચે રે;
ત્યાંધકી ચાલ્યા તે સુંદરશ્યામ રે,
વરગુણએ ગ્રહી છે ધેડાની લગામ રે. ૫

જય વિજય આદિ અનેક છડિદાર રે,
અંદીજન ખોલે છે જરા વિસ્તાર રે;
દ્વાદશ મેઘે ગ્રહ્યાં કરે છત્ર રે,
તત્પર થઈને ચાલી જાન સમસ્ત રે. ૬

ખેડા સેન પોતાને વાહન રે,
સંજે સર્વે લીધાં છે સ્ત્રી જન રે;
હય ગજ રથ વિમાન ચદ્રગાકાર રે,
ચાલ્યુ દળ જાનનું પૂર અપાર રે. ૭

આગળ કરવા વધામણી જાણુ રે,
મોકલ્યા નારદને પરમાણુ રે;
દેવ ઋષિ મનવેગે ત્યાં આવ્યા રે,
જાનની વેલી વધામણિ લાવ્યા રે. ૮

ઉજ્જન નગરીની શોભા સારી રે,
હવે તેને કહુ વિસ્તારી રે;
હરિસ લીલા પાર અનંત રે,
એવા ગિરિધારીમણુ ગુણવત રે. ૯

૫૬ ૧૩ મું.

ઉજ્જન નગર શોહામણુ, લોકને લીલામેહેર;
તુલસીવિવાહ માંડિયો, રાય પ્રભજન ઘેર. ૧
મંડપ રચિયા મોકળા, ત્યાં મળ્યા રાણા રાય;

વાજાં વાજે અતિ ઘણાં, ઘેર ઘેર આચ્છવ થાય. ૨

ઢાળી.

આનંદ આચ્છવ ઘેર ઘેર થાય રે;
મળી માતુની મંગળ ગાય રે. ૩

અવધવરની તે શોભા સારી રે;
નાખું અમરપુરીને ઉવારી રે. ૪

મળ્યા દશ દશના રાય રે;
હય ગજ રથ ભીડ ભરાય રે. ૫

સહુને જૂપતિ દે સનમાન રે;
આપે ઉતારા અન્ન જળ પાન રે. ૬

વાજે કુકુભિના બહુ નાદ રે;
મોટા વિપ્ર કરે વેદ વાદ રે. ૭

ગાય ગુણીજન અપ્સરા નાચે રે;
કીર્તિ બોલે બદીજન જાચે રે. ૮

મડપ માહે કનકના સ્થભ રે;
અંદરવા ચોપાસે નવરંગ રે. ૯

તોરણ અળકે છે મીનાકારી રે;
ફરતે મુક્તાકૃળની જાળી રે. ૧૦

દીપક સરખી તે રત્નની હાર રે;
ગાદી તકિયા ગાલિયા અપાર રે. ૧૧

બેઠા જૂપતિ આક્રમજોગ રે;
મુખ મરડી આપે તબેજ રે. ૧૨

રાજદારની શોભા અપાર રે;
જ્યા તુલસીતણા અપાર રે. ૧૩

મળી રાજકન્યાઓ અનેક રે;	
ગાય મંગળ ગીત વિવેક રે.	૧૪
સર્વે ચોળે કન્યાને પીઠી રે;	
મુખડે વાત કરે મીઠી મીઠી રે.	૧૫
સખી સાંભળ મારી વાત રે;	
કેવા હશે ત્રિલોકીનાથ રે.	૧૬
કર્થી હશે મહાતપ દાન રે;	
ત્યારે વર પામી ભગવાન રે.	૧૭
આપણા ભાગ્યતણો નહિ પાર રે;	
નયણે નીરખીશુ દેવ મોરાર રે.	૧૮
બાધ એમાં નથી કાંઈ ખામી રે;	
અણમેવો અખડવર પામી રે.	૧૯
એવાં હાસ્ય વચન સહુ કરતી રે;	
અગોઅગ કૂલીને ફરતી રે.	૨૦
જોઈ પોહોચશે આપણા કોડ રે,	
હીકે માનુનિ મોડામોડ રે.	૨૧
રાજદાર ગ્રહશાન્તિક ધાય રે;	
બોલે વેદવચન કપિરાવ રે.	૨૨
હોમે જવ તલ શ્રીફળ સાર રે;	
ત્યાં તો થઈ ગહો જયજયકાર રે.	૨૩
આખ્યાં પ્રાણાણને ગહુ દાન રે;	
જન્યકનને દીધાં માન રે.	૨૪
મળ્યા દશદશના લોક રે;	
તણ માત્ર નહિ ડોને શોક રે.	૨૫

દર્શન કરવાને દેવ મોરાર રે;

હરખવત છે વરણ અદાર રે.

૨૬

વલણ.

હરખવત થઈને રાજા, આવ્યા રાજદ્વાર;

પ્રધાન સાથે મળી બેઠા, કરે વાત વિચાર.

૨૭

એટલે નારદઋષિ ત્યાં આવિયા, આનંદ અંગ ન માય;

દાસ ગિરિધરમયુ પધાર્યા, આપો વધામણી રાય.

૨૮

પદ ૧૪ સું.

રાગ રો હોનો.

કહી નારદઋષિએ વધામણી, સુણી હરખ્યા પ્રભંજન રાય રે;

સાથ સર્વેને તેડીને ત્યાં તો, સામેયે સામા જાય.

આનંદ મારે અતિ ઘણો રે. ૧

હાથી ઘોડા પાલખી રથ, કર્યા સરવ તૈયાર રે,

ભેટો લીધી ભાત ભાતની, આપ્યા અંગે સજ્જ શાગુમાર. આનંદ૦૨

ચદન અત્તર ગુલાબ કેમર, સામગ્રી સહુ અજ રે,

પાન સોપારો ને ચાલચી, લઈને આપ્યા મેફજન. આનંદ૦ ૩

વાછત્ર વાળે અતિ ઘણા, ચડ્યા પ્રભંજન રાય રે,

નોતર વગી લોક નગરના, તે સર્વે આમા જાય. આનંદ૦ ૪

જન આવી જલુવરતાગ્રી, મોભાતણે નહિ પાર,

જુએ મન્યા સહુ જનને, મુનિવર દરને કરિયો જુદાર. આનંદ૦ ૫

સાષ્ટાંગ હરિચરણે નમ્યા, શિવ ઇત્રાને નામ્યુ ગાર રે;

મુંદર ન્યમ પદસાગિયા, મેમે પુનઃ શ્રીજીગદીશ. આનંદ૦ ૬

ગર્યાં મુખ મહુનાં કર્યાં, આપિયાં જોડાં પાન રે;

માન ર્જ ઘણુ રાયડ, તેડી આવ્યા નગરમાં જન. આનંદ૦ ૭

સુંદર મેહેલ ગ્રાહ્યમણા, જેની અતિ ઘણી શોભાય રે;
 ત્યાં સાથ સઘજો આપિયો, ઉત્તર્યાજનન સહિત જદુરાય. આનંદ ૮
 સેવા કાળે પ્રધાન સોંપ્યા, કરાવ્યાં બોજન રે;
 ચારા ચંદી અથ ગજને, આપી સંતોષ્યા સહુ જન. આનંદ ૯
 શ્રીકૃષ્ણને કલ્પો કરાવા, કામની સહુ જાય રે;
 નેહુ નીરખ્યા રાયને, પછી ગીત મધુરું ગાય. આનંદ ૧૦
 સમય થયો તવ લગ્નનો, સહુ સાગત્રી સજ થાય રે;
 ખ્રજાજી કહે ભગવાનને, થાઓ તત્પર વૈકુંઠરાય. આનંદ ૧૧
 સાવધાન જનધર્મી થયા, વાજ્યાં બહુ વાજ્યેન રે;
 નિઃશ્વજી વરઘોડે ચડયા, ગિરિધારીમણુ ગુણવત. આનંદ ૧૨

૫૬ ૧૫ મુ.

રાગ ધે.ળ.

સમય થયો તવ લગ્નનો, રાયે મોકલ્યા ગુરુદેવ;
 ડ્રુપોત્તમને પરણવા, તેડાવ્યા તત્પરે. ૧
 શિવ શ્રદ્ધા મુરપતિ મળો, સખાગારિયા વરસાય;
 દેવ સહુ જયજય કરે, વરઘોડો તત્પરે થાય. ૨

દ્વાળી.

તત્પર થઈ ક્રિષ્ણજી ડેખ. રજા, તુનિારને કરી નમસ્કાર;
 વાગે દોલ નગારાં નિરિયો, બદાજન બે.ને વશ વિતાર.
 વાગેજી વરઘોડે ચડયા. ૩
 લીજો તે.રી ચરણ નચા લો, અલગેનો થયા અનવાર;
 વાગે સંગે આગેડા સર્વ શોભાયા, દેલ ડગિયા દેવકુમાર.
 વાગેજી વરઘોડે ચડયા. ૪
 રવિ ચંદ્ર રસા પાસે કરે, વીંજણે વાયુન્ય કર માંય;

અડતાળીસ અગ્નિનાં રૂપ છે, થયા દીવેટિયા સહુ ત્યાંય.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા. ૫

દારે વાજી વરણુ આગળ થઈ, જય વિજય આદે બહુ છડીદાર;
થેલી બીડાંની ઈંદ્રના હાથમાં, ચારે વેદ થયા ચોળદાર.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા. ૬

વાને વાનિત્ર નાના પ્રકારનાં, નાચે અખસરા ગાંધર્વ ગાય;
ઉડે આતશબાજી અતિ ઘણી, ગાતી મંગળ દેવકન્યાય.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા. ૭

ચૌઠા વચ વરઘોડો રે વાળિયો, જોવા મળિયા છે ચૌદ લોક;
જુએ નરનારી સહુ નગરની, દોરીએ ઉભા છે ચોકે ચોક.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા. ૮

હરખી નરખીને લે છે આવારણાં, વધાવે ભરી મોતીની ધાળ;
કોટિ કંદર્પ રૂપ શ્રી કૃષ્ણતું, નીરખી મોહ પામી નગરની બાળ.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા. ૯

એવું આપતા સુખ સર્વને. વરઘોડો આચો વેહેવાઇને દાર;
જોવા સરખી જાદરણી ગાય છે, ત્રિયા દેવતી નાગકુમાર.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા. ૧૦

જય પ્રજ્ઞાજી આગળ તેણે સમે, લે છે શિવજી સહુનો તપામ;
વિઠ્ઠલવર આવ્યા વેહેવાઇને માંડવે રે. થયો કોટિ સર્વપ્રકાશ.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા. ૧૧

સુરીનર મુનિવર જયજય કરે, મંગળ ગીત સોડાગમ્બી ગાય;
ગિરિધારી પ્રભુ ગુણવતને, પોંકવાની આમત્રી થાય.

વા'લોજી વરઘોડે ચઢયા ૧૨

કુલુ ૧૬ મું.

રાગ ઘોળની દેશી ફેર.

તોગણે આવી ઊભા ત્રિભોવન ગાય રે,
સામાન સર્વે મગાવે છે ખ્રબાય રે;
હરખે ભર્યાં સાસુલ વેહેણાં આલ્યાં રે,
આમત્રી પોંકવાની સર્વે લાલ્યાં રે.

૧

અજે મહાઆ છે સોજે રાણગાર,
મરજદે મનવડે કવેઝા નમસ્કાર;
કોટિક કામ છખી શોભે છે વરસાય,
ચકિત થઇ ત્યાં નીરખે ચદ્રસેનામ

૨

તેણે સમે પાપંતીલ બોલ્યાં વાણી,
ઊભાં રહ્ય ક્રેમ વરને પોકો રાણી;
વચન મુણીને મન પામ્યા લજ્જતમ,
તતક્ષણ પોકી લીધા વૈકુઠરાય

૩

ઈડીખીડી ત્યાં નાંખી છે ઉતારી,
સરિયા ચાર ચોપાસે નાખે વારી;
ધુશણ મુશણ ત્રાકે રવધયા લાલ્યાં,
વિવેક તેને કરીને શોશ ચઢાલ્યાં.

૪

છળીલાણને છાંટણું ત્યહાં છટાય,
અર્ધ ઉપર અલખેલે ધરિયો પાય;
સાસુજીએ નિરખી સહાયું નાક,
મુખડે પટ દધને હસિયો સહુ સાથ.
પોંડ્યા પુરૂષોત્તમને કરી કુળ રીતે,

૫

મંડપ માંહે પધરાવ્યા પૂરણ પ્રીતે;
 ગીત ગાય છે જીવતી ઝાકમઝોળ,
 કંઠ કોકિલા કામની કુકુમ રોળ. ૬
 અપળ થઈ સહુ નીરખે હરિમુખ અંદ્ર,
 સુદર શોભા મદિર રસિક પુરોદ્ર;
 નખશિખની શોભા દીસે સહુ સારી,
 છબો ઉપર જાય જન ગિરિધર બલિહારી. ૭

પદ ૧૭ મું.

રાગ ધોળ દેશી દેર.

અતુર્ણનં ચોરીની પાસે આવ્યા રે,
 કન્યાને ત્યાં શણગારીને લાવ્યા રે;
 તુલસીજીએ નિરખ્યા ત્રિભાવન ભૂપ રે,
 મોહ્યાં મનમાં જોઈ મોહનનું રૂપ રે. ૧
 ધુંધટ જોડી નેત્રે કયેા મણામ રે,
 સમરયા તેની સમન્ધા સુંદરચામ રે;
 આવ્યા રાય તેડી સાથે પટરાણી રે,
 તેણે સત્રે બહુ જોલે છે મગજવાણી રે. ૨
 પાસે બેઠા જૃહસ્પતિ ન બ્રહ્માય રે,
 શુભ મુહૂર્તમાં સ્વસ્તિવાચન થાય રે;
 માંદિરામાં બેઠાં છે વરકન્ઘાય રે,
 મળી માનુની મધુરાં મંગળ ગાય રે. ૩
 અતરપટ ધર્યા છે નિધિએ સાર રે,
 મુનિ કરતા મગજાણક ઉચ્ચાર રે;
 વેદમંત્ર લાણે સપ્ત નાપિ દસ રે,

- જીએ સર્વે ધરી એક લક્ષ રે. ૪
- તુલસીજીએ આરોપી વરમાળ રે,
 • વરકન્યાના છેડા ગાંડ્યા તત્કાળ રે;
 મંગળકૈરા ફરે ત્યાં વર કન્યાય રે,
 બહુ વિધિ આપે દાન પ્રભંજન રાપ રે. ૫
- પેહેલે મંગળ આપી ગૌ દશ હજાર રે,
 પટ આભૂષણ કપિલા સર્વ સાર રે;
 બીજે મંગળ આખ્યાં દાન અપાર રે,
 શ્યામ કર્ણ ઘોડા એકવીસ હજાર રે. ૬
- ત્રીજે મંગળે ગજ રથ ત્રીસ હજાર રે,
 ચોથે મંગળે આખ્યા ધનભંડાર રે;
 ફરિયાં ફેરા મંગળ વરત્યાં ચાર રે,
 ભૂપે કન્યા અર્પી કર દેવ મોરાર રે. ૭
- હસ્ત મેળાપ હરજે થયો તેણી વાર રે,
 સાવધાન વાણી વિપ્ર બોલે છે સાર રે;
 કીધો સર્વે વેદવિધિ આચાર રે,
 કુળરીતેથી આરોગ્યો કંસાર રે. ૮
- વાડવ કરતા વેદ ઉચાર શુભ રીતે રે,
 પાતળિચોટ પરણીને ઊડયા પ્રીતે રે;
 સમ ઋષિને સાથે છે બ્રહ્માય રે,
 ધ્રુવ દરશન કરાવ્યું વર કન્યાય રે. ૯
- સોઢે મીઠળ બાંધ્યાં દંપતિ હાય રે,
 હરખી નરખી વધાવે છે સહુ સાથ રે;

૬ કપિલા—ગોરી (ગાય). સવત્સી—સાચરડાવાળી. શ્યામ કર્ણ

—કાળા કાનવાળા અને ઘોળા રંગવાળા

વસ્ત્રન્યાને જોઈ હરખે છે સહુ નર નાર રે,
 મંડપ માંહે થઈ રહ્યો જ્યજ્ઞકાર રે. ૧૦
 મોટા મોટા મુનિવર દે છે આશિષ રે,
 લુગલુગ જોડું અવિચળ રહેજો ધર્મ રે;
 શેષ શારદા એના પાર ન પામે રે,
 ગિરિધારીમણુ ગુણ ગાતા હુ ખ વામે રે. ૧૧

પદ ૧૮ મુ.

રાગ ધૌળ પ્રભાતી.

રાય પ્રભંજન મનમા હરખ્યા, નિરખ્યા શ્રીગણછોડ રે;
 પોહોઆ સહુના કોડ રે, ભાત ભાતની બોલન માગતી કરી રે. ૧
 ઘણું દેત કરીને ગૌરવ દીધો, લીધો લહાવો રાય રે;
 તત્પર મહુકો થાય રે, સનકાદિક આદિ મુનિવર સહુકો આવિયા રે. ૨
 મણિ જડિત મોનાનાં, આસન મૂક્યાં હાથેહાર રે;
 ખજાને ત્રિપુશર રે, આરોગવા હરિવર વચમા બેમાડિયા રે. ૩
 તેણે સમે ત્યાં ગીન ગાય છે, જાદરાણી પુર નારી રે,
 મુકી લાજ પિસારી રે, જનમહિત લુગચળ જમણ સાંભળે રે. ૪
 અમારી કન્યા ભાગી બોળી, કાનુકો કપટી કાળો રે;
 હીસે કામચૂકારો રે, એના ચિત્તનો આજો મર્યે જાણિયો રે. ૫
 બોળી હુતી ત્યારે નીમ ગું કરવા, અખડ વરનુ લીધુ રે,
 મોટું કારણ કીધું રે, કપટી કરી ગુ કાઠી લીધુ હેતરી રે. ૬
 હેનરિયાં નારાણજે અંને, નાખ્યા મોહની જા ૧ ;
 બોલવિધ જૂથાન રે, કાનુકાર ગોરી કન્યા લેગયો રે. ૭

ગોરી હમણા થઈ છે, પેહેલાં તુલસીકેરું ઝાડ રે;
 શીઠ ચડાવો પાડ રે, પુણ્ય ઘણે ગુણવંતા વરને પામિયાં રે. ૮
 ગુણવંતા શાના નિર્ગુણીઆ એ તો, સદા અસિદ્ધિ હોય રે;
 અરિત્ર ન જાણે કોય રે, જેને મળે તેનું સર્વસ્વ લેઈ દુખિયાં કરે રે. ૯
 દુઃખ પેહેલું પણ અંતે સુખ છે, મોક્ષ નિદાન રે;
 ભક્તવત્સળ ભગવાન રે, મુઠિ કણુ માટે સુરવૈભવ આપિયો રે. ૧૦
 કટાક્ષ કરતી કામનીઆ, એ રીતે મગજ ગાય રે;
 સુણીને જન્મતા બાય રે, હરિ હસિયા પ્રજ્ઞા શિવ સામું જોઈને રે. ૧૧
 બોજન કરી ઊડ્યાં નર નારી, આખ્યાં બીડાં પાન રે;
 સંતોષ્યા ભગવાન રે, રાય પ્રભંજને આપી બહુ પેહેરામણી રે. ૧૨
 ગિરિધારી પ્રભુ જાનીવાસે, ગોત્રજ પૂજા થાય રે;
 આવ્યા મુનિ પ્રજ્ઞાય રે, મોહન છેલ્લ ઇબીલી છોડે દારડો રે. ૧૩

૫૬ ૧૯ મું.

રાગ સામેરી.

છબીલા છોડોની દારડો, એને દારડીએ દશ ગાંઠ;
 બળ તમારું જાણીએ, જો ઉકેલો એ આંટ. છબીલા ૧
 પ્રથમ છોડે પાતળિયો છ, કન્યાનો કર સાધ્ય;
 સુરવધૂ મુનિપત્નીઆ, તે પરમ મગજ ગાય. છબીલા ૨
 તમો તો ચતુર ચિત્તચોર છો, છે સઘળી વાતો સદેશ;
 કટાક્ષ કરી કહે કામની, એ તો ઘણો છે મુરકેશ. છબીલા ૩
 વાહાલા એ કારજ નહિ થાયે, કાળા તારો ગિવ સખા તેડાવ્યે;
 સહાય કરશે સર્વે મળી સંગે, આવે જો ઉમયાય. છબીલા ૪
 વાહાલા મારા પ્રજ્ઞાજીએ ગાંઠ વાળી છે, મૂકો મનની મામ;

હતાવળા શું થાઓ છો એ તો, નથી રતિસંગ્રામ. છબીલા ૦ ૫
 વાહાલા મારા છોડો બધેન છવના, અથ ટાળે તમારું નામ;
 મુક્તિ આપો છો સેહેનમાં, તેથી કપરું છે આકામ. છબીલા ૦ ૬
 એવાં મગજ ગાય માનુની, કાણુમાં છોડ્યો દેવ મોરાર;
 ગિરિધારી મણુ ગુણવંતને કર, છોડે છબીલી નાર. છબીલા ૦ ૭

પદ ૨૦ મું.

ચાલ દારડાની હંસની.

કન્યાએ ગ્રહો હરિનો હાથ, છબીલી દારડો ના છૂટે;		
ગોરી સહુ ગાય ગીત રસાળ.	છબીલી ૦	૧
તેડાવો તાત મળંજનરાય;		
માતા ને આવે ચંદ્રસેનાય.	છબીલી ૦	૨
જેણે દારડીએ દશ ગાંઠ;		
પડી અવળાસવળી આટ.	છબીલી ૦	૩
એનો બાંધનારો ચતુરમુખાણ;		
તેને તુ છોડનારી કાણ.	છબીલી ૦	૪
સાચી હોય મણુશુ પૂરણ મીત;		
જેણે તો રાખો રસ રીત	છબીલી ૦	૫
છોડ્યો તવ તુલસીએ તત્કાળ;		
તે જોઈને રીઝયા દીનદયાળ.	છબીલી ૦	૬
આરાધે જોગી મુનિ મહાનત;		
એવા ગિરિધારી મણુ ગુણવત.	છબીલી ૦	૭

પદ ૨૧ મું.

રાગ ધોળની દેશી.

અવતિકામાં આનંદ અપાર,

- તુલસીને ત્રિકમ પરણિયા રે;
વરકન્યાની શોભાનો નહિ પાર,
મુખડે નવ જાય પરણિયા રે. ટેક. ૧
- રાય મલંજને આપી બહુ પેરામાણી રે,
સુંદર રથ રાણગારી આપ્યા સાજ;
તુલસીજીને વસ્ત્ર આભૂષણ આપતાં રે,
અનેક દાસી સેવા કાજ. તુલસીં ૨
- આપ્યાં બહુ વિધ ગજ રથ ઘોડા પાલખી રે,
મોહનજીને મન ગમતા રાણગાર;
વરકન્યાની પૂજા બહુ વિધિએ કરી રે,
દંપતિએ કર જોડી કર્યો નમસ્કાર. તુલસીં ૩
- મજાપતિને પીતામ્બર બહુ આપિયાં રે,
શિવને સુંદર પામરિયો ન સાલ;
સખત ઋષિને નીલાંબર ન ઘોતિયાં રે,
મધવાપતિને મુક્તાદ્વજની માળ. તુલસીં ૪
- અરંધતીને આભૂષણ પેરાવિયાં રે,
ઉમયાજીને ઘરચોળી ને ઘાટ;
ઈંદ્રાણીને ચરણિયા ચોળી સાડીઓ રે,
સાવિત્રીને ચીર પટોળા પાટ. તુલસીં ૫
- દેવ મુનિવર ગાંધર્વ કિશર અપ્સરા રે,
ચોઆચોગ્યે જેને નેવા અધિકાર;
પેટુરામણીમાં રાયે સર્વસ્વ આપિયું રે,
કરિયો મહુને સંતોષી નમસ્કાર. તુલસીં ૬
- ગદગદ કંઠે રાજ ત્યાં સ્તુતિ કરે રે,

તમ સરખુ કાંઈ નથી કર્યું સનમાન;
 તમારું તે તમને પાછું આપિયુ રે,
 મુજને મોટો કીધો શ્રીભગવાન.   ગુણસીં   ૭
 વચન સુણીને વળતું જોડ્યા શ્રીહરિ રે,
 ભૂપતિ હવાં અમને કરો વિદાય,
 પ્રસન્ન થયો હુ પ્રીતગડી જોઈ તમતણી રે,
 તમોએ કર્યું તે કોઈએ નવ થાય.   ગુણસીં   ૮
 સાથ સર્થ ત્યાં મહાપમાં પધરાવિયા રે,
 કુકુમ અજો કેસર છંટાય,
 માનુનીએ ત્યાં મહા વધાવિયોરે,
 ગિરિધારીમણુ માજે છે વિદાય.   ગુણસીં   ૯

૫૯ ૨૨ મુ.

ગગ ધોળ.

સારંગી રે આખો મારિયો. એ રાગ
 છ રે પૂજ કરી સહુ જાનની,
 આપે બીડાં રે છાટે કેસર સાર;
 મગી માનુની મહાપ વધાવિયો,
 દીધા હાથા કે કુકુમરે દાર.

સારંગી રે આનંદ અનિ પાડો.   ૧

આગા માગીને ઉડ્યા શ્રીદગિ,
 રમ્યો નતપર કે સુ જાનનો મધ;
 આવે કગી કે ભૂપતિ બેઠિયા,
 ત્યાંથી ડીંગા રે ગાડી દગિનો હાથ આરંગી રે   ૨
 રથ દાથી થેડાને કે પડખી,

મરવે નીકળ્યાં રે વેવાઈ પેઠની ૧૦ ૧૨;
 નગરલોક વાગાવને આગ્રિયા,
 બંદીગળ બોલે રે કુળ કીર્તિ વિખાર. સાહેલી રે૦ ૩
 તેને સમે ખમ્માજ રે બેઠિયા,
 તમે વેદેલા રે જાણે મુનિવર ત્યાંય;
 દાવે વાર કાણુ ના લગાડ્યો,
 પધરાવો રે કન્યાને રથ માંય. સાહેલી રે૦ ૪
 આઘા ઋષિ એતુ સાંભળી,
 જ્યાં ગિરજા છે રે તુલસી રાણીવાસ;
 જોઈ રૂપ ઋષિ વિષ્ણુ ધયા,
 હીમે શ્યામા રે દોટિ સૂર્યમક રા. સાહેલી રે૦ ૫
 થાય સાગરે જાણને માતરી,
 દે છે શિક્ષા રે તુલસીજીને માત,
 ગિરિધારીમત્રુ ગુણાતને,
 નવ બૂલ્યો રે કાંઈ દિવસ ને રાત. સાહેલી રે૦ ૬
 ૫૬ ૨૩ મું.

ચાલ ચાતુરીઆની.

પુત્રી પનોતી રે આજ્યાં સાસરે,
 માતા ચંદ્રમેના શિખામણુ ઊચરે. ૧

ઢાળી.

ગિખામણુ દે માવડી, પુત્રીને લેઈ ઉઠ ગમાં;
 બાઈ સાસરિયામાં સપ કરજો, રહેજો ગ્વામીના સગમાં. ૨
 શામળિયાની સેવા કરજો, તન મન ધન અર્પણુ કરી;
 વચન મજનુ પાળિયે, નવ બોલિયે સામા ફરી. ૩

વલણુ.

પર પુરુષનો રે, સંગ ના કીલ્યો;

હાથોહાથ રે, તાળી ના લીલ્યો.

૪

ઢાળ.

તાળી ના લીલ્યો, આળ ના કીલ્યો, સત્ય પોતાનું પાળિયે;

કામી નરશુ કામદષ્ટે, કદાપિ ના ભાળિયે.

૫

કોટિ કંદર્પ રૂપ સુંદર, પર પુરુષ નવ વખાણીયો;

નાથ વિના જે નર જગતમાં, ગુરૂ તરણાવત બાણીયો.

૬

વલણુ.

મન કર્મ વચનથી રે, પતિવ્રત પાળિયે,

અવગુણ કોટિ રે, અતરથી ઢાળિયે.

૭

ઢાળ.

અવગુણ કોટિ કથના તે, મન વિષે નવ ધારીયો;

સુખ કુખ સર્વ સાસરાનુ તે, સ્વામી આગળ નવ પોકારીયો

૮

ભરતાર સાથે ભેદ બુદ્ધિ, બૂલીને નવ કીલ્યો;

વચન શીશ ચઢાવીયો ન, પાછો સાચો ઉત્તર દીલ્યો.

૯

વલણુ.

કુરિજન સાથે રે, હામ્ય ના કીલ્યો;

કથ વિના કોને રે, ચિત્ત નવ દીલ્યો.

૧૦

ઢાળ.

કથ સાથે કપટ કરીને, અતર વાત ના રાખીયો,

મન મેળીયો નહિ પર પુરુષશુ, સહોદર સમ દાખીયો.

૧૧

તેમાટે તનયા કહું તમો, રીસ રખે મન આણતાં;
બાઈ સાસરિયાનાં સુખ દુ.ખ, તમો હજી નથી જાણતાં. ૧૨

વલણ.

મીઠે વચને રે, સહુને બોલાવિયે;
કુળ અધિકારે રે, લજ્જા પાળિયે. ૧૩

ઢાળ.

પાળિયે લજ્જા મોટાંકેરી, કનિષ્ઠ બાળ પ્રમાણીએ;
સમાનને સહોદર ગણિયે, વૃદ્ધ પિતા સમ જાણીએ. ૧૪
વિચારીને વચન વદીએ, ભાર સહુનો રાખીએ;
લાજ મૂકી લોકડિયામાં, અગ ઉઘાડું ન રાખીએ. ૧૫

વલણ.

પુત્રી પધારે રે, સૌભાગ્ય સાસરે;
સમા ધરી રહેજે રે, શોક્યને આસરે. ૧૬

ઢાળ.

આશરો અવિનાશીનો છે, દધિમુતા મદિર વિષે;
બાઈ આજ્ઞા તેની પાળજે, કહું વચન કહેતાં રખે. ૧૭
રીસાવશો નહિ તેયકી, ગંભીર ગુણ મન લાવજે;
સાફ કરે જો દધિમુતા ત્યારે, મોટી બેન કહી બોલીવજે. ૧૮

વલણ.

પુત્રી મારી રે, કોઈ દિન આવજે;
માત પિતાનું રે, નામ દીપાવજે. ૧૯

ઢાળ.

દીપાવજે કુળતણી કીર્તિ, તમો સકળ ગુણનાં જાણુ છે;

- હું શીખ્યામણ શી દઈ, તમે વેદ માંહે પ્રમાણ છો. ૨૦
 લોકહિત વત્સલતા જણાવી, રીત ને પતિવતતાણી;
 દાસ ગિરિધર મણુ ઉપર, પ્રીત થાવાને ઘણી. ૨૧

૫૬ ૨૪ મું.

રગ ધવલધનાશ્રી.

- રાણીએ જોધ કર્યો બાળાને, મીઠે મધુરે સાદે છે; ૧
 મુલ મુહૂર્તમાં સત્ત ઋષિએ, દીધો આશિર્વાદ છે.
 તેણે સમે રાણી ચંદ્રસેનાએ, તેડયા શ્રીધનસ્થામ છે; ૨
 એકાંતસ્થળ પધરાવી પૂજા, કીધો દંડ મણામ છે.
 તુલસીજીને રાણુગારીને, સોંપી હરિને હાથ છે; ૩
 આ પુત્રી મારી છે ઘણી ચંકડી, તે રાસણે ચપ્પાને નાથ છે.
 એના અવગુણ સામું નવ જોશો, દામા કરજો અપરાધ છે; ૪
 દામોદરજી દીનવત્સલ છે, બાંધે ગ્રહાની લાજ છે.
 ન્યારથકી એ મુજ ઘેર મકટી, ગયા સકળ સંતાપ છે; ૫
 સાત વરસ જાતાં નવ જાણ્યાં, આનંદમાં દિન રાત છે.
 કોને જોઈને કરીશું હાથે, જીવન સઘળું જાય છે; ૬
 પુત્રવડે પરિવાર ઉજળો, પુત્રી પારકી થાય છે.
 એક પુત્ર ને હોત અમારે, તો આવડું દુઃખ નવ થાય છે; ૭
 એવું કહી નેત્રે જળ આલ્યાં, ગદગદ કંઠે ભરાય છે.
 ત્યારે દયા ઘણી મળુને મન આવી, જોલ્યા રાસગપાણિ છે; ૮
 આ મંગળ સમે શું રૂદન કરો છો, વિવેક વિચારો રાણી છે.
 પછે પુરુષોત્તમજી મસજ થયા, ત્યાં આશ્રયે વરદાન છે; ૯
 જાઓ યોડા દિવસમાં પુત્ર મગઠરો, મુંદર રૂપ નિધાન છે.
 વિનયકુવર તેતું નામ પાડજો, પોહોચરો મનના કોડ છે; ૧૦
 રાય રાણી ઘણું આનંદ પામ્યાં, મસજ થયા રાગુજોડ છે.

- જેનેકાર થયો પુર સધજે, વાઝ્યાં ઢોલ નિશાન છ;
તુલસીજીને ખેસાડ્યાં રથમાં, ચાલ્યા શ્રીમગવાન છ. ૧૧
- નગર બાહાર સહુ સાથ નીકળ્યો, લોક વળાવવા જાય છ;
ભૂપતિ બૂધર માળા ચાલે, શુકન ભરેરા થાય છ. ૧૨
- પછે હોભા રહીને અણખેયોછ, ખોલ્યા વિનય વચન છ;
મદિર પધારો મહીપતિ હાવે, સાથ સહિત રાજન છ. ૧૩
- ત્યારે ગદગદ કંઠે થયા રાયછ, કીધા બહુ પરણામ છ;
•બૂધરજીને જીજ ભરી બેઠ્યા, ભૂપતિ ત્યાં નિરવાણુ છ. ૧૪
- હુ અપ છવ અપરાધી છુ, તમે દધિર છો સર્વજ છ;
શરણુ રાખજો સ્વામી મુજને, જાણી કુબુદ્ધિ અજ છ. ૧૫
- અદ્રતુ બિજ સમુદ્રમા દેખી, જળચર માને મીન છ;
એમ રૂપ તમારું નવ જાણે, મદભાગી મતિહીન છ. ૧૬
- તેમાટે મુજને જૂની ના જરો, ભક્તવત્સલ અવિનાશ છ,
ગિરિધારીમણુ ચરણકમલનો, જનમેજનનમ થઈ દાસ છ. ૧૭

પદ ૨૫ મું.

રાગ ધોળ.

ત્રિભોવનપતિ મહારાજ, ત્રિકમરાય, તુલસીને પધારિયા રે.
ખેધ કર્યો બહુ રાયને રે, રથમાં ખેડા સગુણેડ રે;
સહુ સાથ વળાવી પાછા વળ્યા રે, પોત્યા મનના કોડ રે. ત્રિકમરાય ૦ ૧

નગરથકી સહુ ચાલિયા રે, જાન સહિત જડુનાથ રે;
શિવ પ્રજ્ઞા સુરપતિ મળી રે, દેવ મુનિવર સાથ રે. ત્રિકમરાય ૦ ૨

વાણંત્ર વાળે અતિ ઘણાં રે, યદિ રહ્યો જ્યજ્યકાર રે,
હરખ ભર્યા હેતે કરી રે, આલ્યા પૈકઠ મોઝાર રે ત્રિકમરાય ૦ ૩

દધિતનયા હરખ્યાં ઘણું રે, પૂજ્યા પ્રાણુઆધાર રે;

મ ગળવિધિ સર્વે કરી રે, ઋષિને કર્યા નમસ્કાર રે. ત્રિકમરાય૦ ૪
 તુલસી વેગે પધારિયાં રે, લાગ્યાં લક્ષ્મીજીને પાય રે;
 ભુજ ભરી બેઠ્યાં ભાવશુ રે, હૃદયામાં હરખ ન માય રે. ત્રિકમરાય૦ ૫
 નાતરની સેવા કરી રે, સંતોષ્યા સહુ સાથ રે,
 પછે આજ્ઞા માગી સહુ ચાલિયા રે, શિવ ખજા સુરનાથ રે. ત્રિકમરાય૦ ૬
 નિજ નિજ સ્થાનકે સહુ ગયા રે, પોહોત્યા મનના કોડ;
 ગિરિધારીમણુ મેમશુ રે, પરણ્યા શ્રીરણુછેડ રે. ત્રિકમરાય૦ ૭

પદ ૨૬ મું.

રાગ ધોળ.

સહુ મનારથ પૂરણ થયા, પરણ્યા શ્રીરણુછેડ;
 તુલસીવિવાહ ભાવે ગાયો, પોહોત્યા મનના કોડ. ૧
 ભરતખંડ જૂતજમાં આવી, ધરિયો મનુષ્ય અવતાર;
 તુલસીવિવાહ કરે તેના, ભાગ્યતણો નહિ પાર. ૨

હાળ.

તેહેના ભાગ્યતણો નહિ પાર રે, જૂનજમાં તેના ધન્ય અવતાર રે,
 શુભ મુહૂર્તમાં તુલસીજી રોપાવે રે, શુદ્ધ ભામી સુગંધ સોંચાવે રે. ૩
 ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય ધરાવે રે, ત્યાં તો નવરંગ ચિત્ર કરાવે રે,
 દિન મલ્યે હરિગુણ ગાય રે, તુલસી જ્યારે મોટાં થાય રે. ૪
 ખજાશુ વૈષ્ણવ સાધુ કહિયે રે, વહેવાઈ ધર્મને તેને ઘર જઈયે રે;
 શાળિંગરામશુ વિવાહ કરિયે રે, શુભ મુહૂર્ત લગ્નનું ધરિયે રે. ૫
 પુત્રી પોતાની હોયે જ્યમ રે, વિવાહ તુલસીના કરિયે ત્યમ રે,
 તુલસીજી મનની આપના પેદેલાં રે, કરિયે લગ્ન મનુ સાથે વેદેલાં રે. ૬

વચણ.

લગ્ન કરી પરણાવીએ, તુલસી ૭ શાલિગ્રામ;

શણુગાર વસ ધરાવીએ, સંતોષીએ સહુ જન.

૭

વિમ સાધુ વૈધજીવને ત્યાં, કરાવીએ બોજન;

વિધિપૂર્ક થયા શક્તિએ, ને કરે તુલસી લગન.

૮

ઢાળ.

ને કોઈ તુલસીને પરણાવે રે, શાલગ્રામ જમાન થઈ આવે રે;

તેના ભાગ્યતણા નહિ પાર રે, કરે કરૂણા શ્રીદવ મોરાર રે.

૯

તે તો મનવાંચિત ફળ પામે રે, કોટિ જન્મનાં કિલ્મિય પામે રે;

નિર્ધન હોય તે પામે ધન રે, વંઝા પામે પુત્ર રતન રે.

૧૦

નેવી ઇચ્છા ધરે મન મહિ રે, થાય સદ્ગુણ મનોરથ ત્યાંહે રે;

પ્રભુહૃત્યાદિ પાતક જાય રે, એવું શાસ્ત્ર પોકારીને ગાય રે.

૧૧

મત સકળ તીર્થ સ્નાન રે, મેરૂ કનક કોટિ ગૌદાન રે;

અશ્વમેધતણું પુણ્ય થાય રે, તુલસીવિવાહનો એ મહિમાય રે.

૧૨

વક્ષણ.

મહિમા તુલસીલગ્નનો, મેં મુખડે કેમ કહેવાય;

મહદ્ મુનિ એ મર્મ જાણે, વેદ નિત્યમત્યે ગાય.

૧૩

તુલસીવિવાહ કરે તેના, ભાગ્યતણા નહિ પાર;

દહ ધરી પ્રમાણ છે, તેના સદ્ગુણ થયો અવતાર.

૧૪

ઢાળ.

અવતાર સદ્ગુણ તેના થાય રે, ને કો શીખે સુણે ને ગાય રે;

તેનું જન્મમરણ દુઃખ પામે રે, અંતે અવિચળ પદવી પામે રે.

૧૫

થયો પૂરાણ તુલસીવિવાય રે, કરી કરૂણા શ્રીજીદુરાય રે;

સહુ વૈધજીવનાં કરૂણાય રે, કરી શુર સર્તે દયાય રે.

૧૬

હું છું અલ્પ બુદ્ધિ મતિમંદ રે, શું જાણું ગુણ ગાઈ ગોવિંદ રે;

ક્ષમા કરજો મારો અપરાધ રે, મોટા કવિજન બુદ્ધિ અગાધ રે.

૧૭

એ છે શાસ્ત્રતણા આધાર રે, કાંઈ બુદ્ધિતણા અનુસાર રે;
 માટે સદહ ન કરશે કોય રે, નેવા તેવા પણ હરિગુણ હોય રે. ૧૮
 દાળ.

ગાયા હરિગુણ તુલસીવિવાહ, પોહોચી મનની આરા;	
ચોપાઈ ત્રણસે સિત્તેર પૂરી, ૫૬ વીરાષ્ટ્ર પ્રકારા.	૧૯
સંવત અઢારસે છકોતેર, ઝતુ વૃષા માસ અષાઢ;	
સિતપક્ષમાં પૂરણ થયો, સપ્તમી ન બુધવાર	૨૦
૫૬ ભગ કો કરશે નહિ, હોય દાષ કવિતા હંદ;	
દાસ ગિરિધર નિમિત્ત એક, કત્તા શ્રીગોવિંદ.	૨૧

---

૨૦ સિતપક્ષ—અબ્યાળિયુ.

પરચુરણ કવિતા.

ગરબી ૧ લી.

- આવો આવો રે નંદના લાલ, મારે ઘેર આવો રે;
 ઘણું પ્રેમ ધરે મનખાળ, હરી જોલાવો રે. ટેક. ૧
- શામાટે શામળિયા વાહાણ, અમણ અંતર રાખો રે;
 મીત પૂર્વની છોડી છળીયા, દૂર જઈ સુ દાખો. મારે ૨
- મોહનજી તારું મુખ જોવાને, મારું મન વ્યાકુળ થાય રે;
 અંતરકેરી વાતલડી તે, કોઈને નવ કહેવાય. મારે ૩
- જાણો છો તમને શું કહીએ, જીવન માણુઆધાર રે;
 ફરીજન લોકે હસે દખંતાં, જય તમારો ભાર. મારે ૪
- શામસુંદર સેજ સમારી, જોઈ તમારી વાટ રે;
 લટકંતા લક્ષ્મીવર આવો, તમે રીસાવ્યા શામાટ. મારે ૫
- વચન મુણી વિઠ્ઠલવર આવ્યા, રસિયા ગ્રીરણજોડ રે;
 ગિરિધારી ગુણવંત મણુએ, પૂર્યા મનના કોડ. મારે ૬

ગરબી ૨ ૭.

- મુને મળિયા સુંદરયામ, આજ મારે દીવાળી;
 મારાં સફળ થયાં મન કામ, આવ્યા વનમાળી. ટેક.
- મેં મારા મદિરિયા આગળ, મૂકી દીવડાની હાર રે;
 તત્પર થઈ આંગણીએ ઊભી, સજી સોળ શણગાર. આજ ૧
- આચિંતો અલખેવો આવ્યા, ચાલે લટકતી ચાલ રે;
 મોરમુગટ સિર કાને કુંડળ, ઉર સોહે વનમાળ. આજ ૨

૧ મનખાળ—મનની ઈચ્છા. ૨ અંતર—તકાવત—જુદાગિરી. પૂરવની—પેહેવાની. દાખો—જણાવો—સંદેશો કહેવો. ૫ સેજ—શય્યા. સમારી—સુધારી તૈયાર કરી.

૨ જોહે—સોખે.

આજ સોનાના સૂરજ હોયા, દૂધડે વરસ્યા મેહ રે;
 નંદકુવરની સાથે મેં તો, કીધો નવવો નેહ. આજ ૩
 રસિયાને હૃદયાશુ આંખી, મદિરમા લેઈ ચાલી રે;
 ગિરિધારી ગુણવત પ્રભુશુ, હરીને લીધી તાળી. આજ ૪

પદ ૧ છું.

શામાટે મોહન અમશુ રે, અતર રાખો છો આંધી;
 કોઈ નાર મળી ધૂતારી રે, ઘેરાયાછો જળરી ઘાંટી. ૧
 સુખ તેનું સાચુ લાગ્યું રે, અગા નવ રહેશે એક ઘડી;
 મોહ્યા છો મન મોહનશુ રે, અતર પ્રીતે રહ જડી. ૨
 એમ બેદ ન કરિયે બૂધર રે, સહુને મન સરખી આશા;
 માધવશુ માનસોપર રે, સહુને જળકેરી પ્યાસા. ૩
 તેમાટે કહું છું ત્રિકમ રે, ટેક ગ્રહી તુજ નામતણી,
 ગિરિધારી ગુણ અવગુણ ટાળી રે, ગિરિધારી ભાજો ભક્ત ભણી. ૪

પદ ૨ જી.

માતા શું કહીએ તમને રે, લાડકવાળો લાલ કયો;
 નિત્ય હોડીને સતાપે રે, મથુરા મારગ બંધ કયો. ૧
 જઈ બેસે જનુના આરે રે, પરનારી પાલવ આલે,
 મુનુ ઘર રખે જેનું રે, તેમા માંકડલા ઘાલે ૨
 મહી માખણને વાણસાડે રે, મહાલે મનમાન્યો પ્રીતે,
 ગિરિધારીમણને કહેજો રે, હાવે રસિયો રહે રીને ૩

૧ જળરી ધાત્રી-વિષ્ટ વેળા ૩ પ્યાસા—તરસ. ગિરિધારી ઈ—
 ગિરધર ભક્તના ગુણ અવગુણ દૂર કરીને

• માતા-યમોદા. યમોદા પ્રતિ ગોપીઓની ઉક્તિ છે રીને-અન્યતા
 ની ગીતે

૫૬ ૩ જી.

રીતે રહેજો પ્રજનારી રે, સેતર કરો શાને કાને,
એ લાડકવાયો મારો રે, લાડ કરે તે સહુ જાને. ૧
શામાટે આજ ચઢાવો રે, (એ) બાળક બોલી શું જાણે,
સમજે નહિ પટ પેહેર્યામા રે, ચીર તમારા ક્યમ તાણે ૨
મારે મદિર મહી માખણ રે, રસિયો ર ચક્ર નવ ચાખે,
ગિરિધારી પ્રભુ છે માટે રે, ભાર તમારો નવ રાખે ૩

૫૬ ૪ થુ.

નહિ રાખુ ભાર તમારો રે, માતા મન સમજી બોલો,
શુ જાણો કરતુક એના રે, કપટી થઈ બેઠો બોલો ૧
લાડકવાયો છે તમને રે, અમને શુ આપી દશે;
કોઈ નાર માયાની મગશે રે, મૂલ ગણીને સહુ લેશે ૨
ક્યમ કહીએ બાળક એને રે, સહુથી મોટો કહાવે છે,
ગિરિધારી પ્રભુની વાતો રે, કહેતા લગ્ન આવે છે ! ૩

૫૬ ૫ મુ.

સુત મારા શાને કાને રે, આજ કરો જઈ અબજાને,
કોઈ કુકુ કામણ કરશે રે, સાચુ થાશે સબજાને. ૧
કોઈને હસવુ નવ કીજે રે, ભારેખમ થઈને રહીએ,

૧ યતો તો ગોપીઓ પ્રતિ ઉત્તર. ૩ ર ચક્ર—રજ—સગાર પણ

૧ ગોપિકાઓની યશોદા પ્રતિ ઉચ્ચિત માતા-યશોદા કરતુક—કામ.
કપટી ૬૦—એ (જુલુ) કપટી છે, પણ હનણુ બોલો થઈને બેઠો છે ૨ મૂલ
—દહી, માખણ વગેરે નિમાડ ક્યો દશે તેનું.

૧ આજ—અટક્યાગા અથવા તોદમત ચઢે એવા કૃત્ય કુકુ કામણ
—કૃત્યમ મગજાને—તને—ધન, સૌંદર્યદિ સપતિવાજાને

લોકડિયા આજ ચઢાવે રે, પરમ દિર શાને જઈએ ૨
 વિવાહ ક્યમ થાશે તારે રે, લોકડિયા લક્ષણ જાશે,
 ગિરિધારીમણુ છે એવો રે, ઘેનો થઇને ઘર ખોશે ૩

ગરખી ૧ લી.

આખડી કામણુગારી, હો કાહાન તારી, આખડી કામણુ ગારી
 પતિવ્રતાને પાડે પવકમા, ચચા ચોર અણિયાળી હો કાહાન ૦ ૧
 સામુ જોતામા શુદ્ધ પુદ્ધ જૂરે, લાગે તે મેમની તાળી હો કાહાન ૦ ૨
 સમશ્યામા સર્વે સમજાવે, જોતા ખજે નહિ ખાળી હો કાહાન ૦ ૩
 ગિરિધારી ગુણવત મણુને, કહે રાધા રૂપાળી હો કાહાન ૦ ૪

ગરખી ૨ છ.

જોરલીએ મન હરી લીધુ, હો કાહાન ! તારી જોરલીએ મન હરી લીધુ
 મન ગમતી મુખ ઉપર માહાલે, શોકનુ કારણ કીધુ હો કાહાન ૦ ૧
 કાળજમા મુને કાઈકાઈ થાય છે, ત્રેહેનુ દુ ખળહુ દીધુ હો કાહાન ૦ ૨
 નાદતણી ધુનિ શ્રવણે સુણતા, મનકુ મારૂ વીંધ્યુ હો કાહાન ૦ ૩
 ગિરિધારી ગુણવત મણુનુ, અધરસુધા અણે પીધુ હો કાહાન ૦ ૪

ગરખી ૩ છ.

ક્યાથી લાવ્યા પટોળી, હોરાજ ! તમે ક્યાથી લાવ્યા પટોળી
 ખીતાખર તમે ક્યા પેહેરાવ્યુ, કોણ મળી એવી જોળી હો રાજ ૦ ૧

૨ બારેખમ ગભીર લોકડિયા—લોક

૧ કામણુગારી—કામણુગારી—મગણુ કરે એવી પાડે—વ્રત ભંગ કરે

૨ કાઈ કાઈ—કાઈ અનિર્ણય દુ ખ—વિયોગ—વેદના ને વિગ્દ
 —વિયોગ ૩ ધુનિ—ધ્વનિ—અવાજ ૪ અધરસુધા—નીચના
 આંહુ અમૃત.

કેકુમ કાનળ રેખા પડી છે, તંબોજના રંગમાં બોળી. હો રાજ ૦ ૨
 સુખકું સર્વે તેને આપ્યું, મેમને ત્રાજવે તોળી. હો રાજ ૦ ૩
 ગિરિધારી ગુણવંત મણુ છે, જુઓની આંખો ચોળી. હો રાજ ૦ ૪

ગરબી ૪ થી.

વાંસળી ક્યાં વીસારી, હો રાજ ! તમે વાંસળી ક્યાં વીસારી.
 વાંસળી મૂકીને કોનું વેણણ લાવ્યા, બોળવ્યાં નાર ધૂતારી. હો રાજ ૦ ૧
 કામણુપારીએ કામણુ કીધું, બેડા તે સરવસ હારી. હો રાજ ૦ ૨
 જ્ઞાન ગયું બૂધરજી તમારું, છેક થયા વ્યભિચારી. હો રાજ ૦ ૩
 ગિરિધારી ગુણવંત મણુ છે, જુઓની વાત વિચારી. હો રાજ ૦ ૪

ગરબી ૫ થી.

આંખડી રાતીચોળ છે, હોજી તમારી આંખડી રાતી ચોળ છે.
 અલબેલાજી જાંધે ઘેરાણા, ઉભગરામાં રંગેજી છે. હોજી તમારી ૦ ૧
 કંઈ માનીતીને મોહોલે ગયા'તા, કાનળ રેખ કપોળ છે. હોજી તમારી ૦ ૨
 કાલે સન્નિશું કહીને ગયા'તા, જાઓ ને જૂડા બોલ છે. હોજી તમારી ૦ ૩
 ગિરિધારી ગુણવંત મણુ છે, મુખમાં એના તંબોળ છે. હોજી તમારી ૦ ૪

ગરબી ૬ થી.

કાહાનજી વર છે રૂડો, હો માડી ! મારો કાહાનજી વર છે રૂડો.
 મારું મન માન્યું એ સાથે, સહુ સંસાર છે રૂડો. હો માડી ૦ ૧
 રૂડાં લગન લેધને પરણાવો, અખંડ રહે મારો ચૂડો. હો માડી ૦ ૨
 લક્ષણવંતો ને લકાણો, મહિમા એના છે હૂડો. હો માડી ૦ ૩
 ગિરિધારી ગુણવંત મણુને, નવ જાણે તે જૂડો. હો માડી ૦ ૪

ગરબી ૭ મી.

દેશીફેર.

ઊભા રહો અલખેલડા ને કહુ એક છાની વાત; સુંદર શામળિયા.
 ક્યાંથી આવ્યા કાઠાનજી, તમે ક્યાં રમી આવ્યા રાત. સુંદર ૧
 આંખલડી ઉભગરે, કાંઈ થઈ છે રાતીચોળ;
 સિંદૂરના સેંધો પડ્યો, કાંઈ કાળજરેખ કપોળ. સુંદર ૨
 પેથ સંભાળો પાઘનો, કાંઈ ખૂટા મેલ્યા કેરા;
 નાનપણમાં નાથજી, તમે છોજ બાળેવેરા. સુંદર ૩
 ડગમગતા હીંડો ડોલતા, કાંઈ ગઈ તમારી સાન્ડ;
 મારા સમ સાચું કહો, શુ લાગે છે મન માંધ. સુંદર ૪
 પીણું પીતાખર ક્યાં ગયું, ન શું ઓઢી લાવ્યા ચીર;
 ભૂધરજી ભૂલા પડ્યા, તમે છો જ આવનવીર. સુંદર ૫
 તમે શામાટે નથી બોલતા, હું જાણું તમારી પેર;
 કાલે મેં દીઠા હુતા (જતાં), પેણી પાડોશણને ઘેર. સુંદર ૬
 નિત્ય નિત્ય નવલી મીતડી ને, નિત્ય નિત્ય નવલા રગ;
 મજા ગિરિધારી ગુણવંત છો, કાંઈ રહો પેતાને ઢંગ. સુંદર ૭

ગરબી ૮ મી.

તમે ક્યાં રમી આવ્યા રાતડી, સાચુ કહો સુંદરશામ;
 નટવર નાનડિયા.

કાંઈ સુખાગ્યવતી સુદરી, તેનાં કરિયાં ખૂણ કામ. નટવર ૧
 જૂઠા બોલા જવણજી, ને જૂઠાં બોલે વોમ;
 કાણ દેયાના કાદાનજી, ને કપડે ભરિયાં નાણ. નટવર ૨
 કાલે મુજને કહી ગયા ને, આજ તમારે ઘેર;

શુ' બોલ્યા ને શુ' કર્યું, સી યધ તમારી પેર.	નટવર૦	૩
હવે પ્રભાતે પાતળિયાણ, શુ કરવા આવ્યા આંય;		
જે માનીતી હોય માનુની, તમે પાછા જાઓ ત્યાંય.	નટવર૦	૪
રસિયાણ રસના ભર્યા, શુ છાક્યા હીડો છેલ;		
મીઠાં બોલીને રીઝાવો, એ કોગટના રા ફેલ.	નટવર૦	૫
સગ તમારો જે કરે, તે માણસમાંથી જાય;		
અંતરકેરી વાતડી, તે કોઈને નવ કહેવાય.	નટવર૦	૬
રસિયાણ રસ માણવા, અમે બાંધી તમશુ મીઠ;		
મણુ ગિરિધારી ગુણવંત છો, કાંઈ રાખો તમારી રીત.	નટવર૦	૭

ગરબી ૬ મી.

સાંભળ સહિયર વાતડી, મારૂ મનકુ વ્યાકુળ થાય, મોહન મળવાને.		
તુને ઘરધંધો ગમતો નથી, ને એક પલક જુગ થાય.	મોહન૦	૧
તુને બોજનિયુ ભાવે નહિ, નિદ્રા નવ આવે નેણ;		
વેરણ લાગે રાતડી, મુખ બોલાવે નહિ વેણ.	મોહન૦	૨
સજ્જ જાણે સાપણી, તે મુજને ખાવા ધાય;		
અંદન ચોળું અંગમાં, તે જાણે લાગી લા'ય.	મોહન૦	૩
હું ઘરમાં ફટકારી ફરે, કાંઈ જાણે વજામાં જૂત;		
પરણ્યો આવે પાસમાં, તે જાણે જમનો દૂત.	મોહન૦	૪
કટુખ લાગે કારમું, ને જૂડા સર્વે લોક;		
વાહાલાના વિયોગથી, મારે કંઠે પડિયા રોષ.	મોહન૦	૫
અંતરમાં સભારતી, હરિ હૈડાકેરો હાર;		
એક પલક નવ વીસરે, મારો સામગિયો ચાણુગાર.	મોહન૦	૬
પ્રાણજીવન જોયા વિના, કાળજડે કાંઈ કાંઈ થાય;		
મણુ ગિરિધારી ગુણવંત છો, એ મળતાં દુ ખડાં જાય.	મોહન૦	૭

ગરબી ૧૦ મી.

મહિયારી મહી વેચવાને નીકળી,
 મારગ વચ્ચે આડે ઊભો કાહાન ને;
 માગે છે તે દાણ મહીનું મા'વણ,
 સર્વે સખાને સામે કીધી સાન ને. મહિયારી૦ ૧
 સહુ ગ્વાલે આવી ઘેરી ગોપિકા,
 રસિક શિરોમણિ રાધા રૂપ રસાળ ને;
 ક્રોધ કરી ઝોલી નદકુમારશુ,
 વાટે જાતાં શાને કરો છો આળ ને. મહિયારી૦ ૨
 અમો સરવે નળવિનતા છુ સાધવી,
 દાણ મિપે કરી લોપો અમારી લાજ ને,
 વાટે ને ઘાટે વજગો વિકટા,
 નથી જાણતા કંઠનું કપડ રાજ ને મહિયારી૦ ૩
 હું જાણુ છુ મોટમતા મરજદની,
 હરીને એવું જોત્યા હજધર વીર ને;
 ક્યાં ગઈતી લાજ તમારી તે સમે,
 નગન કરી મેં હર્યા તમારાં ચીર ને. મહિયારી૦ ૪
 શું કરીએ સર્વે આલ્યાં સાંકડે,
 પરવશ પડિયાં માટે ન થયું જોર ને;
 ચીરતાં ચીર અમો દીકા નહિ,
 નીકર સર્વે જાણુત નંદડિગોર ને મહિયારી૦ ૫

૧ મહિયારી—દહીં વેચનારી આડે—રોકીને. દાણ—નાકું—જાણ.

૪ હજધર (જગમ) ખા વીર (ભાઈ)—કૃષ્ણ. ૫ પરવશ—પરાણી-
 ન—કમળમાં. તમે ચીર ભેદિ ગયા અને અમે જગમાં વચ્ચે વિનાનાં દનાં લેધી -
 અમારાંથી શાઈ બન્યું નહિ !

હવે જાણીને શું કરતાંતાં સુંદરી,
 બીક દેખાડે કંસની વારંવાર ને;
 હિમાયતી થઈને જોલે બેઠેકતી,
 નથી બી'તો હું કસથકી લગાર ને. મહિયારી૦ ૬
 હિમાયતી હું છું મારા બાપની,
 જોપની મધ્યે મુગટમણિ શ્રખુખાન ને;
 લાડકવાઈ રાજકુમારી તેતણી,
 શું જાણે તું આવી રહેલો કા'ન ને. મહિયારી૦ ૭
 આવી રહ્યો છું પણ નથી હું બાપડો,
 બીવરાવે છે દેખી બાળક વેશ ને;
 બળવંતો ત્યારે મુજને જાણ્યો,
 જ્યારે પછાડીશ કસને ગાલી કેશ ને. મહિયારી૦ ૮
 ખટ બધું જ્યારે તમાગ મારિયા,
 બધીખાને માત પિતા દુઃખવત ને;
 મથુરાથી મધરાતે શુ આવિયા,
 ત્યારે કસ પછાડ્યો નહિ બળવત ને. મહિયારી૦ ૯
 બાળલીલા કરવી'તી મારે જ્યહાં,
 શિવ પ્રજ્ઞા મુનિવર નવ જાણે શ્રમ ને;

૬ કરતાંતાં-કરતા હતા—કરનાર છે. હિમાયતી-હિમાયતવાળી-અળ
 વાનના પક્ષવાળી.

૭ આવી રહેલો—મથુરાથી આવી રહેલો તું ન દનેા ખરો છેકરો નથી
 એ વ્યગ્ર છે—નર્મયુક્ત મેઢેણ છે.

૮ રાધા કહે છે ખરું છું—જ્યારે કસે તમારા છ બાઈએને માર્યા
 અને માત પિતાને બધીખાને નાખ્યા ત્યારે મધરાતે મથુરાથી શું કરવા નાશી
 આવ્યા ? અને ત્યારેજ કસને કેમ ન માર્યો ?

તપ કરિયું પૂર્વે નંદ યશોમતિ,
 પુત્ર ભાવે હું પ્રગટ્યો પૂરણુશ્રલ જો. મહિયારી૦ ૧૦
 અલ યદ્ય ચોરી ઘેર ઘેર કરો,
 એમાં જૂઠાં આરોગો શ્રીરંગ જો;
 પૂરણુને આ રી મનમાં કામના,
 ધૂતારા હું જાણું તમારા ઢગ જો. મહિયારી૦ ૧૧
 ઢંગ નથી દેવ મુને એવી પડી,
 પ્રેમતણે વરા વરતું વારંવાર જો;
 દાણ મિપે મળવુ તમને માહરે,
 તમ અર્થે મે લીધો છે અવતાર જો. મહિયારી૦ ૧૨
 એવાં વચન સુણી રાધા રીઝ્યાં રંગમાં,
 મટુકી ઉતારી મહી મણુને પાય જો;
 મહી પાથું ગોપી સહુ ગોવાળને,
 પ્રીત પરસ્પર મુખડે નવ કહેવાય જો. મહિયારી૦ ૧૩
 એમ દિન મત્યે ગોપી ગોવિદને મળે,
 મુખડાં સહુને આપે સુ દરશ્યામ જો;
 અણખેલો અણજાને આધીન છે,
 ગિરિધારીમણુ પૂરે મનના કામ જો. મહિયારી૦ ૧૪

ગરબી ૧૧ મો.

મારા સમ માયુ ખોલો સામળા,
 રસિયા રજની ક્યાં રમી આવ્યા રગ જો;

૧૦ ઉતરમા કૃષ્ણ કહે છે: જાળવીયા ઈન્—કરડીંતી—કરડી દત્તી ભમ
 —ભેદ (જાળવીયાનો અર્થ ન દેને ત્યાં આવી રહેવાનો).

૧૧ ધૂતારા—ધૂતારાન: જેવા, અપવાદે ધૂતારા । ૧૪ કામ—વાંચનાઓ

- મુખવડાં આપ્યાં રે પેલી શોડ્યને,
પ્રભાતે શું આવ્યા મારે ઘેર ન્તે. મારા સમ૦ ૧
- દગો કર્યો દામોદર મુજને તમો,
કેશવજી કાલે શા બોલ્યા બોલ ન્તે;
આજ પછી સાચુ તે કોણ માનશે,
ત્રિકમજી હવે ગયો તમારો તોલ ન્તે. મારા સમ૦ ૨
- જિવાં મર્મ (ઘણાં) વચન મુણી વિનતાતણાં,
હજવે રહીને હરજીએ ઝાડ્યો હાથ ન્તે;
સાન કરી શામળિયો સમ ખાય છે,
દીન થઇને બોલ્યા દીનાખાય ન્તે. મારા સમ૦ ૩
- હું નથી રહ્યો કોઇને મદિર માનુની,
સમી સાંજની ગઈતી મારી ગાય ન્તે;
શોધતાં રજની સર્વે વહી ગઇ,
ઉભગરે મન આકુળવ્યાકુળ થાય ન્તે. મારા સમ૦ ૪
- ગો બોળતાં કંકણ ખુશ્યાં કયાંધકી,
ડ્યાં લાગી કાજળરેખ કપોળ ન્તે;
મીતમજી પૂરા છો મપંચમાં,
મુજ આગળ શું બોલો જૂઠા બોલજ્તે. મારા સમ૦ ૫
- મારી માતાએ આંજી જ્યારે આંખડી,
બિંદુ કરતાં રેખા લાગી સંગ ન્તે;
ગો પછવાડે જ્યારે મેં કાઢી હડી,
પડી ગયો તે કંકણ ખુશ્યાં અંગજ્તે. મારા સમ૦ ૬
- હો પાતળિયા પીછ પીતાંબર ડ્યાં પાલટ્યું,

કેઈ ચતુરાનો ઝોઢી લાવ્યા ચીર ને;
 ઉર લપટાયું કુચનું કુંકુમ લાલ છ,
 હાર થયા છે રાતા હજાર વીર ને.   મારા સમ૦   ૭
 મારગમાં જતાં ચીર જડ્યો મુને,
 ભૂલી ગયો છું પીતામ્બર ઘરદાર ને;
 કુંકુમથી પુચ્છ ગડનાં રંગિયાં,
 તે મેં ગ્રહીને ચાંપ્યાં હૃદ મોઝાર ને.   મારા સમ૦   ૮
 હો વાહાલાજી એ વાતો સર્વે ખરી,
 અંધર વિષે ક્યમ ચ પાયા છે દંત ને;
 પીકતણી તેમાં રેખો રાતડી,
 ચતુર ઘણા છે જુઓ વિચારી ચંત ને.   મારા સમ૦   ૯
 એવાં વચન મુણી ઉત્તર કાંઈ મુઝયો નહિ,
 બંધાયા છે બળિયા નદકિરોર ને;
 છવણજી બોલ્યા નીચું જોઈને,
 હું હાર્યો તું છતી અબજા જોર ને.   મારા સમ૦   ૧૦
 ત્યારે મમત્ર થયાં રીસ ગઈ સહુ ઉતરી,
 મીન પરમ્પર વાધી ન્યમ જળ મીન ને;
 પાતળિયે પૂરી મનની કામના,
 ગિરિધારી મજુ મેમતણે આધીન ને.   મારા સમ૦   ૧૧

ગરખી ૩ છ.

એપી— અવમેઝા આપોની કહુ પાતડી,
 મારા મમ સામગ્રિયા એ નવ જોડો ને;
 સામાટે વાંકમજ વાંકા ફરો,

ડાહ્યા થઈને પરમંદિર શું ડોલો ને. અલખેલાં ૧

હું કરનાં બીજી શું અટકું કરે,

થેલી થઈ છું મૂકી ધાનાં કામ ને;

કરી વાતે દામોદર દૂસ્યા નથી,

શું કરવા રીમાવ્યા મુંદરર્યામ ને. અલખેલાં ૨

કૃપણ— નથી રીસાવ્યો હું તુજ સાથે મુંદરી,

તુજને મળવા તણખે માફ મન ને;

શું કરીએ સામુડી તારી વહે,

પૂડગ વાત કરે છે મહુ દુરીજન ને. અલખેલાં ૩

ગોપી— દુરીજનથી હું કાંઈએ બીતી નથી,

શું કરશે સામુડી બોલો બોલ ને;

દેવ પડી વૃહપણમાં વઢવાતણી,

હાવે હું નહિ સખુ એના તોલ ને. અલખેલાં ૪

કૃપણ— તોલ જશે ત્યારે તો હજવાં થશે,

માણુમમાંથી ભાગી જશે ભાર ને;

તેમાટે પડદ રાખો પ્રીતડી,

સગપણકેસે માયવીએ વેવાર ને. અલખેલાં ૫

ગોપી— સગપણ શું જૂઠું સહુ સંસાર છે,

માફ તાફ સ્વારથકેરી રીત ને;

અજ્ઞાને અધારામાં આથડે,

તે શું જાણે પરમારથની પ્રીત ને. અલખેલાં ૬

૩ તલખે—તલપાપડ થાય. દુરીજન—દુર્જન. ૬ અજ્ઞાને—પોતાના
ખરા સ્વરૂપના અજ્ઞાનથી. પરમારથની (પરમાર્થની)—શ્રેષ્ઠ અર્થવાળી—
લૌકિક વાસના રહિત.

કૃષ્ણ— મીત ખરી તેમાં બેદ રહ્યા ધણા,
અંતરની ઉપરની બે કહેવાય ને;
અંતરની અખંડ મેમતાણી સદા,
ઉપરની જ્યાં સ્વારથ પૂરો થાય ને. અલખેશા ૭

ગોપી— સ્વારથની મીત નથી તમચું કરી,
જાણ્યા છે મેં તમને પૂરણપ્રજ્ઞ ને;
ધ્વિર છે અંતરજામી જીવના,
કુરીજન લોકડિયાં શું જાણે પ્રજ્ઞ ને. અલખેશા ૮

કૃષ્ણ— સુણ રવામા ! આપણ બંન્ને એક છું,
લોકડિયાંને જાણાવાતું શું કામ ને;
મન માન્યું તેને અંતર છે કરો,
મળીએ ને હોય મળવા સરખો કામ ને. અલખેશા ૯

ગોપી— હું નહિ મૂકું હવે તમને નાથ જી,
રાખું મારા હૃદયકમળ મોઝાર ને;
શિર સાટે મુંઢવરને મેં વર્ધા,
ગિરિધારીમણુ માણતાણા આધાર ને. અલખેશા ૧૦

ગરબી ૪ થી.

દેશીદ્વેર.

વૃંદાવનમાં રે વાહાયો, રંગે રાસ રમે નંદલાલો;
સહુ ગોપીની રે સાથે, હરજી તાળી લે છે હાથે. ૧
તાલ મૃદંગજ રે વાળે, કમકે કમકે ધુધરી ગાળે;
રસિયો રસમાં રે રાચે, ગોપિયો ગદ્ય ને ગોવિંદ નાચે. ૨
આલિંગન સુખન રે દર્તા, અલખેશાને ઉર પર લેતાં;

- કામુની કેડી રે કરતાં, મનકું 'મોહનજનું' હરતાં. ૩
 દૂદડી દૂરતાં રે અજગી, શ્યામા શ્યામ બેલડીએ વજગી;
 દુઃખે મગટ્યું છે રે દખી, પોતાનું રૂપ મુગટમાં પેખી. ૪
 જાણ્યું એ મુજબી રે વાહાણી, મુગટમાં રાખી છે રૂપાળી;
 સંદેહ પડિયો રે મનમાં, લાગી તાલાવેડી તનમાં. ૫
 આશ્યાં અવળાં રે યઈને, કુંજલુવન સમાયાં જઈને;
 રીસાવી બેડાં રે રાધા, હરિશુ બેડ્યાની લઈ જાધા. ૬
 આબૂખણ નાખ્યાં રે કાઠી, અંતર ગાંઠ પડી છે માઠી;
 રૂમાણું કીધું રે રામા, ગિરિધારીમણ સાથે શ્યામા. ૭

ગરગી ૫ મી.

- ચતુરવર ચમડ્યા રે ત્યારે, રાધાને નવ દીડી બ્યારે;
 વિધોગે વાહાણો રે રોતા, ચારે પાસે જકુવીર ભેતા. ૧
 ક્યાં ગઈ છે તુ રે મારી, માણજીવન એ ખ્યારી મારી;
 નથી કાંઈ આલ્યો રે ચૂકી, ગઈ મુને શે અપરાધે મૂકી. ૨
 શું એણું મનમાં રે આણ્યું, હૃદયિનું હારદ કાંઈ નવ જાણ્યું;
 તનકું તપે છે રે તાપે, કેમ રહેવાશે એ સંતાપે. ૩
 કોઈ જઈ તેડી રે લાવો, મનકું માનીતીનું મનાવો;
 સખી તું જાની રે મારી, જ્યાં હોય માણજીવન મુજ ખ્યારી. ૪
 જઈને કહેજો રે એણું, કે તારે કરવું છે કેવું;
 ક્યમ રીસાવી રે રાગી, તારી દુખાણ કાંઈ નવ જાણી. ૫

૩ કેવી-રમન. અજગી—જૂદી જૂદી. શ્યામા શ્યામ—સી (રાધા)
 અને કૃષ્ણ કૃષ્ણ છં—નાયતી રાધાનું પ્રતિબિંબ કૃષ્ણના માથાના મુકુટ-
 ના મણિમાં પડવાથી તેને જ્ઞાતિ થાય છે કે કૃષ્ણે માસથી વધારે વાહાણી
 કાંઈ બીજી સ્ત્રીને પોતાને માથે રાખી છે અને તેથી તેને ઈર્ષ્યા ઉપજે છે.

તુલને તેડે રમિયો, અવગુણ એવો શો મન ભમિયો;
સમજાવી કહેજે રે સાર, જ્યમત્યમ કારજ રાચે મારું. ૬
અતુરો એપિ રે આહી, આવી જ્યાં ખેડી છે બાગી; •
શીશ નમાની રે ચરણે, ગિરિધારીમથુના ગુણ પરણે. ૭

ગરબી ૬ છી.

હનિ ખોલી રે વાણી, સમે જ્યારથ જેવો જાણી;
કહો આંહાં કથમ રે આલ્યાં, બાઈતમે શામાટે રીમાધ્યાં. ૧
કહેશ કસે હો રે હાથે, નથી કાંઈ દુલ્હની તુલને નાથે; •
દીસે છે રોમનુરે જાણું, રૂઝાણું ગેય વિના શું કાણું. ૨
કરના આથે રે કરોએ, રાપ વિના શામાટે કરીએ;
તારે વિનોગે રે વાહાણો, તનમાં તરણે છે નંદલાગો. ૩
રાધે ગમે રે જોયે, દરદે દામોદરજી કોયે;
તાપ થયો છે રે તનમાં, મગવા મનમથ પડે મનમાં. ૪
શું કહું મનની કે મારી, રમિયાને રડ લાગી છે તારી;
અંદગા આવે રે દમતો, ગીતગ વાયુ તે નથી ગનતો. ૫
અંદન ચોળુ રે અંગે, પુષ્પપિત્રોડી આંકો મંગે;
તોમ તપે છે કે તાપે, તારા વિરહનરૂં અતાપે. ૬
તોમાટે વહેવાં રે ગાયો, અગ પિયે આનુષંગ ધ વો;
માથું કહું છે કે મુગ્ધને, ગિરિધારીમથુ તેડે તુલને. ૭

ગરબી ૭ મી.

મરડો સુગીને કે જ્યમા, બોલી ગાજને મનગાધા;

-
- ૧ સમે ધન-જેવો તમે (સમય) તેને જાણીને જ્યારથ (વધાવું)
બાગી આંહાં-અહીંઆં.
૩ કરના ઈ-એ કાંઈ ચૂક કરે તો તેની સ પે રાપ કરીએ.
૫ ગ-મેદ-અદરમા-અદમા દમતો-(૧)રેગપ કરનારે રે તારી)

- હું નહિ આપું રે હાવે, કોગટ ફેલ મુને નવ ભાવે. ૧
- હરિનું હારદ રે જાણું, નવરે દીકું તે પરમાણું;
દહાડી કહેતા રે મુજને, કોઈ દહાડો નહિ દૂરું તુજને. ૨
- માણુથકી છું રે વાહાલી, તુજ સંગાયે સાગી તાળી;
તે મેં સાચું રે માન્યું, સરવસ સોંપ્યું નથી કાંઈ છાનું. ૩
- પોતાનો માની રે લીધો, તન મન પ્રાણ સમર્પણ કીધો;
નાથ નચાવ્યા રે ઉરમાં, પડિયાં મેગનદીના પૂરમાં. ૪
- તે સહુ પડિયું રે ધૂટી, વાહાણપણમાં વાટજ ઊડી;
દીસે પરખંચી રે પૂરો, જૂડા સમ ખાધામાં સૂરો. ૫
- અવગુણ શો કહું રે ઐના, ને બોલાવે થઈ જાય તેનો;
લાલચુ લાંપટ રે લોખી, જ્યાં મળે ત્યાં રહે છે શોભી. ૬
- મારી દષ્ટે રે દાખી, મુગટમાં માનીતી રાખી;
તે દુઃખ દરદ રે ડોલું, ગિરિધારી પ્રભુ સાથે નવ બોલું. ૭

ગરબી ૮ મી.

- બાઈ શાં દરદ રે ડોલો, ઓછાં વચન શામાટે બોલો;
ઘેલાં શાં કાહાડો રે હેલી, વાહાલાને મળ્યે જઈને વે'લી. ૧
- દાપ શું કરવા રે દે છે, કાણુ વચન શામાટે કે' છે;
તત્ત ન જાણે રે તનમાં, આવડો મચ્છર શો છે મનમાં. ૨
- નૃતશે આડું રે તાણે, તારા કાન ભર્યા છે કાણે;
નથી ગણ્યો અંતર રે નાથે, તું સિદ્ધ સેવ કરે તે સાથે. ૩

૧ ગજગામા (ગજગામિની)—દાખીની ચાલ જેવી ચાલવાળી સ્ત્રી.

૩ સરવસ—સર્વસ—સઘળું. ૭ દાખી—દાખવી. અર્થાત્ બોધ.

૧ દેલી—સાહેલી.

રસિયો રસની રે રીતે, મેમ દખાડે તુજને પ્રીતે;
 તું એના અવગુણ રે બોલે, તુજથી મૂરખ તે કોણ તોલે. ૪
 ને તેં દીકું રે દહે, સાચું નવ હોય કોટિ કષ્ટે;
 અચંખો મુજને રે આવે, મુગટમાં માનુની સ્થમ સમાવે. ૫
 એ પ્રતિબિબંબ રે તાર, જોઈને ચમકી વઢવાસારું;
 શ્યામા સમજો રે હાવે, હરિ સાથે વઢતાં નવ ફાવે. ૬
 બીજી નારી રે મળશે, ત્યારે ટેક તમારી ટળશે;
 માટે વેહેલાં રે વળિયે, ગિરિધારી પ્રભુને જઈ મળિયે. ૭

ગરબી ૬ મી.

સુણ સહોદી રે સાચુ, હાવે મળવા તુજને જાચું;
 ગમણગારો રે એ છે, જન્ન ને મત્ર ઘણા જાણે છે. ૧
 મેણમાં રાખે રે નારી, કોણ છે એ સરખો વ્યભિચારી;
 ત્રેયાને ખાંપણ રે લાગે, પરનારીશુ પિયુ અનુરાગે. ૨
 મોટો મમત છે રે એમાં, ત્રિયા તોલ રહ્યો શ્યા તેમાં;
 ; ખ બીજી એથી રે કેવું, મળીએ ને હોય મળવા નેવું. ૩
 ત્યાં લગી સાંખી રે રહીએ, ધૂરતમાં ઢંગ નથી શું કહીએ;
 કખી જઈ કટેજ રે એને, તેડો મુગટમાં રાખી તેને. ૪
 તેથી સુખીઆ રે યારો, એને મૂકી અજગા નવ જશે;
 તમારે કોતક રે કરવું, મારે તો હવે નિશ્ચે મરવું. ૫
 એર હઝાહઝ રે ખીણ, તારા ગમ જો હું નહિ છવું;
 એવું બોલ્યાં રે જ્યારે, સખીને ચિંતા મકટી ત્યારે. ૬

૨ પરનારી ઈન્—પિયુ જો પરનારી સાથે અનુરાગે—પ્રીતિ કરે તો
 તેની ત્રિયાને પાપણ લાગે. તેનામા એટલું બોધ છે એમ કહેવાય.

૪ ધૂરત—ધૂર્ત—દગ.

આશા મૂકીને રે ઊડી, બાણ્યું નિશ્ચે રામા રૂઠી;
હેયાનું હારદ રે લાવી, ગિરિધારીપ્રભુ પાસે આવી. ૭

ગરખી ૧૦ મી.

હૃતિ બોલી રે વાણી, સત્ય વચન કહું ચારંગપાણિ;
મારું કહ્યું નવરે માને, ભૂઠો ભરમ પડ્યો છે આને. ૧

મોટો અનર્થ રે કરશે, હું બાણ્યું એ નિશ્ચે મરશે;
ગાંઠ પડી છે રે ગાઠી, ક્રોધ કરી બોલે છે ત્રાડી. ૨

ત્રિયાની ખુદ્દિ રે એવી, મગર મકોડા હરિયલ નેવી;
ઝડપી આવે રે જોને, શુભ ગયે નવ મૂકે તેને. ૩

મનમાં ઉપજે રે જોવું, તરત કરે તે વેળા તેવું;
અબળા નામજ રે એવું, બળ આગળ નવ આવે કેવું. ૪

શ્રી ચરિત્રજ રે એવું, બ્રહ્મા સરખા બૂલે તેવું,
હું તો કહીને રે હારી, એક વાત ન માને મારી. ૫

સમભવો જઈને રે હાવે, બીજા કોઈનું ત્યા નવ કાવે;
લોહ કાણ ઘણું રે કહેવાયે, સુબકથી તે ચંચળ થાયે. ૬

તેમાટે, મનાવો રે જઈને, મધુર વચન ઘણું મીઠા કહીને;
સખી એવું બોલી રે ન્યારે, ગિરિધારીપ્રભુ ઊઠ્યા ત્યારે. ૭

ગરખી ૧૧ મી.

વાત વિચારી રે વાહાયે, નારીનો વેશ ધર્યો નંદલાલે;
ચરાણાં ચોળી રે અગે, ચળકે ચીર કમુળી રંગે. ૧

૩ ત્રિયા—શ્રી. મગર ઇન્-પકડેલી પકડ શુભ જતા પશુ ન છોડવી એવી
ખુદ્દિ શ્રીચોળી દોષ છે " મગર મકોડા હરિયલ કાઠો, તાપ વુધ તિરિયાકી માઠો,
કા તો અપના ધાર્યા કર હો, નહિ તો પ્રાન તજીકે મરહી. " હરિધન—એકગતનું
પશી, એ પશીના હાથમા એક વખત લાકડી આવી તો તે શુભ જતા પશુ
છોડતું એમ કનિઓ કહે છે.

- અંબોરો વાંકો રે વાળી, આંછ આંખકહી આણીઆળી; ૨
 શાણુગાર સહઆ રે સોજે, તુઝા માન ભરી રગરોજે. ૨
 જાણે ચપળા રે ચમકે, પાચે નેપુર ધૂધરા ઘમકે;
 ગજગતિ ચાલે રે ગોરી, હસ્તી હંસ ગવન મૃગ મોરી. ૩
 ચંપકવરણી રે વસના, * * *
 કહાણુ કુચ કોમળ રે અડિયાં, જાણે ખંજન જાણે પડિયાં. ૪
 શ્રીવા દર ચિખુક રે બિંદુ, અધર અરણુ મુખ જાણે ઈંદુ;
 નાકે મોતી રે લળકે, કેસર આડ કપોજે ચળકે. ૫
 કુકુમ બિંદુ રે કીધો, ગેદ કુસુમનો કરમાં લીધો;
 રમઝમ કરતી રે રામા, આવી કુજલુવન ગજગામા. ૬
 શામાએ દીઠી રે ન્યારે, ઊડીને પાસે આવ્યાંતેણી વારે;
 મનનો ખડદા રે ખોલી, ગિરિધારીમણુ સાથે ખોલી. ૭

ગરબી ૧૨ મી.

- નવલ સખીની રે સંજે, ખ્યારી પૂછે અતિ ઉમગે;
 કહો બાઈ કયાંથી રે આવ્યાં, મારા મનડામાં ઘણું ભાવ્યાં. ૧
 સત્ય વચન તે બુજને કહેની, કયાં તમે જાઓ છો બહેની;
 હુશીને ખોલ્યા રે હરજી, મારે મોહન મળવા મરજી. ૨

૨ રગરોજે-૨ગમાં બીજેલી દોષ તેવી ૩ ગજગતિ-હાથીના જેવી
 ચાલવાળી દરતી ઇન્-તે હસના ગવન (ગમન-આશને) દરતી-હરણુ
 કરતી. અર્થાત્ હનના કરતા તેનીચાલસારીદતી મૃગમોરી-મૃગમરોડીને (૧)
 ચપક ઇન્-ચપાના જેવાં તેણે વસન (વસ્ત્ર) પેહેરેલાં હતા. એ પછીનું ચરણ
 પ્રતમાં નથી તે હામે “તેને વરણી શકે શું” રસના ” એવું કાઈ હોઈ શકે.

૫ શ્રીવા ઇન્-તેની શ્રીવા (ડોક) દર (રાખ) જેવીદતી તેના ચિ
 ખુક (હડપચી) પર બિંદુ હતું. અધર-નીચલો ઝોઢ અરણુ-રાતો. ઈંદુ-ચદ્ર

૬ ગેદ-દડો. કુસુમ-ફુલ. ગજનામ-ગજગામિની-હાથીના જેવી
 ચાલવાળી ૧ નવલ-નવી આવેલી.

- તત્ત્વ મેં દીકું રે એમાં, પ્રાણ પરાવાચો છે તેમાં;
રાધા કહે છે રે વાણી, અરે બાઈ તું શી છે અજાણી. ૩
- જે એની પાસે રે જાગે, સંગ કરીને પછી પસ્તાશો;
હું જોયુ છું રે બળતી, માટે તું એને રખે મળતી. ૪
- બ્રમરનો ગુણ છે રે એમાં, મુઘ્યા પછી સ્વાદ રહે નહિ તેમાં;
પેટેલાં તો ભાવે રે ભજમે, પ્રીત દખાડીને અતે તજશે. ૫
- ત્યાં શીદ જાઓ છો રે બહેની, આવની તુ મારી પામે રહેની;
આપણુ એકઠાં રે રહીશું, મુખદુઃખ વાત પરમ્પર કહીશું. ૬
- એમ કહી ઝાઝ્યો રે પાણિ, હૃદય સાથે લીધી તાણો;
હજવે હસતા રે આવે, ગિરિધારીમણુ ભેટે ભાવે. ૭

ગરબી ૧૩ મી.

- આશિગન દીધું રે તનમાં, માનુની લજ્જ પામ્યાં મનમાં;
શામા સમજ્યા રે ત્યારે, પ્રકટયા પુરપોત્તમ તેણી વારે. ૧
- અબજાને ઉર પર રે લીધી, તાપ શમાવીને શીતળ કીધી;
મનારથ પૂરણ રે કરિયા, વળતા હેતવચન આચરિયા. ૨
- હું છું રણિયો રે તારો, ક્ષમા કરજે સહુ દાવજ મારો;
એમ કહી તેડયાં રે સાથે, ભક્તિભાવ દખાડ્યો નાથે. ૩
- માન મૂકાવી રે આવ્યા, સ્થામાને સાથે તેડી લાવ્યા;
વંશીવટમાં રે વાહાલે, ફરીને રાસ રચ્યો નદલાલે. ૪
- પરમ કૃતારથ રે કીધાં પ્રજવાસીને મહામુખ દીધાં;
અખંડ લીલા રે એ છે, રસિયાજન હોય તે જાણે છે. ૫
- ધન્ય વૃંદાવન રે વામી, ધન્ય ધન્ય ગોકુળ કોમ ચોરાશી;

૧ માનુની—રાધા ૩ રણિયો—જણુસાથો—દેવાદાર. ૫ અખંડ—
કોઈ વખત ખડિન ન થાય એવી ગોવોદમાં અખંડ રાસ થાય છે એમ સંપ્ર-
દાયના ગ્રંથોમાં લખ્યું છે

ધન્ય ગોવર્દન રે જાણી, ધન્ય ધન્ય શ્રીધમુના મહારાણી ૬
ગાતા સુણતા રે ખાણી, દાષ મા દશેા લોલા જાણી,
તે જન પાવન રે થાશે, ગિરિધારીપ્રભુના ગુણ ગાશે ૭

રાધાઅષ્ટમીનું કીર્તન

રાગ કાફી.

બરસાને આજ બાજત બધાઈ,
શ્રીશ્રુમાન ગોપ ઘર પ્રગટી, શ્રીરાધાક અરી સુખદાઈ બરસાને ૧
નેનેકાર લયો હે ઘોષમે, ઘરઘર તોરન માલ બધાઈ,
ચાઆ અતર અરગજ કુકુમ, દધિ હરદીકી કીચમઆઈ બરસાને ૨
કચન થાય ભરે મુક્તાફલ, જૂથ જૂથ જોરી પ્રજાપદૂ આઈ,
કીર્તિ કુખ બધાવત આવત ગાવત મગન ગીત સોહાવત બરસાને ૩
પુરોત્તમકી પ્રાનન પ્યારી, જગતજનુની ભક્તનકી માઈ,
પ્રેમધુજ પ્રગટી જૂતલમે, ગિરિધર ઉમગી ઉમગી ગુન ગાઈ બરસાને ૪

રાગ મારૂ

રાધા પ્રગટ ભઈ, ઘોષમે રાધા પ્રગટ ભપી,
ભાદોમાસ અષ્ટમી ઉજ્યારી, મગલ મોદમયી ઘોષમે ૧

૭ લીના—બગવાનની લીના

૧ બરસાને—એ નામના ગામમા ૨ ઘોષમે—ગાયોના વાડાઓમા
ચાઆ—ચૂઆ અરગજ—એક જાતનો મુગધ પદાર્થ દધિ—દહી હર-
દી—હજાર કીચ—મદવ ૩ જૂથ જૂથ જોરી—ટોલે મળીને. પ્રજાપદૂ—
પ્રજાની સ્ત્રીઓ કીર્તિ—દશમાનની સ્ત્રી-રાધાની મા ૪ પ્રાનન પ્યારી—
પ્રાણોની પ્યારી પ્રેમધુજ—પ્રેમરૂપી ધ્વજ ઉમગી ઉમગી—હન આણીને.
૧ ભાદોમાસ—ભાદરવો મહિનો ઉજ્યારી—અજવાળી મોદમયી—
હર્ષમય

જન્યક જન બદી સૂત માગધ, ગાવત કીરત નથી;
અનંત અલંકાર દિવ જનક, શ્રીબ્રહ્માન દઈ. ઘોષમે ૧
દેત આશિષ સકલ જ્ઞાનજિનતા, દોરત દાર ગઈ;
ગિરિધરમણુ મિયકો મુખનિરખત, આનંદમેમ પઈ. ઘોષમે ૩

રાગ ઠાલેરો.

મુદરશ્યામ હીંદોરે જૂલે, શ્રીગોવરર્જનધારી રે;
અદ્ભુત શોભા સમાજ સખીકો, સંગ શધિકા ખ્યારી રે. મુંદર ૧
રત્ન જડીત દોઢ ખંભ મનોહર, કંચન ડાંડી શોભે રે;
પદુલી પીરોજ ને નવરંગી, દખી સુશીનરનાં મન લોભે રે. મું ૨
કચન નીલમનિકો હીંદોરો, મરકત મુક્તા રાને રે;
સ્ફટિક મનિ મધ્ય ચલકત ચૂની, કોટિક રવિશશિ લાને રે. મું ૩
અપળ અતુર દેતી રે ગોટા, સમીર સુગધ મધુર રે;
શશિવદની શોભા અતિ રાજિત, લાજિત અરુણ અધુર રે. મું ૪
શ્રીધનશ્યામ દામની જૂલે, નૌતમતા સમ ભાવે રે;
ગિરિધર મુદિત દખ સુરજીવતી, સુમનસમૂહ વધાવે રે. મું ૫

૨ બંદી—વખાણુ બોલનારા સત-ભાટ. માગધ—માગણુની એક
જાત-આરણુ, કીરત-કીર્તિ, નથી-નવી. ૩ દોરત—દોડતી. પઈ—પામી.

૨ ખભ—થાંભણા (હિંદોળાના). પદુલી—એ જાતનું રત્ન (?)

૪ ગોટા—(ફૂલના ?) સમીર—વાયુ. શશિવદની—ચંદ્રમુખી—રાધા.
રાજિત ઈન્—એના અધુર (અધર—નીચવા ઝોડ) થી અરુણ (રાતા રંગનો
સૂર્યનો સારથિ) નિજિત થયો છે. ૫ શ્રીધનશ્યામ ઈન્—ધનશ્યામ (મેઘ જેવા
શ્યામ કુબજુ) અને દામની (વીજળી જેવી પ્રકાશિત રાધા) જૂલે છે—અર્થાત્
કાળા મેઘમાં જેમ વીજળી શોભે તેમ કુબજુ સાથે રાધા શોભે છે અને તેમની
સમ (સમાન) નૌતમતા ભાવે (ગમે) છે. મુદિત—હર્ષિત. સુરજીવતી—
• દેવાગનાઓ. સુમનસમૂહ—ફૂલનો જથ્થો

રાગ મારૂ.

જૂલત પ્યારો રે, હીંદારે જૂલત પ્યારો રે;
 સંગ શોભે બ્રહ્માનનંદિની, જૂલે નંદુલારો રે. હીંદારે ૧
 આવણમાસ વૃંદાવન કૂંચો, કુંજસદન સુખકારી રે;
 બોલત મોર ચકોર કોકિલા, બયો બડો રંગ ભારી રે. હીંદારે ૨
 ગામત ઘન નલ વિદ્યુત ચમકત, સમીર સુગંધ ઝકોરે રે;
 કૂંજનકો સખ સાજ બન્યો હે, ચતુરા ચિત્તકુ ચોરે રે. હીંદારે ૩
 બિબિધ બિલાસ હામ્ય કરી બોલત, રીઝવત શામ કિશોરી રે;
 ગિરિધર બલ બલ જુગલચરન પર, ઠારેતન મનતોરી રે. હીંદારે ૪

રાગ સારંગ.

જૂલે શ્યામ શ્યામ ધામ, મંજ કુંજમાં રે;
 કૂંચો વૃંદાવન આનંદ, મધુકર ગુજમાં રે. ૧
 બન્યો રંગ સો રંગ અનુપ, ઉપમા સી કહું રે;
 શોભા અદ્ભુત કહી નવ લય, જોઈ જોઈને રહું રે. ૨
 મણિમય સ્તંભ જડાવ ચતુર, ડાંડી રત્નમાં રે;
 સોહિયે સુભગ પીરોજ લાલ, જાલીક રત્નમાં રે. ૩

૧ બ્રહ્માનનંદિની—બ્રહ્માનની પુત્રી—ગંધા નંદુલારો—નંદનો પુત્ર—કૂંચ. ૨ કુંજસદન—કુંજચક્ર. કોકિલા—કોયલ. ૩ વિદ્યુત—વીજળી.

૪ મિબિધ—વિવિધ કિશોરી—રાધા. બલ બલ—વારો જઈને વારી જઈ. ને. જુગલ—રાધાકૃષ્ણની જોડી.

૧ શ્યામ—કૂંચ. શ્યામ (શ્યામા)—રાધા. મધુકર—મમરા. ૩ જાલિ-ક—(ચુપેરી) જાલીના રત્નમાં.

- કંચન વેલની વેલ, ચોરેર મોતી જૂલતાં રે;
રસી રેશમી ગ્રહી નિજ હાથ, ક્રૂમતડાં અમૂલ્યમાં રે. ૪
- ધમકે છે ઘૂઘરીનાદ, હીંચે ઘણું હેતથુ રે;
ખોલે આતક મોર મરાળ, સમીરના સ કેતથુ રે. ૫
- આવ્યો શ્રાવણ અતિ અનુરાગ, સિધુ સુખમાં ભર્યો રે;
જૂલે જુગલકિશોર હિંદોળે, દેખત મુનિ મન હર્યો રે. ૬
- તેની શોભા તે કહી નવ જાય, સદા રસ પ્રીતમાં રે;
કહે ગિરિધર ગુણ રસનાથ, ગાયે સુગીતમાં રે. ૭

રાગ સારંગ.

- સખી જૂલત નવલકિશોર, જૂલાવત નાગરી રે;
મનમોહન મધુકરરૂપ, કમળની ઉબગરી રે ૧
- ત્યાં તે હીંદોળો નવર ગ, અનુપમ આપતો રે;
પ્રજ્ઞમુંદરીનો રે સમાજ, સ ગે ઘણું શોભતો રે. ૨
- શુભ શ્રાવણમાસ મકાશ, નાતુ ભડી મેઘની રે;
તેસે રાજ્યત મુદરશ્યામ, ખ્યારી સ ગે બની રે. ૩
- ભયો પ્રજ્ઞજન મન આનંદ, જૂલાવત પ્રેમથુ રે;
વહે સમીર સુગંધીમાન, ગાળે ઘન વ્યોમથુ રે. ૪
- એહ લીલા વરણી ન જાય, દેખે સુરલોક હી રે;
ગુન ગિરિધર રાવ્યો નાહિ, જ્યો સખ શોક હી રે. ૫

રાગ ધોળ.

- સખી સાંભળને કહું વાતડી, સાહેલી રે;
પ્રીતમુનાજીની તીર, મોહન મુજને મન્યા. સાહેલી રે. ૧

૫ મરાળ-દસ. સમીર ધ્રુ-વાયુની ગર્જના થવાથી મોર વગેરે ખોલે.

૭ રસનાથ-જીભ.

૧ કમળની ધ્રુ- (?) તેસે-તેવા.

૪ સુગંધીમાન-સુમધવાળો વ્યોમથુ-આકાશમાં.

- હું એકલડી મહી વેચવા, સાહેલી રે; ૨
 મથુરા મારગ માંય, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૨
 શ્ર વૃંદાવનની કુંજમાં, સાહેલી રે; ૧
 સામા મળિયા સ્યામ, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૩
 હરિ હસિયા રે સામુ જોઈને, સાહેલી રે;
 હું લજ્જા પામી મન, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૪
 ત્યારે ધસિયા તે ધધ ઉતાવળા, સાહેલી રે;
 મારી કંઠે ઘાલી બાણ, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૫
 સુદરવરને શુ કહુ, સાહેલી રે;
 ભીડી ભુજ ભરી બાથ, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૬
 મહીમટ્ટકી પૃથ્વી પડી, સાહેલી રે;
 ભીજ્યો નવર ગ ચીર, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૭
 હાથ જોડી હરિને કહુ, સાહેલી રે;
 માગી સી ગતિ થાશે સ્યામ, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૮
 મારી સામુડી ઘેર ખીજશે, સાહેલી રે;
 મલુ જઈને ગો ઉત્તર દેશ, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૯
 કંઠેશે મહીની મટ્ટકી કયા નઈ, સાહેલી રે;
 સાડી બગડી કેમ, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૧૦
 વિવેક નહિ કગી વાતનો, સાહેલી રે;
 નડ ગો નંદકુમાર, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૧૧
 ગિરિધારી ગુણગા કહું, સાહેલી રે;
 મેખીજનનો પ્રાણ, મોહન મુજને મળ્યા સાહેલી રે. ૧૨
 યોગ એકાદશીનું.

આનંદદારી એકાદશી આપી, ભક્તિનુ જ્ઞાનુ પ્રેમે રે ગાતી;

વેદજ્ઞાનનજ્ઞા મનમાં ભરી, તેા ધન્ય ધન્ય વન એકાદશી રે. ૧૩

૧૧ નંદોન્દ મ વમરનો.

- અંતર ઇચ્છાથી અનુમરીએ, ભોજન એક દશ વારજ કરીએ;
નીમ નીરંતર અતર ધરીએ,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૨
- ખાત મમે ઊડી ગાહાવાણ કીને, નિત્ય કરીને નીમજ લીને;
હરિને અગણકમગ ચિત્ત દીને,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૩
- કામ ક્રોધ મદ લોભજ તણએ, સત્ય વચન રસનાએ સજીએ;
તત્પર થઈ ત્રિકમને ભજીએ,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૪
- સ્વપ્નગતના સમાજમાં રહીએ, ફરીજન મર્મ કહે તે સહીએ;
*   *   *   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૫
- એ રીતે જાત અખંડ આચરવુ, પરનિદાનુ મમાણુ ના કરવુ;
મનમા શુદ્ધ ધ્યાનજ ધરવુ,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૬
- ભાવ સહિત નરનારી રે કરશે, પૂર્વજન્મ સતાપજ હરશે;
અતરજમીને તે અનુસરશે,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૭
- જીઓ અમરીપરાજ નકપિએ છળિયા, ચક્ર સુદર્શન સાથે રે પળિયા;
ચરણ રહ્યાથી ગિધ્યા બહુ બળિયા,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૮
- મહિમા મોટો સદા સહુ જાણે, હરિજન મન અનુરાગજ આણે;
અજ ઉભયાપતિ શેષ વખાણે,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૯
- ભકિતને વશ વિઠ્ઠલ આવે, પ્રેમ વિના પરપંચ ના ભાવે;
ગિરિધર ગુણ રસનાએ જી આવે,   તો ધન્ય ધન્ય૦   ૧૦

રાગ કાફી.

- રંગભર પ્રીતમ ખ્યારી જૂએ સો ર ગ હીડોરે;
ચતુરગિરોભણિ રાધા ઝોરી, જાગ બને શ્રીગિરિધારી.   ૧

પેહે અનુકૂળ કમુંળી દુકૂલ, ઉદી કંચુકી જસ્તારી;
 લાલ પાઘ ઉપરના ગુલાબી, પીતબસન વનમારી. ॥ ૨ ॥
 ફૂલ હીંદાર બન્યો ચિત્તચોર જ્યું, લાલે સખી સકુમારી;
 અમર રોરત અમર દોરત, ઘોરત ઘૂઘરી ઘારી. ॥ ૩ ॥
 દરપત લે લલિતા રહી ઠાડી, અંદાવળી લે કર આરી;
 કિશોરી કિશોરકું બીરા ખિલાવતી, ખારીક કુજબિહારી. ॥ ૪ ॥
 વૃષાઋતુ વૃંદાવન ફૂલ્યો, કુંજમદન સુખકારી;
 માતુ વસત બૂલ્યો ઋતુ અયની, રંગ વડો અતિ ભારી. ॥ ૫ ॥
 પુષ્પપરાગાનુરાગ શિલિમુખ, ગુન્જત કુંજકી ડારી;
 હરિત ભૂમિ પર નાચે કલાધર, દેખ બદરિયાં કારી. ॥ ૬ ॥
 હરખત બરખત સુમનસમૂહ ત્રિયા, સુરતનયા મન વારી;
 યહ સુખશોભાસિ ધુછળી પર, જન ગિરિધર બલહારી. ॥ ૭ ॥

રાગ કનડો.

ગૂણત વૃજરાજ હિંદોરે, સગ સન્નિત શ્રુભાનનંદની;

૨ પે-હે—પેહેવાં. દુકૂલ—હિતમ વસ્ત્ર ઉપરના—ઉપરણો. પીતબસન—
 પીળા વસ્ત્રવાળા. વનમારી—વનમાળી—ફૂલ.

૩ અમર—એક જાતનો મુગધી પદાર્થ. રોરત—રોળે ઘોરત—ઘોર
 કરે છે. ધારી—ધારી—સજડ

૪ ઠાડી—ઠાડી. કિશોરી—રાધા કિશોર—ફૂલ. બીરાં—પાનની બીડી

૫ વૃષાઋતુ—ચોમાસુ ૬ પુષ્પ ઈન્—કુલના પરાગના અનુરાગવાળે.
 શિલિમુખ (ભમરો) કુંજની ડારી (ડાળ) ઉપર ગુંજત (ગુંજાવ કરે
 છે). હરિત—લીલી કલાધર—મોર. બદરિયા—વાળીઓ. ડારી—ડાળી.

૭ બરખત—વરસે છે. સુમન—ફૂલ સુગતનયા—સુરતનયા—યમુના મનથી
 વારી જાય છે અથવા મનથી વારિ (પાણી) વરસે છે—ફેલાવે છે ।

આગમપરમ શ્રીવ પર પગ ભેરે.

સૂક્ત ૦ ૧

જુગ આનન અટકે જુ પરસ્પર, હમત લમત ચિત્તવત મુખ મોરે;
એક એક બદન દેખાત મુકુરવત, માનુ દમકત દામની ઘન ધોરે. ॥ ૨

લલિતા લે કર બીગ ખવાવતી, ગાવતી મધુર તાન તન તોરે;
નવલ મખી મીવી ફરજે જૂઝાવતી, કરત પવન પખા ઝકઝોરે. ॥ ૩

શ્યામ સુભગ તન ચદનચર્ચિત, મૃગમદ લેપ કિયો તન ગોરે,
ચંદ્રમે ચિત્ર અસિત ગિરિધર, મલુ માનુ કેચન કિશોરે. ॥ ૪

૦ ગગ સાગ ગ.

માનની માન કલ્યા તુ મેરો, હિ દારે જૂઝવ ચપલા ખ્યારો,
તન આજુરાજુ સાજ સવારો. માનની માન ૦ ૧

તો બિન માન પતિ નહિ જૂઝત, ઊન ઊન ચિત વત હેરત હેરો,
તો બિન શ્યામ ખાત નહિ બીરા, રસના નામ રટત હે તેરો. ॥ ૨

રખમ પથ કેથ ચપલાડો, હાતે જૂઝનકો સમય અવેરો;
દિર પસ્તાવ કરેગી ખ્યારી, દિનમનિ ઘટત હોત અધેરો. ॥ ૩

અબડો માન હાડ મૃગનોચની, અખહી સફલ કર મેરો ફેરો,

૧ રાગિત-શોભિત શ્રીવ ઈ-—ડોમ ઉપર ડોક ભેરે (ભેડે)

૨ મોરે-મોડે બદન-મુખ મુકુર-આરસો દમકત-ચમકે છે ધોરે-ધોગ-કાળા (ઘન) મા

૪ સુભગ—સુદર મૃગમદ-કસ્તુરી ચંદ્રમે ઈ-—રાધાના ગોરા તનમા કરનુગીના લેખો અથવા રાવા સાથે કૃષ્ણને ગિરિધર ઉત્ત્રેક્ષે કે, બાજો ચંદ્રમા અમિત (કાગુ) બિન ન કાઢ્યુ હોય તેમ તે શોભે છે કેચન ઈ-—કિશોર (કૃષ્ણમા) રાધા એ કેચન નરખી શોભે છે, એ બાવ છે

૧ માનની-માન (રેમગીમ) ખાળી સી. ચપલા-હે રામા ! સવારો-સમારો. ૨ તો-તુ. બિન બિન-ક્ષણ ક્ષણ હેરત દેરો-હેરણા હેરે છે-તારી ચેષ્ટાઓ જુએ છે રમના-જીમ

૩ અવેરો-અમ (હમણા) દિનમનિ-દિનમણિ-સૂર્ય અધેરો-અધાર

ગિરિધર પ્રભુશુ હિલમીલ ચાલી, બહો હી જાત સુખસિંધુ નેરો. ॥ ૪

રાગ સારંગ.

ક્યું તેરો દધિસુત સકુચ બચોરી, સાર ગપતિ પિતુવાહન ગવની;

ચિત તેરો કાંહાં જી ડ્યોરી.

ક્યું ૦ ૧

બનરિપુ સુત બંધવ વાહન રિપુ, તા કુલ દહન કિચો;

તાકે પિતામહજનકા મિત્ર બિન, છીનુ નહિ જાન રહ્યો.

ક્યું ૦ ૨

ખટપદ પ્રિય સ્નેહી તનયા તટ, મોકું બચન દિચો;

વીત અવધ મે ફરે વાહોરી, નેહ ન જાત વહ્યો

ક્યું ૦ ૩

ખટ ઋતુપતિ અધિપતિ અતિ પ્રગટ્યો, તાપ ન જાત સહ્યો;

સારંગધર સાર ગ તનયાપતિ, ચિત પિત દુરત ગયો.

ક્યું ૦ ૪

૪ મેરો ફેરો—હૂતી કહે છે કે હમણા તો મારો ફેરો સરળ કર—તું આવ બઢ્યો—વધ્યો. નેરો—પામે.

૧ દધિસુત ઈ—દધિ (મધુક્ર)નો સુત—ચંદ્ર. તારો ચંદ્રક (આંધ્ર સ્ત્રી) કેમ સંક્રામ્યો છે ૨ સાર ગપતિ ઈ—સારંગ (હરણ)નો પતિ (ધાણી)—ચંદ્ર, તેનો પિતુ (પિતા)—અહ્યા. તેનું વાહન—હંસના જેવું જેવું ગમન (ચાપ) છે એવી હે રાધા ! તારું ચિત ક્યા દુર્ગુ છે ?

૨ બનરિપુ ઈ—વનનો રિપુ—અગ્નિ, તેનો સુત—કર્ત્તિકેય, તેનો બાધવ—ગણપતિ, તેનું વાહન—ઝાડ, તેનો રિપુ—મર્ષ, તેના કુળને જેજે દહન દુર્ગુ છે (સર્પયજ્ઞ કરીને) તે—જનમેષ તેનો પિતામહજન—અર્જુન, તેનો મિત્ર—દૃષ્ટ્ય વિના છિનુ (ધાણ) પથ્ય રહેવાનું નથી.

૩ ખટપદ ઈ—ખટપદ—બગરો, તેનું પ્રિય—કમળ, તેનો સ્નેહી—મુર્ષ, તેની તનયા (પુત્રી)—યમુના, તેના તટ ઉપર મને વચન આપ્યું છે, તેની અવધ વીત (વીતી) તેથી મેં (હું) વાહોરી (જાહાવરી) ફરે છું, પણ તેનો નેહ વહી જતો નથી

૪ ખટ ઈ—ખટ (છ) ઋતુઓના પતિ—રામત, તેનો અધિપતિ—રામદેવ અતિ પ્રગટ્યો છે, તેનો તાપ મટે જતો નથી; કેમકે સારંગધર (સાર્ફ

સુન સખી જાત કિયો ખગવનિકુ, અમ તોયે માન દયો,
ગિરિધર ગિરિવંધન ચરન બિન, મિથ્યા જનમ ભયો રી કુચ ૦૫

ગગ સાગ મ,

આન સખી દેખ્યો કુવર કનકાઈ,
જુદાવન મિલન ગાવન સગ, નવપ વન છળી હાઈ આજ ૦ ૧
ગોવા ચગાવત બેનુ બજાવન, મૂલત મૃગ કપિકી નાઈ,
કબહુક લરકન સંઘ મીની બેનત, કબહુક ચવત રીસાઈ ૦ ૨
મકુલિત વદન લમિત હે અવનટ, કચનકો શિર મુગટ સોહાઈ,
સ્વામ ઘટા ઘન બાકુર ઉપર, જ્યુ નિ દેખત દેખાઈ ૦ ૩
મુકામાન અતિ ઉજ્જવ શોભિત, ગગનસે ભાગીરથી સગી આઈ,
કટિ મૃગરાજ પીત વસન વિરાજીત જ્યુ દામની ઘન માહી ૦ ૪
મુદુન હામ ગજિનનોચન છગ મનમય કાટિ લજઈ

નામે ધનુષ્યને ધત્તાર) અને સાગ (સ્વ ૨)ની તનવા (પુત્રી)-
યમુનાનો પતિ (કૃષ્ણ) માફ ચિત્ત આલિપ્ત દરી ગા ૭

૫ ખગવતિ—ગર-ગામી—વિપુ—કૃષ્ણ તોયે—તને

૧ મિલનત મિલન કરે છે ગગન ગોવાનથીજો નવપ નન-નવા
પાદડા છળી મનિત હાઈ હાઈ રતી છે

૨ ગોવા-ગામે બેનુ-વામળી મૃગ-હરિણી નાઈ પેટે લરકન-
છોકરા ૩ લલિત-ગોનાયમાન અનકનટ-માથાના કેશની લટ સ્વામ
ઈ—મેઘની મામી ઘટાસાગ બાકર (વાગ્યા) ઉપર જોમ રવિને દેખતા
દેવો દેખાન માનમ પડે તેમ મુગટન બા કૃષ્ણ તોયે ૭

૪ મુકામાન છં—કૃષ્ણના મહા મુકામ (મોતી)ની અતિ ઉજ્જવ
માળાઓ શોભે છે જાણે કે આમગમાથી ભાગીરથી (ગગા) વહી
આવી ન હોય । મગા આમગમા ઘોળી ગગા (આમગમા)ની મગા
કૃષ્ણ પેહુએ મોતીના દાગ સાથે મગાવો પ્રેમ છે તે સુરલિત છે મૃગરા
જ-સિંહ વસન વસ્ત્ર દામની-નીમળી

ગિરિધર મન માનસ મરાલ પ્રભુ, વિહરો સદા પ્રજ્વરાઈ. ૫

રાગ સારંગ.

આજ બન બિહરત શ્રીમજ્જરાઈ;
 શ્રીબૃંદાબન મકુલિલત દ્રુમ વેલી, કુસુમલતા ઝુક જાઈ. આજ૦ ૧
 આછો ડોર રચ્યો અંદનકો, અદ્ભુત સાજ બનાઈ;
 તાપર જૂલત હે પ્રિયા પ્યારી, દંપતિ સખ સુખદાઈ. આજ૦ ૨
 ત્રિવિધિ સમીર સુગંધ ઝંકારત, બોલત હસ કોકિલ સખ રહાઈ;
 અરમપરસ મન મોદ બઢાવત, રતિમુખ ફેટિ લજાઈ. આજ૦ ૩
 શ્યામ સુભગ તન ચિત્ર અંદનકો, કણ મૃગમદ બેહુકો સોહાઈ;
 જ્યો રવિસુતા તરંગ નિશા છબી, અંદ્ર કિરન ઝલકાઈ. આજ૦ ૪

* * * વામ ભાગ છબી છાંઈ

શ્યામ તમાલ વિટપ તન માનુ' કનકવેલ ઉરજાઈ. આજ૦ ૫
 અધર સુધારસ પાપ પીવાવન, ઉપમા દેત મન ધી મકુઆઈ; . ૬

૫ મૃદુલ-કોમળ. રાગિવ-કમળ. છબ-છબી. મનમધુ(મન્મધ)-
 કામદેવ. મન ૬૦—ગિરિધર કવિના મનરૂપી માનસસરોવરમાં મરાજ
 (હસ) રૂપ પ્રભુ વિહરો.

૧ કુસુમલતા-શ્વવેલી. ઝુકજાઈ-નમી જાય છે. ૨ આછો-સારો.
 ડોર-દોલ હિદાઓ. ૩ ત્રિવિધિ સમીર-શીતળ, મંદ, સુગંધી વાયુ. બઢા-
 વત-વધારે છે.

૪ સુભગ-સુદર. તન-શરીર. જ્યો ૬૦—જ્યો રવિસુતા (યમુનાના
 કાળા તરંગની રાતની છબી ઉપર (અર્થાત્ અધિક શ્યામ વર્ણ ઉપર) અંદ્ર
 કિરણ ઝળકતા રોય તેમ કૃષ્ણના સુદર શ્યામશરીર ઉપર કાઠક મૃગમદ
 (કસ્તુરી) ગોમે છે અને તે ઉપર ચંદનનુ શ્વેત ચિત્ર ગોમે છે. (યમુનાના
 તરંગની ઉપમા શ્યામના શરીરને, રાતની ઉપમા કસ્તુરીને અને ચંદ્ર કિરણની
 ઉપમા અંદનન આપી છે).

૫ સંધર્ષી સુકા કૃષ્ણને ઉપેક્ષે છે. શ્યામ ૬૦-શ્યામનુ' તન એ
 જાણે તમાલ વિટપ (રક્ત) છે અને (સંધા એ જાણે) તેને કનકની વેલ ઉરજાઈ
 (ગૂંચાઈ રહી) છે, એમ દુ' માનુ' ધુ'.

ગિરિધર જુગલ ચરન મકરંદમે, મન મધુકર રહ્યો છે લોભાઈ., ૬
હોળી.

હોળી ખેલું હરિની સાથે રે, મારી ભીજે છે નવરંગ ચૂંદડી; ૧
મળી આવો સકળ વ્રજનાર રે, મારી ભીજે છે નવરંગ ચૂંદડી.
લાવો કુંકુમ કેસર ઘોળિયે, ચુવા ચંદન અતર ગુલાબ રે. મારી૦ ૨
લોની અખીલ ગુલાલ ખોળા ભરી, બંધન ઘેરો શ્રીગોકુળનાથ રે;
મારો રંગ ભરી પીચકારિયો, ભીડો ભૂધરજીયુ બાધ રે. મારી૦ ૩
મુખ માંછને આંછ આંખડી, બળવંતાના બાંધ્યા ના હાથ રે;
ગિરિધારીમણુ ગુણવંતને, રાખો આળમાં આબની રાત રે. મારી૦ ૪

હોળીની ધુમાર કાફીની.

યા ગોકુળ વ્રજની ગલી, મદમાતી ગ્વાલ;
ખેલત નવલકિશોર, ફાગ સોહાવનો. ટેક. ૧
ગ્વાલ ગોવિંદ કે સગ મીલી, મદમાતી૦
સળ નીકસ ખડી નંદદાર, ફાગ સોહાવનો. ૨
હરિ હજધર સળકે બીચમે, મદમાતી૦
જેશે તારાગનમે ચદ્ર, ફાગ સોહાવનો. ૩
આપ આપનો સળ સાજ લિયો, મદમાતી૦
મૃદંગ ઝાંઝ ડફ તાલ, ફાગ સોહાવનો. ૪
કર કંચન પિચકારિયાં, મદમાતી૦

૬ ધી-શુદ્ધિ. જુગલ ૪૦-સધાકૃષ્ણના બન્નેના ચરણરૂપી કમળના
મકરંદમાં મારા મનરૂપી મધુકર (બમરો) લોભાઈ રહ્યો છે.

૪ માંછને-મોઢે ગુલાલ ચોપડીને.

ઝોરિયન ભરો રે ગુલાલ, ફાગ સોહાવનો.	૫
ઇત લાતનકે ગ્વાલન બને, મદમાતીં	
ઉન આઇ સુતા બ્રહ્મબાન, ફાગ સોહાવનો.	૬
બરસાનેકી નાર સમે, મદમાતીં	
કિયો મત અતિ અદ્ભુત, ફાગ સોહાવનો.	૭
ચદ્રમુખી એક બેને કહો, મદમાતીં	
તુમ સુનો સકલ પ્રિન્નાર, ફાગ સોહાવનો.	૮
લાલ તણ અન્મુખ ચલો, મદમાતીં	
પકડો હરિ હળધર વીર, ફાગ સોહાવનો.	૯
આયે સખા સખ રયામકે, મદમાતીં	
તબ નિકટ ચડી પ્રિન્નાર, ફાગ સોહાવનો.	૧૦
પિચકારનકી લાગી ઝરી, મદમાતીં	
ઉડાવત અબિસ ગુલાવ, ફાગ સોહાવનો.	૧૧
મુખસે બોલત હો હો હોરિયા, મદમાતીં	
કરે અરસપરસ અતિ ખેલ, ફાગ સોહાવનો.	૧૨
ગાવત ગારી દે તારિયા, મદમાતીં	
સોહાગી પરમ અનુરાગ, ફાગ સોહાવનો.	૧૩
પિચકારી ગ્રહી શાવરે, મદમાતીં	
છુપકરે મારતે દાગ, ફાગ સોહાવનો.	૧૪
લાગી ઊરમે બ્રહ્મબાનસુતા, મદમાતીં	
ચમકત ચોટોદસ દેખ, ફાગ સોહાવનો.	૧૫

૪ ઝોરિયન—ઝોળિયો ૫ ઈત—અહીં. લાતન—મુખ બળદેન.

ગ્વાલન—ગોવાળિયા ઉન—ત્યા—પણ ૬ અરમાનેકી—અરમાના ગામની ૧૨

ગારી—ગાળ તારિયા—તારિયો ૧૩ શાવરે—શામલે દાર-દાર ? સીએને

દારી સખે પ્રજનાયકા, મદમાતી૦	
પકરે હરિ હજધર મગ, ફાગ સોહાવનો.	૧૬
આધી ઉડાઈ ગુલાલકી, મદમાતી૦	
સખ નેન મુદ કર પેત, ફાગ સોહાવનો.	૭૧
ભયે ગ્વાલ સખ બાહાવરે, મદમાતી૦	
ઉન્મત્ત મદન તન નાર, ફાગ સોહાવનો.	૧૮
બેગી ચલો ગ્રહી રયામક, મદમાતી૦	
જ્યાંહાં સકલ ત્રિયાકો વૃદ્ધ, ફાગ સોહાવનો.	૧૯
કામની કચન બેલ જસી, મદમાતી૦	
માનું લપટી રયામ તમાલ, ફાગ સોહાવનો.	૨૦
વિદ્યુત રયામ ઘટા ચમકે, મદમાતી૦	
જેસે ગજ જૂથન માહુ સિધ, ફાગ સોહાવનો.	૨૧
કાજર અજન નેન દિયો, મદમાતી૦	
કિયો લેપન અગ અબીર, ફાગ સોહાવનો	૨૨
પિચકારનકી લાગી ઝરી, મદમાતી૦	
માનું હીરકત કમર રંગ, ફાગ સોહાવનો.	૨૩
પીતાગ્જર પટ ભીજ ગયો, મદમાતી૦	
પિયા ખ્યારી અતિ અનુરાગ, ફાગ સોહાવનો.	૨૪
રાધા માધવ રંગ ભરે, મદમાતી૦	
ઋગુદાવ બઢાવત બેવ, ફાગ સોહાવનો.	૨૫
રવ સખ નલ મુમ રહે, મદમાતી૦	
સુરજીવતી કરેત મનુહાર, ફાગ સોહાવનો.	૨૬

૧૭ સ.મ. ઈ૦-૨

૧૮ મદન-કામ ૧૯ બેગી-વેગથી. ૨૧ જૂથન-ટોળી. માહુ-માહે.
૨૬ મુમ રહે-ઋગુબી રલા છે

દુંદુભિ નાદ બળવહી, મદમાતી૦	
બરખાવત કુમુમ સમૂહ, ફાગ સોહાવનો.	૨૭
ફગુવા માગત લાવસુ, મદમાતી૦	•
સબ ધેગી રહી ગ્રહી બાહ, ફાગ સોહાવનો.	૨૮
દીનો મનવણિન સબકુ, મદમાતી૦	
બુઝાઈ મદન તન પીર, ફાગ સોહાવનો.	૨૯
યહુ સુખ કેહેત ન આવહી, મદમાતી૦	
શ્રુતિ શાગ્દ શેપ મહેશ, ફાગ સોહાવનો.	૩૦
નિત્ય નિત્ય કીયા જોખાળકી, મદમાતી૦	
ગતિ ફાગન સદા સોહાગ, ફાગ સોહાવનો	૩૧
જુગલ અરન મકરદ હી, મદમાતી૦	
ગિરિધર મન મધુકર રૂપ, ફાગ સોહાવનો.	૩૨

રાગ કાકી.

ટોરી.

ટોરી કે ખેવધયા તુમ મેરી ગવી આવ રી,
 સગ સમ સમ હોટે હોટે, આઝ મૂંઘ ગ હકૂતાલ બળવ રી ટોરી૦ ૧
 પાવત દરશ નેન ભવે રીતગ મૂંઘલ હાસ રસસે ન રીઆવ રી,
 મદન સદન મન વ્યાકુળ વિરહે, હર લપટી તન તપત બુઝાવ રી ॥ ૨
 ભીજ ભની બેટ મેટ મમ હી ફુ ખ, પુરન પ્રીતકી રીત દેખાવ રી;
 ગિરિધર અધઃમુધારસ અમૃત, ગતિરન જીત પગ્યો અગ દાવ રી ॥ ૩

હોગે.

ન દકો દુકારો ખ્યારો ખેરે અમ હોરિયા,

૧ ખેનધયા-ખેનધારા ૨ મદન-ધર ૩ રતિ ધ૦—અમ (દમ-
 શા) દાવ પરચો છે માટે રતિરન (-તિસ આમ) જીત-જીતેલ

ગાલકે સંગ ગોપ ગિરાજીત, અગીર ગુલાલનકી ભર ઝોરિયાં. નંદો ૧
સકળ નાયકા મધ્ય વ્રજનાયક, તામે અધિક અખુભાન કિશોરિયાં;
શ્યામ તમાલ લાલ મરકત છબ, માનુ લપટી પિયા ઉર કંચન ઝોરિયાં., ૨
અધરુ મુધારમ પાય પીળાવત, નચવત અગમનંગ કઝોરિયાં;
ગિરિધર લાજ તણ દ્વાગુનમે, ભઈ ઉન્મત પિયા ચિત ચોરિયાં. " ૩
હોરી.

પિયા સંગ ખેલું હોરી રે, આછો દ્વાગુન આચો;
શ્રીગોકુળ ગામ સોહાવના રે, મતજારી શ્રીરાધા ગોરી. આછો ૧
કલમર્યાદ લાજ તન છાંરી, ભઈ સખે એક હી ઠોરી;
કિયો મતો એક મનકો ભયો, પકરે હરિ હવધર જોરી. આછો ૨
નેનન સેન કરી મુખ ચેહેન, સુકાજર રેખ સમારી;
ખિખરી અલક સમારહી રે, મન ભાવત ગાવત ગારી. આછો ૩
છીરકત રંગ અનંગ બડો અનુરાગી, સોહાગી કિશોરી;
મારત ભર પિચકારિયાં રે, મુખ બોલત હો હો હોરી. આછો ૪
સુરજુવતી સખ દખત ખેલ, ભઈ મન વ્યાકુળ જોરી;
ગિરિધર ધન્ય વ્રજ નારિયાં, માનુ લપટી કંચન ઝોરી. આછો ૫
હોરી.

બરસાને આજ ખેલત હોરી;

અગિર ગુલાલ ઉડાવત ગાવત, કેસર રંગ સુરગ ઝંકોરી. બરસાને ૧
બાજત તાલ મૃદંગ ઝાંઝરી, ગાલની ગાલ મીલી સખ ઠોરી. બરસાને ૨
ગાવત ગારી દેત કર તારી, નંદલાલા અખુભાન કિશોરી. બરસાને ૩
ગિરિધર જુગલ ચરત પર, વારી વારી ડારત તન તોરી. બરસાને ૪

૨ ગરકત—રાતો મણિ.

૧ આછો—સાચો. ૨ ઠોરી—કોણે. જોરી—જોડી. ૩ અલક—ચોટલો

૨ ઠોરી—ટોળી.

વસંત-

અયો બસંત બધાવા સળ વ્રજકી નાર;

સળ નૌતમ પટન વમત શૃંગાર.

ટંક.

લીએ નવપક્ષવ ઉપહાર આગ, સળે કનકકળશ પરિપૂર્ણ વાર;

તામે શ્રીફળ શીફળ દળ અપાર, આંખામોર આદ બિબિધ પ્રકાર. ॥ ૧

લિયો માનુની મંગળ કનકથાલ, તામે કુકુમ કેસર કુમુભમાલ;

ચુવા અદન અતર અખીર ગુલાલ, ગાવે મંગળગીત ત્રિયા રમાલ. ॥ ૨

ગજગામતી દામતી અપલ મીન, ગોબે મલલ કલા રસ પ્રલીન;

મુઝા મધ્યા મૌઠા રતિરૂપ ગીન, સળ અગન ચિત્ર બિચિત્ર કીન. ॥ ૩

મૃગનેની કોકિલસ્વર મુદગ, મુખ ચાર લગ્નવત તડન વેશ,

ભૂકટી કોદક શિર લબ કેગ, બન્યો રૂપ અનુપ અધિક બેઠ. ॥ ૪

ઉર પદક હાર ગિર કનકમોર, જરીક ચુકી કમમલ ગુલિક દોર;

ચેલેગી નવર ગચ્છદરી ચિત અજોગ, સળે બની કની આઈ નદ પોર. ॥ ૫

બાને તાવ મૃદગ રવામ બેન, ડહ જાજ ચરણાઈ ગોમુખ ચેન;

આઈ નિહટ કરી પ્રજ્જ્વલ સેન, મગ્ર નવવ નાગગી નચાવે નેન. ॥ ૬

ત્યાહા મિશ્રિવત કીન પૂજ પ્રકાર, હરિ કઠ આનેપે પ્રખપ્પાર;

તજ લાગ મલવ ઉન્મત નાગ, ખેરે જનુ બસત ગધા મોરાર. ॥ ૭

ઉડે અખીર ગુલાલ ગુવા કૂનેલ, પિયકારી શુ કેમગ રગરેલ,

ચારી ગ્યામ તમાલશુ ગત કેલ, માનુ તા પર ઉરગી કનકવેલ. ॥ ૮

૧ બધાવા-વધારવા પગન-તેનો ચાર-મેરકો વાર-પાડી.

દળ-પા. (નાગરવેલા) ૪ કેદ-પનુષ સુરેશ-મામે મૃદુ બે. મેખ-રેશ.

૫ કમમલ-કુમુલ. ગુલિક-ગુલાર મો (૧) રેર-પોળ.

૬ ગજગ-રવામ (નેન મનુ જગુ) ૮ કેવ-દેર (દેશ).

તા પર-સ્વપ તમાલ (ફખુ) ઉરગી-વીહાર.

મુરજીવતી સહિત દેખત અકાશ, ઋતુરાય બદાવત મદન પાસ;
સખ ભાગ્ય સરાહત પ્રજનિવામ, જ્યોત્ષ્ણ દરશ હરિ મુખ બિલાસ. ॥ ૯
એહ નવલ ખેલ નિત્ય નિત્ય બસંત, લીલા અપાર નિત્ય ગુણ અનંત;
ગિરિધર મન માનસ પુનિત અંસ, તામે બિહરે મદ્ય પ્રજસજ હસ. ॥ ૧૦
વસંત.

ખેલત બંધત પ્રજસજ સંગ;
બને ગ્લાણગ્લાણ તન અધિક રગ. ટેક.
સખ તરૂન કિશોર કુમાર સગ,
લીલા સકલ સાજ મન ભયો ઉમંગ;
બાજે તાલ મૃદગ હીપંગ ચંગ,
ગાવે અમિત ગીત કોઠે સ્વતો રંગ. ખેલ૦ ૧
બને હરિ હરિધર આનંદધામ,
શોભે ગૌર સ્યામ તન કોટિ કામ;
પિનપ કરી છબી તમાલ સ્યામ,
કટિ કાછ કછે પટ પીત દામ. ખેલ૦ ૨
શિર કંચન મુગટ બન્યો ઉદોત,
રાજે કુંડલ દિનકર જુગલ જોત;
ઉર મુક્તામાલ ઉજવળ ઉતગ,
માતુ નીલ ગિરિયે આઈ ગગ. ખેલ૦ ૩

■ અકાશ—આકાશમાં. ઋતુરાય—વસંત મદન—કામ. સરાહત—વખા-
લે છે ૧૦ પુનિત—પવિત્ર.

૧ અમિત—અપાર. સ્વતો (સ્વતઃ)—પોતાની મેળે. ૨ દામ—
દોરી—કદીરો. ૩ ઉદોત—પ્રકાશ. ઉતગ—અધિક. માતુ ઈં—
નીલગિરિ—કાળો પર્વત. બાજે કાળો પર્વતથી ગગા આવી હોય તેવો સ્યામ
શરીર પર મોતીનો ઉજવળો હાર શોભે છે.

પિચકારી ગ્રહી નિજ હાથ શ્યામ,
 કંઠ અખીર ગુલાબ જી લીનો રામ,
 ભરે કેસર રગસુ કનક માટ,
 સમ સખા પરસ્પર દેત છાટ   એકાં . ૪
 કર તારી બળાત ગારી દેત,
 કરે બાલ ફેલ રસ મગુન હેત,
 એસે હરિપદ કામવ કમલ દાય,
 તામે ગિરિધર મન મધુપ વપટ હોય   એકાં . ૫

રાગ વસંત

શ્રીવ વલકુલ પરિવાર, આજ મજા ઝડપુ વસંત રમ્ય એવે જ્યુ,
 શ્રીવિઠ્ઠલનાથ સિંધાસન એઠે નિકટ કુવર રગ રેવે જ્યુ   શ્રીવ-વલ૦ ૧
 શ્રીગિરિવરધર નવ કેસર કરે છીરકત મૃગમદ લે લે જ્યુ,
 શ્રીગોવિંદરાય ગુલાબ ઉડાવત, મગ સખા હે નવેવે જ્યુ   „ ૨
 શ્રીમા નકુમ્ભ ગોકુળપતિ રુપતિ, જકુપતિ રસનિધિ ઝીલે જ્યુ,
 શ્રીધનશ્યામનિધે કરે કેચન-પિચકારી ભરભર મેવે જ્યુ   „ ૩
 યહ અવતાર ભક્ત હિત કારન, જગતારન જીવ કોલે જ્યુ,
 ગિરિધરદાસ આસ મન કમવચ શ્રીવ-વલ કુલે જશ એવે જ્યુ   „ ૪

રાગ ભેગવી

બદનકી શોભા મોહન બદનકી શોભા,
 ભવ છોડત મે નિરખત મન આનંદની ગોભા   મોહન૦ ૧
 પ્રાવ મોહન કાહા કહુ છગી ભાવ કુકુમ બિંદુ,

સ્વામ બાદર રેખા માનુ અળહી ઉઘો ઈદુ	મોહન૦ ૨
નેન દિજ અધર કછુ કછુ અસિત સિન રાતે,	
પિયા આનન ચદ્રકા, મધુપાન રસ માતે	મોહન૦ ૩
લલિત લોલ કપોલ ક ડલ, મધુ મકરાકાર,	
જુગલ રાગિ દામની માનુ નાચત નટ સાર	મોહન૦ ૪
બિમલ સખલ સુદર મુક્તા, નાસિકા દીનો,	
ઉચે આમન અસુરગુર, માનુ ઉદરો કીનો	મોહન૦ ૫
અસિકા કલહ સિકા, મુખકમલ રસ રાચે,	
પવન પરસ અવક અલિકુલ, પ્રલહસી નાચે	મોહન૦ ૬

૨ જ્ઞાન—જુવ-બમર (આખની) કપાળની નીચે એ જમરની વચ્ચે કુંડો મિદુ જોઇ કિ ઉત્તેલા કરે છે કે જાણે આમશમા કાળા વાળની રેખાઓની વચ્ચે હમણાજ ચદ્ર ઉગે છે (હમણા પ્રેમાની મતનખ એ કે તે લાન હોય છે)

૩ નેન છં—નેન (નેત્ર) દિજ (દાત) અને અધર (નીચરો ઓઠ) એ અનુક્રમે મળા ધોળા અને રાતા છે પીયા છં પીયા (સ્વામી-કૃષ્ણ) ના મુખચદના મધુપાન (અમૃતપાન) ના રસથી માને (પુષ્ટ) થયેલા છે (નેત્રાદિ)

૪ લલિત-સુદર લોન-લાલતા કોન ગાન ગાન ઉપર લાલતા કુડળ-ને ઉત્તેરે છે જુગન છં—મે ચદ્ર ઉપર એ વીજળીરૂપી નટ નાચે ॥ એમ કું ગાનુ છુ ગાનને ચદ્ર અને કુડળને વીજળીની ઉપમા આપી હોય એમ જણાય છે

૫ બિમલ-નિર્મળ સમ-પાપીવાળા સુદર-લગ્નકતા મુગતા મો તી ઉત્તેરે છે જીયે છં—જાણે કે જિયા આસન ઉપર અસુરગુર-શુક (તારા) નો ઉદરો (ઉદય) થયો હોય નહિ !

૬ અસિમ છં—અસિમ વાસળીરૂપી કનહ સિકા-લસલી મુખરૂપી કમળના રમથી રાચે છે પવન છં—પવનનો સ્પર્શ થતા અનક (કેશ) રૂપી અનિકુળ (જમરાનો સમુદાય) કનહ કરતો હોય તેમ દેખાય છે

સેહા મન લલચાય યાતે ટગત નહિ ટાપે,
અમી અદલુત માધુરી પર ગિરિધર વાર્યો

મોહન૦ ૭

૫૬.

લલિત બદન, ગજિત કુમુમ, વલિત કેશ,

સુદરા નેન, નલિન ગગ મગસે, રાશિ રારદ રાવંરી લલિત૦ ૧

અગ્નિ ઓર, માત્ર ગીથવ, કયૈં કયૈં અદનકી રેખ,

ગીસભરે લપટાત ગાત, મધુપ અરવરી લલિત૦ ૨

ગોમિત ઉર ઉરજ લમખીમ, પરસત નહિ પગત પઠીમ,

નખ ઇની પગવાર ડાહ, અદખરવરી લલિત૦ ૩

વામુદેવ લાલ ૨ થાન ગિરિધરકો સુજસ ગાત,

શ્રીવિઠ્ઠલ શ્રીપદરજમનાપ ગર્વગી લલિત૦ ૪

ગગ કાપ્રી

મદાવન વામગી વાગી રે, મા મુને કાઈકાઈ થાય છે,

વાસળી સુણીને મારી વામગી ધુમાય છે,

ચિત્કામા અટપટી લાગી રે મા મુને૦ ૧

હુ સૂતી'તી જગ નિદ્રામા, તે ઓચિતી જમકીને જાગી,

મન માફ ગયુ મોહન પાસે, દેહતાણી ગતિ લાગી રે ॥ ૨

કામ કાજ મુને કાઈ નવ મૂઝે, શુદ્ધ પ્રેમ મતિ પાગી,

જગત સ્વપ્ન સુધુસિ થઈ, આન દરસ અનુગાગી રે ॥ ૩

નાદતાણી ધુની શ્રવણે સુણતા, વિશ્વની વાસના ત્યાગી,

ગિરિધરમત્રુ ઉત્કેહ મગટી, મગવાને સ્થામ સોહાગી રે ॥ ૪

૩ પાગી—ભાગપદી ૩ આશ્રય નવ્યો જગત ઈ—માગી જગત
આદિ ત્રણે અવસ્થાઓ આન દરસની અનુગાગી થઈ છે ધુની—ધ્વનિ—અવાજ

રાગ કાફી.

મત હોવે બૈરાગી રે, બૈરાગ કડન રે;

• બેખ લિયે કહુ અરથ ન સરે, બિન હરિપદ અનુરાગી રે. બૈરાગ ૧

સંગ્રહ કરત અશાશ્વત મુખકો, મુખમે કહત હમ ત્યાગી;

જ્ઞાન પ્રબોધ કરત આરનકું, અંતર વિષે ધુની લાગી. બૈરાગ ૨

કાછ કહો નહિ નાચ નચો તખ, કેસે હોવે હર રાજ;

જ્ઞાન પૈરાગ વિષેક લક્ષિત બિનુ, જેમી નટકી બાજ રે. બૈરાગ ૩

ખરત દીનતા બોગ લિયે જડ, નહિ શુદ્ધ પ્રેમ મતિ પાગી;

ગિરિધરસો શીતળ કેસે હોવે, ચિત્ત લગી ચાહન્યા આગી રે. બૈરાગ ૪

કુંડળિયો.

સત સંગત સગસે બડી, પાવન પતિત હી જનન;

સાધન સખ ફીકો લગે, ઉન આગે તપ દાન;

ઉન આગે તપદાન, તેજ નિપિસલ કહાયો;

સહસાનન સખન ગયે, બેદ સખહી ઉન પાયો;

કહે ગિરિધર ગુનવત, ભઈ સખ તુરકો ભગત;

પાવન પતિત હી જનન, બડી સખતો સત્સગત. ૧

એસી સગન છાંડકે, મત કર જનન અજનન;

ખડ સો સાધુ હોયગો, મૂરખ ભયો શિયાન;

મૂરખ ભયો શિયાન, રાજકો ભ્રમ કહાયો;

જાને જનન સુજનન, બેદ ઉનકો જન પાયો;

કહે ગિરિધર ગુનવંત, ભગાબિધ નૌકા જેસી;

મત કર જનન અજનન, છાંડ દે સંગત એસી. ૨

૨ અશાશ્વત-અનિત્ય-નાશવત. ધુની-મેહ. ૩ બિનુ-વિના.

૧ પતિત-મદ. ૨ શિયાન-ગાળો ભગાબિધ નૌકા-સ સાર સાગર

તરવાની હોડી.

મતપારો મદમે ફીરે, ડરે નહિ દિલ માંહિ;
 કામ ક્રોધકે બસ લયો, સો કરત અશુભ શુભ નાહિ;
 સો કરત અશુભ શુભ નાહિ, અધમ નર પરત્રિય ગામી;
 પરમારથકી બાત, કરત નહિ દામ હરામી;
 કહે ગિરિધર ગુણવંત, દેહ વંશકો જરો;
 ડરે નહિ મનમેય, ફીરે મદમે મતપારો. ૩
 બૂલ્યા બૂલ્યા ક્યું ફીરે, એત એત મન માંહિ;
 ફીરે ચક્ર શિર કાલકા, કેસો ઉગરવેકો તાંહિ;
 કેસો ઉગરવેકો તાંહિ, અધમ નર નહિ બિચારે;
 ભજ ભજ ભજ ભગવાન, હરિ બિન કોન ઉગારે;
 કહે ગિરિધર ગુણવંત, ડહાપણુ સખ તેરા હૂલ્યા;
 એત એત મન માંય, ક્યું ફીરે બૂલ્યા બૂલ્યા. ૪
 ચતુરાઈ ચિત્તમે બડી, રૂપ રંગ ગુન જાન;
 સકલ શિરોમણુ સુખનિધિ, બોલત બચન પ્રમાન;
 બોલત બચન પ્રમાન, નહિ ભગવત પર પ્રીતિ;
 ધિક ડહાપણુ ધિક રૂપ, જરો સખ ઉનકી રીતિ;
 કહે ગિરિધર ગુણવંત, ભજન બિન ફીકો ભાઈ;
 રૂપ રંગ ગુન જાન, બડી ચિત્તમે ચતુરાઈ. ૫
 ચટકાવે ક્યોં મોજડી, મટકાવે ક્યોં અંગ;
 દા દિનમે ઉડ જાય ગો, જેસો રંગ પતંગ;
 જેસો રંગ પતંગ, દેહકો ગરવ ન કીજે;
 અંતે હોવે ખાખ, દખ ક્યોં મૂરખ રીજે;
 કહે ગિરિધર ગુણવંત, રતન શીલા પટકાવે;
 અધા દખ બિચાર, મોજડી ક્યોં ચટકાવે. ૬
 સજ્જન એસા કીજીએ, દખતહી દુઃખ જાય;

મન કૂચે નેનાં હસે, હિરદે રહે સમાય;
હિરદે રહે સમાય, છયાકુ મોદ બઢાવે;
જાને તનકી પીર, શિખર મુખ શીખ ચઢાવે;
કહે ગિરિધર ગુણવંત, મીન જલ બિન જ્યોં પ્યાસા;
જેસે ચંદ્ર ચકોર, કીછએ સજ્જન એસા.

૭

એસા સજ્જન જગતમે, યોગત મીઠે બેન;
હૃદે કપટ નેનાં હસે, લંપટ મનકે ચેન;
લંપટ મનકે ચેન, જનાવે પ્રીત પ્રયોધી;
મુખસે મિસરી પાય, હસાહસ સ્વારથ લોભી;
કહે ગિરિધર ગુણવંત, પ્યાન બગ સાધુ જેસા;
અંતે નિજ અલ્યાસ, જગતમે સજ્જન એસા.

૮

રીતિ સજ્જનકી સહી, કણુ ન હોત બીછોહ;
ધરાક બિના બૂઝે નહિ, દખત પાવે મોહ;
દખત પાવે મોહ, નેહ ઘન ચાતક જેસા;
સ્વાતિ છુંદક છીપ, ચોર અસવત નહિ એસા;
કહે ગિરિધર ગુણવંત, કાક હરિચંદ્રકી પ્રીતિ;
છવ એક તન ચોર, સહી સજ્જનકી રીતિ.

૯

સાધુ સો કહિયે ખસ, ભગવત ભજન પ્રબીન;
સમદષ્ટિ સમ બિસ્વમે, સેવે બ્રહ્મ નહિ લિત;
સેવે બ્રહ્મ નહિ લિત, માનપદ આપ અમાની;
મુખ કુખ લાલ અલાલ, કરે સરભર મન જાની;

૭ છયાકુ-છવને. બઢાવે-વધારે. શિખર પર છં—જેની થીખામણુ
મુખના શિખર પર ચઢાવે. ૮ મિસરી-ખાંડ. ૯ અસવત-એના જેવે.
કાક-સાકડી.

કહે ગિરિધર ગુનવંત, ઘોડ સજ એવી અગધુર;

ભગવન ભજન મગીન, ખરા સો કહિયે માધુ. ૧૦

શૂર સો કહિયે ખરા, ધરે ઝાન હથિયા;

કામ કેધ મદ લોભક, દ મજને સિર માગ;

દ મજને સિર માર, હરિચરણે ચિત લાવે;

એકાદશ બસ કહે, હરે નહિ આપ ડગવે;

કહે ગિરિધર ગુનવંત, સોલી મંગામી પૂરા;

ધરે ઝાન હથિયા, ખરા સો કહીએ શૂરા. ૧૧

પરિત સો કહીએ ખરા, જાને તત્ત્વવિચાર;

એક શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતમે, અંદે મરણકા સાર;

અંદે મરણકા સાર, કહે હરિકથા નિરતર;

કહે જ્યારથ રૂપ, છવ ખર્ચ રૂ ધર;

કહે ગિરિધર ગુનવંત, મદા રહે ઝાન અખડિત;

જાને તત્ત્વ વિચાર, ખરા સો કહિયે પરિત. ૧૨

જળચર જી જલ ભીરમે, પરમત નહિ તન પીર,

ખિણુરી પરે જળ તીરમે, (તખ) જાને સાચો નીર;

(તખ) જાને સાચો નીર, બિન્નેગે છ રહે ન જાવે,

ગિન બિણુરે રૂચિ નાહિ, ખીતકો પોત ન આવે,

કહે ગિરિધર ચહ સદા, સંગ નહિ સમ્મન રૂપ કરે;

પરસત નહિ તન પીર, ભીરમે જોસે જલચર. ૧૩

સસારીકો મુખ જોસે, ચિત ચિતા રહી લાગ,

૧૦ માનપદ—જીજાને માન આપનાર. ૧૧ એમદગ—દશ હરિગો
અને અગિયારમું મન

૧૩ જન ભીરમે—જળની ભીડમાં ખિણુરી-છૂડ પડીને છ-છવ રૂપકર-

જ્યું લુહારકી સાનસી, છિન પાની છિન આગ;
 છિન પાની છિન આગ, અભાગી નહિ સુખ પાવે;
 બોહોત મનોરથ કરે, અંત સખ નિષ્કૃષ્ણ જાવે;
 કહે ગિરિધર દુઃખરૂપ, ગુલામ ભયો નારીકો;
 ચિત્ત ચિંતા રહી લાગ, જરો સુખ સંસારીકો. ૧૪
 ચિંતા ચિત્ત હરી લેત હે, કરિયે કાહા ઉપાય;
 બુદ્ધિકો નિશ્ચે ડગે, મન ચચળ વહે જાય;
 મન ચચલ વહે જાય, ઝ્યાન કી સ્મૃતિ જ્યું જાય;
 અનુભવ ગત વિજ્ઞાન, ધ્યાન વિશેષ હી દૂલે;
 કહે ગિરિધર કો જાણે, જોગી પંડિત બુધવંતા;
 કરિયે કાહા ઉપાય, ચિત્ત હરી લેત હે ચંતા. ૧૫
 ચંતા અગિન ચમકતી, જા દિલ ભીતર માંહી;
 સુખી કહે વા જીવક, સો હી વિવેકી નાહિ;
 સો હી વિવેકી નાહિ, કહો સુખ કેસે હી પાવે;
 કાજ મનોરથ જરે, નિરંતર નહિ બુઝાવે;
 કહે ગિરિધર વા ઠોર, જસે નહિ સો ગુણુ મોતા;
 જા દિલ ભીતર માંહી, ચમકતી અગિન ચિતા. ૧૬
 ચિંતા જોસી ચક્રમકી, રૂંધ રહી સક્રમાર;
 શ્વાસોદ્વાસ ઝપટ લગે, સો જરી હોત હે જાર;
 સો જરી હોત હે જાર, ચીર મન જાત હી દેટી;
 મગટ ધુમ નહિ દેખ, જરે જ્યોં કાચકી ભટ્ટી;

૧૪ જરો-જવો. ૧૫ વહે જાય-ચક્ર જાય. અનુભવ ઇન્-અનુ-
 ભવમાં આવેલું વિજ્ઞાન અને ધ્યાન વિશેષ (અંતરાય) થી દુરે.

૧૬ વા-તે. કહે ઇન્-ગિરિધર કહે છે કે એ દેશાણે (એવા સંસારમાં)

જે વસે નહિ તે ગુણનો મિત્ર (ગુણવાન) નાણુવો.

કહે ગિરિધર હો જાત, ક્ષીણ તન પામર જતા;
 રૂઢ રહે સકુમાર, ચક્રમકી જેસા ચિતા.
 માયા એસી મોહની, મોહ્યા સખ સંસાર;
 વ્યાની ધ્યાની પચ રહે, તપસી કરે પ્રકાર;
 તપસી કરે પ્રકાર, જોગિયા દાદશ ધાવે;
 સુર કિચે ચક્રચૂર, દેખ જી મહિરા પાવે;
 કહે ગિરિધર ગુનવંત, બચે કોહ રાનીબયા;
 મોહ્યા સખ સંસાર, મોહની એસી માયા.

૧૭

૧૮,

કવિત.

ચેત રે ચેત મન મુઠ મતિ ચેત તું,
 વિષય રત હો રહો કામે અંધા;
 પુત્ર પરિવાર વેબોગ ધન ધામસેં,
 નાર સસારકે પારા બધા;
 આવત પીવત જન્મ તેરા ગયા,
 અંગ અરચાત સુગંધ ગધા;
 તન તેરો ત્રિય તાપસે જલ રહ્યા,
 અગનસેં અગન ક્યું હોત કડા;
 રામકી નામ નહિ લેત ભુધ બહાવરા,
 રેન નિદ્રા દિન કરત ધંધા;
 દાસ ગિરિધર કહે મનુષ્ય કે' નહિ લહે,
 રવિ ઉદ ઉત્ક જ્યોં હોત અંધા.
 પંચ મહાભૂતકા સકલ પિંજર બના,
 જ્ઞાન ઓર કર્મ દસી ઇંદ્રિ લાગી;

૯૯

૧

રૂપ રસ ગંધ નો પરસ ઓર રાખદેસે,
 પંચ તનમાતરા એહી જાગી;
 મન પુલ્ક ચિત્ત અહંકાર ઉન્મય અતિ,
 સો હી અંતઃકરણ ચતુર રાગી;
 ચોવિસ તત્ત્વમે છવ પચવીસમે,
 વીસખટમે હરિ વિકાર ત્યાગી;
 સ્થૂલ સૂક્ષ્મ વિષે પિંડ બ્રહ્માંડમે,
 સકલ ભરપૂર તું જો રે જાગી;
 દાસ ગિરિધર કહે સમ સખ ઘટ રહે,
 અણુછતો છવ હું છકે અભાગી.
 રામકા નામ સો પરમપદ ધામ હે,
 સકળ સિદ્ધાંતકો સાર ટીકો;
 નિગમ નેતિ કહે, ઉપમા નહિ લહે,
 મુનિ મન ધ્યાનકો આદ લીકો;
 એક હરિ નામ બિન સાધના જો કરે,
 ધરમ ઓર કરમ તપ દાન ફીકો;
 નામસુ રામ વત્સાળ તો પાસ હે,
 ઓર ઉપાય નહિ એક નીકો;
 રામકા રૂપ સો પરમ અદ્વિત હે,
 ઇંદ્રિયાતીત અનુસાર ધીકો;
 દાસ ગિરિધર કહે એક અનુભવ લહે,

૨ જ્ઞાન ઓર કર્મ—શાનોદ્રિય અને કર્મોદ્રિય. પરસ—સ્પર્શ. તન-
 માતરા—તન્માત્ર. સત્તા—સત્ (પ્રીતિ) જાળાં. વીસખટમે—છવીસમે.
 સ્થૂલ—પંચ બૂતથી જનેસો દેહ. સૂક્ષ્મ—મન આદિકનો જનેસો દેહ.
 અણુજનો ઈ—હું છવ ન છતાં—છવરૂપે પોતાને માની બેઠેલો.

વાણી કેસે કહે સ્વાદ ધીકો
 એક દગિનામ સસારમે સાર છે,
 સકલ સિદ્ધાત મત સાર જોળ,
 નમ તપ નીમ વ્રત દાન તીરથ ત્રિપે,
 નામ બિન સકલ શિર બહત જોળ,
 નીચ જોર હૃય બડ છોટ નર નાગક,
 અજ આણ આદ અધિભર પૂજ,
 પતિત પાવન સદા વેદવાણી કહે,
 જોર કોઈ જાને ન મિન ભેદ બૂઝા,
 મનુષ્ય દહ પાવકે રામ, જાન્યો નહિ,
 જોર ઉપાય શક કરત ફૂળ,
 દાસ ગિરિધર કહે છોડ ચિતામણિ,
 મૂઠ લવચાય કર લેત ગુણ
 પતિતપાવન સદા નામ હે રામકો,
 સુમરતા હોત હે સુખકારી,
 નીચમે નીચ અધમ અજમીવસે,
 ગ્રાહ્યુ ગજ ગુનકા જો તારી,
 કરત અતિ કષ્ટ જોહી કાજક મહામુનિ,
 સુપચક સોહી પદ દેત ભારી,

૬૫

૩ દીમ-દીમ (૩૫) દીમ-૩૫ે ક્ષો છે નીકો-સારો
 ધીકો અનુનાર-ગુદિ પ્રમાણે વાણી છં-ધીનો સ્વાદ વાણી કેવી
 રીતે કહી શકે ?

૪ બડ છોટ-જા. ૧ જોર છોટા અજ છં-અજ (અક્ષા) ને આણ
 (પરમાણુ) એને આદિ લેખને સર્વને તેની પૂજ કરનાનો અધિમગ છે-અર્થાત્
 મ વંતો પૂજા છે ગુણ-અનોવી

નીચકું હૈય કરી દેત હે પલકમે,
 દૂર અવગુન બડે ગુન બિચારી,
 એક ચિત લાયકે સુમરિયે શ્રીહરિ,
 ભડતવત્સલ સદા બિદે ધારી,
 દાસ ગિરિધર કહે શરણુ ને ગ્રહી રહે,
 કાલકે ગાલકુ ભય ફારી
 ભટકતે ભટકતે જન્મ તેરા ગયા,
 લેત અવતાર બહુ કાવ ખીતે,
 જનમ ઐર મરનકો બેદ ભાગ્યે નહિ,
 સિધુ બિન પાર કંચુ નાવ હીતે,
 પુત્ર ધન ધામ સુખ કામકે બસ ભયો,
 મદ મતિ જાને અમ જગહી છૂતે,
 રામરસ ગુનસુધા રસકુ આખત નહિ,
 વૃષત નહિ હોત મદપાન પીતે,
 મનુષ્ય દહ પાયકે લાભ તે કાહા લિયો,
 સેવ્ય નહિ સમ્વિદાનદ પ્રીતે,
 દાસ ગિરિધર કહે મૂલકુ ખોજકે,
 અતસુ જાત હે હાથ રીતે.
 જ્યા લગી સતકા સગ કીના નહિ,
 કામ ઐર ક્રોધ મદ લોભ લીના,
 કરમ ઐર ધરમ સખ કરત આકાવકા,
 કાહા દુઆ આકામીએ બામ કીના,
 જ્ઞાનકી બાત નહિ ધ્યાનમે આવતી,

૫

૬

લોક નિંદા બિખે બેલત પ્રજીના;
 ચાનકી નાઈ મન ભટકતો રહે સદા,
 કા હુઆ બેકકે માલ લીના;
 શપતે માત અટ તોતકું દુઃખ દિયા,
 મરન પીછ કા હુઆ પિંડ દીના;
 દાસ ગિરિધર કહે એક હરિ ભજન બિન,
 ધરમ ઓર કરમ સબ હોત હીના. ૭
 કરત હે કુટિલકો કરમ ખલકો સદા,
 પર ત્રિયા પ્રીત જ્યો વાર મીના;
 આપકું બોજ ઓર મેલ ધોયા નહિ,
 ક્યા હુઆ નાલકે છાપ દીના,
 બ્યાન બિચારકે ગુરમુખ નહિ ભયા,
 ચિત નહિ આતમા તત્વ ચીના;
 અંતકી શુદ્ધ નહિ આદકી ભુદ નહિ,
 ક્યા હુઆ બેક કીર્તન કીના;
 આપકે કાળ ઓર નકું દુઃખ દેત હે,
 ક્યા હુઆ ભલકા નામ લીના;
 દાસ ગિરિધર કહે સકલ બેભા વહે,
 ને નહિ રામકે રંગ લીના. ૮
 સુમર રે સુમર મન સુમર તું શ્રીહરિ,
 જન્મ સંસારમે બોત ભટકા;
 કરત હે કોટિ ઉપાય નહિ ઉગરે,

૭ લીના-લીન થયો (કામાદિમાં). આકાસીમે-અગાસીમાં-પૂર્વાધિમાં
 (૧). માલ-માળા. ૮ કુટિલકો-વાંઝ માણસનું (કર્મ) ગુરમુખ-ગુરની
 સન્મુખ.

કાલ સળ જગતકું કરત (હે કોટિ) કટકા;
 એક કાણ માંત્ર સતસંગ કીના નહિ,
 નહિ, ગુરુ શબ્દ મન માંત્ર ખટકા;
 આપ મન મસ્ત હે ઓરકી નહિ મુને,
 પર ત્રિપા સંગ રાઠ કરત લટકા;
 મનુષ્ય દહ પાપ (કે) સાધને કષ્ટ નહિ ક્રિયા,
 નાપ નાવિક જિના સિંધુ અટકા;
 દાસ ગિરિધર કહે અમૂલ્ય ચિંતામનિ,
 સો. જિસય કાગડી પીઠ પટકા.
 તત્વકો તત્વ ગુરુ પરમ દૈવત સદા,
 કરત ઉદ્યાત ઉજ્જાર ઘટકા;
 કામ-ઓર ક્રોધ મદ લોભ માયા ઉલૂક,
 હોત નિસ્તાર કામાદિ બટકા;
 એક હે રૂપ ગોવિંદ ગુરુકો સદા,
 કરત હે ચરિત જ્યુ બેખ નટકા;
 અગમ અપાર કોઉ પાર પાવે નહિ,
 હોત બિસ્તાર જ્યો બીજ ખટકા;
 એક ચિત્ત ગુરુપદ કમલ સેવત સદા,
 મિશ્રત અધ્યાન મન પંથ હડકા;
 દાસ ગિરિધર ગુરુ આપરૂપે કરે,
 કીટને ભમર જ્યુ હોત ચટકા.

૧૦

૯ માંત્ર-માંત્ર. નાવિક-ખડાસી. અમૂલ્ય ઈન્-જીવતરૂપી અ-
 મૂલ્ય ચિંતામણિને વિષયરૂપી કાંગડાની પાછળ ફેંક્યો-ગુમાર્યો. ૧૦ ઘટ-
 કા-દેહને. ઉલૂક- (સંતાઈ જાયછે). હોત નિસ્તાર-પાર આવેછે. બટકા
 -ચોક્કાનો) ખટકા-ખડનું (૧) કીટને ઈન્-જીમ કીડાને ભમરી ચટકા મા-
 રીને ભમરીરૂપ બનાવી દેછે તેમ ગુરુ પણ શિષ્યને બોધ કરીને આપરૂપ બના-
 વી દેછે.

પ્રથમ સૌ કલ્પ ગુરુ કહત મોહિત સદા,
 કરત હે કરમ જ્યાર ધરમ કાની;
 સૈત વિદ્યા ગુરુ પડત આદર કરી,
 પ્રાચીન વિદ્યા મન લેત માની,
 તીનથે અધિક કહિએ ગુરુ સમદા,
 તિલકે માલા હરિ નામ દાની,
 સૌ, હી સખ હે ભવા નિગમ નીતિ મિષે,
 યા હીતે સદ્ગુરુ અધિકે જાની,
 અજ્ઞાન તિમિર જિણે જ્ઞાન રવિ પ્રગટ કર,
 કહત હે જ્ઞાત જો પ્રેમ માની,
 દાસ ગિરિધર કહે એહ અનુભવ લહે,
 નામ જ્યાર રૂપ કી જાત જાંની

---

૧૧ જાની-ગાળીને સાની—જાહી

